

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Brežice

Cesta bratov Milavcev 61
8250 Brežice
Tel. (07) 499 1600; fax. (07) 499 1613,
OEbrezice@zgs.gov.si

LETNI LOVSKO UPRAVLJAVSKI NA RT ZA

VII. POSAVSKO

LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMO JE

ZA LETO 2020

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠ	2
3	ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI.....	4
3.1	Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019.....	4
3.2	Na rtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2020.....	7
3.3.	Škode od divjadi.....	11
3.4	Vpliv rastlinojede divjadi na gozdne ekosisteme.....	16
4	ŽIVALSKÉ VRSTE - DIVJAD	20
4.1	Srna (<i>Capreolus capreolus</i>)	20
4.2	Navadni jelen (<i>Cervus elaphus</i>).....	27
4.3	Damjak (<i>Dama dama</i>).....	32
4.4	Gams (<i>Rupicapra rupicapra</i>).....	35
4.5	Divji praši (<i>Sus scrofa</i>)	39
4.6	Šakal (<i>Canis aureus</i>)	45
4.7	Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>)	49
4.8	Jazbec (<i>Meles meles</i>)	51
4.9	Kuna belica (<i>Martes foina</i>) in kuna zlatica (<i>Martes martes</i>).....	53
4.10	Navadni polh (<i>Glis glis</i>)	55
4.11	Pižmovka (<i>Ondatra zibethia</i>).....	56
4.12	Poljski zajec (<i>Lepus europaeus</i>)	57
4.13	Fazan (<i>Phasianus colchicus</i>)	59
4.14	Poljska jerebica (<i>Perdix perdix</i>)	61
4.15	Raca mlakarica (<i>Anas platyrhynchos</i>).....	62
4.16	Sraka (<i>Pica pica</i>), šoja (<i>Garrulus glandarius</i>) in siva vrana (<i>Corvus cornix</i>)	63
4.17	Nutrija ali bobrovka (<i>Myocastor coypus</i>) in rakunasti pes (<i>Nyctereus procyonoides</i>).....	65
4.18	Na rt dodajanja divjadi.....	65
5	KRONOLOGIJA.....	66
6	EVIDENCE	NAPAKA! ZAZNAMEK NI DEFINIRAN.

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1.1: Kronologija nastanka letnega na rta za VII. Posavsko LUO za leto 2020.....	1
Preglednica 2.1: Pregled loviš	2
Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019	4
Preglednica 3.2: Na rtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2020	7
Preglednica 3.3: Škoda, ki jo je povzro ila divjad v letu 2019	11
Preglednica 3.4: Število prijav škod po loviš ih v obdobju 2015 – 2019.....	13
Preglednica 3.5: Opravljeni ukrepi za prepre evanje škod od divjadi v letu 2019.....	13
Preglednica 3.6: Na rtovani ukrepi za prepre evanje škod v letu 2020	14
Preglednica 3.7: Število popisanih osebkov na hektar in njihov delež ter delež poškodovanih osebkov po višinskih razredih in drevesnih vrstah v letu 2017	17
Preglednica 3.8: Primerjava skupne poškodovanosti in poškodovanosti bukve po popisnih enotah.....	18
Preglednica 4.1.1: Na rt in realizacija odvzema srnjadi v letu 2019.....	21
Preglednica 4.1.2: Na rt odvzema srnjadi za leto 2020.....	25
Preglednica 4.1.3: Dopustna odstopanja od na rtovanega odvzema srnjadi.....	25
Preglednica 4.1.4: Analiza odvzema srnjadi za obdobje 2015– 2019	26
Preglednica 4.2.1: Na rt odvzema jelenjadi v skupini 1	30
Preglednica 4.2.2: Na rt odvzema jelenjadi v skupini 2	30
Preglednica 4.2.3 Analiza odvzema jelenjadi za obdobje 2015 – 2019.....	31
Preglednica 4.3.1: Odzem in realizacija odvzema damjaka v loviš u (koloniji) Boštanj v letu 2019.....	32
Preglednica 4.3.2: Na rt odvzema damjaka v loviš u (koloniji) Boštanj za leto 2020	34
Preglednica 4.3.3: Analiza odvzema damjaka za obdobje 2015 – 2019	35
Preglednica 4.4.1: Na rt odvzema gamsov za leto 2020 za loviš e Loka pri Zidanem Mostu.	37
Preglednica 4.4.2: Analiza odvzema gamsa za obdobje 2015 – 2019	38
Preglednica 4.5.1: Na rt in realizacija odvzema divjih praši ev v letu 2019 po skupinah loviš	41
Preglednica 4.5.2: Na rt odvzema divjih praši ev v letu 2020.....	43
Preglednica 4.5.3: Analiza odvzema divjega praši a za obdobje 2015 – 2019	44
Preglednica 4.6.1: Analiza odvzema šakala za obdobje 2015 – 2019.....	48
Preglednica 4.7.1: Analiza odvzema lisice za obdobje 2015 – 2019	50
Preglednica 4.8.1: Analiza odvzema jazbeca za obdobje 2015 – 2019.....	52
Preglednica 4.9.1 Analiza odvzema kune belice in kune zlatice za obdobje 2015 – 2019	54
Preglednica 4.12.1: Analiza odvzema poljskega zajca za obdobje 2015 – 2019	58
Preglednica 4.13.1: Analiza odvzema fazana za obdobje 2015 – 2019	60
Preglednica 4.15.1: Analiza odvzema race mlakarice za obdobje 2015 – 2019	62
Preglednica 4.16.1: Analiza odvzema srake, šoje in sive vrane za obdobje 2015 – 2019	64
Preglednica 4.18.1: Na rtovano dodajanje divjadi v letu 2020	65
Preglednica 5.1: Kronologija usklajevanja višine na rta odvzema	66

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Položaj LUO v Sloveniji.....	3
Slika 2.2: Loviš a v LUO.....	3
Slika 3.1: Realizacija vzdrževanja pasiš , grmiš , remiz in gozdnega roba v obdobju 2015 – 2019.....	5
Slika 3.2: Realil. izdelave in vzdrž. kaluž in ve jih vod. virov ter sadnje plod. drevja v obdobju 2015 – 2019 ..	6
Slika 3.3: Poraba krme v obdobju 2015 – 2019.....	7
Slika 3.4: Ovrednotena škoda po vrstah divjadi v obdobju 2015 - 2019.....	11
Slika 3.5: Izpla ane odškodnine od divjih praši ev in odvzem divjih praši ev v obdobju 2015 – 2019	12
Slika 3.7.: Popisne enote v Posavskem lovsko upravljavskem obmo ju	16
Slika 4.1.1: Odvzem srnjadi v obdobju 2015 –2019	20
Slika 4.1.2: Primerjava odvzema z na rtom odvzema srnjadi	20
Slika 4.1.3: Primerjava dejanske vezave odstrela srn 2+ in srnjakov 2+ z na rtovano v obdobju 2008-2019	21
Slika 4.1.4: Telesne mase mladi ev srnjadi v obdobju 2015 – 2019.....	22
Slika 4.1.5: Telesne mase enoletne srnjadi v obdobju 2015 – 2019	22
Slika 4.1.6: Mase rogovja dve in ve letnih srnjakov v obdobju 2015 – 2019.....	23
Slika 4.1.7: Starostna sestava dve in ve letne srnjadi odvzete v obdobju 2015 - 2019	24
Slika 4.1.8: Delež starih srn in srnjakov v odvzemu dve in ve letne srnjadi v obdobju 2013 -2019.....	24
Slika 4.2.1: Primerjava odvzema z na rtom odvzema jelenjadi v LUO	27
Slika 4.2.2: Odvzem jelenjadi v LUO v obdobju 2015 – 2019.....	27
Slika 4.2.4: Primerjava realizacije odvzema z na rtom odvzema jelenjadi v skupini loviš 1.....	28
Slika 4.2.5: Primerjava realizacije odvzema z na rtom odvzema jelenjadi v skupini loviš 2.....	28
Slika 4.2.4: Odvzem jelenjadi v mejnih loviš ih skupine loviš Posavskega hribovja v obdobju 2009-2019...	29
Slika 4.3.1: Odvzem damjaka v koloniji Boštanj v obdobju 2015 – 2019	32
Slika 4.3.3: Delež posameznih kategorij damjaka v odvzemu v loviš u Boštanj v obdobju 2015-2019	33
Slika 4.3.4: Odvzem damjaka v loviš ih, ki mejijo na kolonijo Boštanj v obdobju 2011 – 2019	33
Slika 4.4.1: Primerjava odvzema z na rtom odvzema gamsa.....	36
Slika 4.5.1: Karta skupin loviš za upravljanje z d. praši em	39
Slika 4.5.2: Primerjava odvzema z na rtom odvzema divjega praši a.....	40
Slika 4.5.3: Odvzem divjega praši a v obdobju 2015 - 2019.....	40
Slika 4.5.4: Odvzem divjih praši ev po skupinah loviš v obdobju 2015 – 2019	40
Slika 4.6.1: Odvzem šakala v Posavskem LUO v obdobju 2015 - 2019	45
Slika 4.6.2: Prisotnost šakala v Sloveniji (vir: CRP).....	45
Slika 4.6.3: Loviš a s podatki o monitoringu šakala (vir: CRP)	47
Slika 4.7.1: Odvzem lisic v obdobju 2015 - 2019.....	49
Slika 4.8.1: Odvzem jazbeca v obdobju 2015 - 2019	51
Slika 4.9.1.: Odvzem kune belice v obdobju 2015 -2019.....	53
Slika 4.9.2.: Odvzem kune zlatice v obdobju 2015 -2019.....	53
Slika 4.12.1.: Odvzem poljskega zajca v obdobju 2015 - 2019	57
Slika 4.13.1.: Odvzem fazana v obdobju 2015 - 2019	59
Slika 4.16.1: Odvzem srake, šoje in sive vrane v obdobju 2015-2019	63

1 UVOD

Letni na rta za VII. Posavsko lovsko upravljavsko obmoje je za leto 2020 sestavljen v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu in njegovimi spremembami (Ur.l. RS, št. 16/04, odloba US št. 120/06, št. 17/08, št. 46/14 – ZON-C in 31/18). Zakon določa izdelavo letnih nartov za lovsko upravljavska obmoja (Ur.l. RS, št. 110/04), ki so nadomestila nekdanja lovsko gojitvena obmoja. Znotraj LUO so opredeljena loviša in loviša s posebnim namenom (Ur.l. RS, št. 128/04). Za loviša so bile v sredini leta 2009 podeljene koncesije za trajnostno upravljanje s populacijami divjadi. Razdelilnik s tem nartom opredeljenega odvzema in del v življenjskem okolju se naredi za ta loviša. Stara in nova loviša se v LUO bistveno ne razlikujejo, še najvejeje razlike so v sedaj natančno določeni mejah in površinah. Skladno z Zakonom o divjadi in lovstvu je bilo ustanovljeno Obmojno združenje upravljavcev loviš za VII. Posavsko LUO in izvoljen devetletni izvršni odbor, ki v postopku izdelave tega narta zastopa upravljavce loviš v LUO.

Letni na rta za VII. Posavsko LUO za leto 2020 temelji na ciljih in usmeritvah lovsko upravljavskega dela Obmojnega narta za VII. Posavsko LUO za obdobje 2011 - 2020. Poleg zgoraj navedenih predpisov, je napisan tudi v skladu z:

- Zakonom o gozdovih (Ur.l. RS, št. 30/93 in spremembe).
- Pravilnikom o nartih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/10).
- Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (U.l. RS, št. 101/04, št. 81/14).
- Odlokom o lovsko upravljavskih obmojih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 110/04).
- Odlokom o loviših v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128/04, št. 38/14).
- Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (usklajeno ZGS, znanstveno-raziskovalne institucije, LZS, OZUL-i in IRSKO, 2011).

Najpomembnejši dogodki, ki so vplivali na sam nastanek narta so prikazani v spodnji preglednici:

Preglednica 1.1: Kronologija nastanka letnega narta za VII. Posavsko LUO za leto 2020

Datum	Kraj	Organ	Vsebina
23. januar	Arnovo selo	Komisija za oceno odstrela in izgub divjadi v LUO	Pregled odstrela in izgub divjadi
24. januar	Kostanjevica na Krki, Cerklje ob Krki		
27. januar	Boštanj		
28. januar	Krško		
12. marec	Brežice	OZUL	Uskladitveni sestanek
16. marec	Brežice	Strokovni svet ZGS OE Brežice	Določitev osnutka narta
18.-25. marec	Brežice	ZGS OE Brežice	Javna predstavitev osnutka narta
31. marec	Brežice	Svet ZGS OE Brežice	Določitev predloga narta
10. april	Ljubljana	MKGP	Oddaja predloga narta na MKGP

Za pogosteje uporabljene izraze so v priloženi tabeli uporabljeni naslednje okrajšave:

- LUO – VII. Posavsko lovsko upravljavsko obmoje,
- LLUN – letni na rta za LUO,
- LNL – letni na rta loviša,
- EE – ekološka enota,
- PE – popisna enota,
- GGO – gozdnogospodarsko obmoje,
- GGE – gozdnogospodarska enota,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije,
- LIS – Lovsko informacijski sistem Lisjak,
- OZUL – Obmojno združenje upravljavcev loviš Posavskega LUO,
- IRSKGLR – Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo,
- UVHVVR – Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.
- MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- ARSO – Agencija za okolje Republike Slovenije

2 OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠ

LUO sega na območje petih občin: Brežice, Krško, Sevnica, Kostanjevica na Krki in Laško. Območje se nahaja na jugovzhodu države.

Upošteva reliefne in posledične ekološke značilnosti delimo območje na štiri ekološke enote:

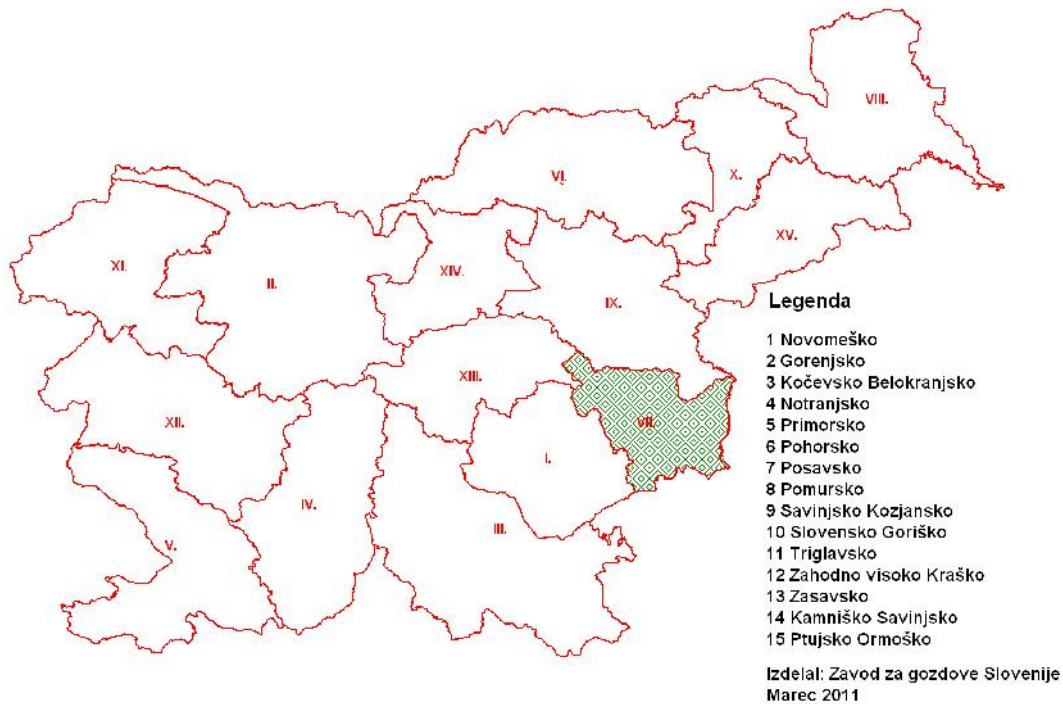
- **Gorjanci** (hriboviti svet med mejo z Republiko Hrvaško in reko Krko, do Šentjerneja), ki obsega 13.626 ha, v njo pa spadajo lovišča Mokrice, Kapele ob Savi, Cerklje ob Krki, Podbočje in Kostanjevica na Krki.
- **Krško-Brežiška kotlina** (nižinski svet območja od reke Sotle do Šentjerneja), ki obsega 20.656 ha, v njo spadajo lovišča Artiče, Globoko, Dobova, Brežice, Kapele, Veliki Podlog, Krško, Videm ob Savi, Cerklje ob Krki, Kostanjevica na Krki, Bučja in Raka.
- **Bohor-Orlica** (hriboviti svet od reke Sotle na vzhodu do Zidanega mostu na zahodu), ki obsega 32.222 ha, v njo pa spadajo lovišča Bizeljsko, Pišece, Senovo, Veliki Kamen, Brestanica, Artiče, Globoko, Videm ob Savi, Sevnica, Loka pri Zidanem mostu in Zabukovje.
- **Posavsko hribovje** (hribovit, razgiban svet med rekama Savo in Krko), ki obsega 16.337 ha, v njo pa spadajo lovišča Raka, Krško, Boštanj, Studenec-Veliki Trn in Bučja.

Razen naravnih meja, ki omejujejo (ali vsaj otežujejo) gibanje prostožive in živalim (npr. reke), v območju naraščajo število umetnih pregrad (ograja ob avtocesti, ograja ob izgradnji akumulacij savske vode za hidrocentrale, naraščajo števila obor za rejo divjadi).

Preglednica 2.1: Pregled lovišč

Šifra		Lovišče	Upravna enota	Površina (ha)		
Stara	Nova			Skupna	Lovna	Gozd
10	0713	Artiče	Brežice	2.741	2.452	864
11	0715	Bizeljsko	"	2.906	2.694	1.024
12	0720	Mokrice	"	2.684	2.457	1.441
13	0716	Globoko	"	2.454	2.250	1.102
14	0719	Dobova	"	2.396	2.096	511
15	0721	Kapele ob Savi	"	2.890	2.689	1.644
16	0722	Cerklje ob Krki	"	4.054	3.537	1.012
17	0718	Brežice	"	2.446	2.133	384
18	0714	Pišece	"	2.495	2.344	1.273
19	0717	Kapele	"	2.177	2.049	539
115	0708	Senovo	Krško	2.976	2.800	1.750
116	0709	Veliki Kamen	"	2.173	2.030	961
117	0707	Brestanica	"	5.510	4.988	2.473
118	0710	Raka	"	3.404	3.202	1.707
119	0723	Veliki Podlog	"	2.871	2.755	1.208
120	0712	Videm ob Savi	"	3.461	2.945	1.430
121	0711	Krško	"	5.430	4.899	2.068
122	0725	Kostanjevica na Krki	"	5.000	4.749	3.194
123	0724	Podbočje	"	2.668	2.553	1.385
290	0703	Sevnica	Sevnica	2.913	2.581	1.371
291	0701	Loka pri Zidanem mostu	"	3.853	3.688	2.559
292	0702	Boštanj	"	5.068	4.798	3.519
293	0706	Studenec-Veliki Trn	"	4.341	4.111	2.598
294	0704	Zabukovje	"	3.799	3.663	2.250
295	0705	Bučja	Novo mesto	2.134	2.047	1.177
		SKUPAJ LUO		82.844	76.510	39.444

LOVSKO UPRAVLJAVSKA OBMOČJA

Slika 2.1: Položaj LUO v Sloveniji

Slika 2.2: Lovišča v LUO

3 ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

Posavsko LUO je reliefno in floristi no bogat prostor, ki v svojem ohranjenem stanju lahko nudi dobre pogoje za življenje divjadi.

V nižinskem delu LUO, zaradi intenzivnega kmetijstva primanjkuje primernega življenjskega prostora za malo divjad v zimskem obdobju. V hribovitem predelu LUO, je zaželena bogatitev okolja s plodonosnimi vrstami drevja.

Za obmo je LUO velja splošna ugotovitev, da se življenjski pogoji za divjad postopoma in vztrajno slabšajo. Gre za posledice urbanizacije, postavljanja umetnih pregrad, pove anega prometa ipd. Življenjski prostor za divjad pa so že konkretno poslabšali oz. fragmentirali izgradnja avtoceste Ljubljana – Obrežje in do sedaj zgrajene hidroelektrarne na reki Savi ter spremljajo i infrastrukturni objekti. Življenjskega prostora divjadi, bodo po pri akovanjih bistveno poslabšali še v prihodnje na rtovani veliki in prostorsko zahtevni posegi (dokon na izgradnja verige hidroelektrarn na spodnji Savi), na rtovana izgradnja nove cestne povezave med Krškim in Brežicami, vzhodne obvoznice okoli Brežic,...

Ob državni meji z Republiko Hrvaško, so ovira za divjad tudi v letih 2015 in 2016 postavljene zaš itne tehni ne ovire (ZTO). Postavljene so v loviš ih Mokrice, Dobova, Kapele in Bizeljsko. ZTO otežujejo migracije divjadi preko državne meje, pri poskusu prehajanja le teh, se je divjad ve krat resneje poškodovala. Težava je tudi vsakodnevni nadzor ZTO, saj vnaša dodaten nemir v loviš a, upravljavci loviš , pa so tudi primorani prilagoditi izvajanje skupnih lovov v primerni oddaljenosti, s imer prihaja do kr enja dejanske lovne površine.

ZGS je v sodelovanju z upravljavci loviš v mesecu maju in juniju 2017 pregledal celotno mejo z R. Hrvaško in dolo il mesta prehodov za zavarovane vrste in divjad. Z navedenimi ukrepi bi se negativni vpliv ZTO še bistveno zmanjšal.

V letu 2019 so upravljavci loviš zaradi postavljenih ZTO, v skladu s svojimi koncesijskimi pogodbami in na podlagi 25. lena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nadzoru državne meje (ZNDM-2B) zaprosile MKGP za znižanje koncesijskih dajatev.

3.1 Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019

Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2019

Vrsta ukrepa	Enota mere	Na rtovan obseg	Realiziran obseg	Realizacija na rta (%)
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI				
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	3.900	4.012	103
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI				
Vzdrževanje pasiš s košnjo (ro na in strojna košnja)	ha	25,4	26,2	103
Spravilo sena z odvozom	ha	2,9	2,9	99
Priprava pasiš za divjad	ha	1,7	1,7	100
Gnojenje travnikov	ha	0	0,0	-
Vzdrževanje grmiš	ha	2,9	2,9	100
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	20,0	17,5	87
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	4,2	4,1	98
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	76	76	100
Izdelava in vzdrževanje ve jega vodnega vira	število	5	6	120
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	51	53	104
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	9	7	78
3. BIOTEHNI NI UKREPI				
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	35.000	36.086	103
Prepre evalno krmljenje	kg	12.000	12.240	102
Privabljalno krmljenje	kg	34.450	44.004	128
Krmne njive	ha	20,4	18,3	89
Pridelovalne njive	ha	9	6,7	75
Koli ina soli	kg	3.336	2.970	89
4. LOVSKI OBJEKTI				
Solnice (založene v letu 2019)	število	1.210	1.046	86
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	136	125	92
Krmiš a (obnova in novogradnja)	število	111	104	94
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	25,9	21,6	83

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi: Skupaj so upravljavci loviš za ukrepe varstva in monitoringa divjadi opravili 4.012 ur, kar je 103 % na rtovanega. Ukrep so v preteklih LNL na rtovali le nekateri upravljavci loviš (v letu 2013 le 11), tako da je pove an obseg v zadnjih letih tudi posledica boljšega vodenja evidenc. Ukrepe so izvajali in evidentirali vsi upravljavci loviš v LUO (razen LD Raka).

Biomeliorativni ukrepi: Realizacija biomeliorativnih ukrepov je v skladu z na rtovanim obsegom del, nekoliko ve ja odstopanja so predvsem pri dolo enih ukrepih, ki so na rtovana v relativno majhnem obsegu.

Vzdrževanje pasiš s košnjo je pomemben biomeliorativen ukrep za izboljšanje prehranskih razmer za divjad, kar lahko omili vpliv le te na gozdne in kmetijske površine, v nižinskem delu LUO pa pripomore tudi k lažjemu opazovanju divjadi in izvrševanju na rtovanega odstrela.

Obseg izvedbe ukrepa je po nekaj letih upadanja, v letu 2019 ponovno narasel. Znašal je 26,2 ha vzdrževanih pasiš (103 % realizacija). 3,9 ha košnje je bilo izvedeno ro no (9 upravljavcev loviš), 22,3 ha pa strojno (16 upravljavcev loviš). Najvišji obseg ro ne košnje je bil izveden v loviš u Loka pri Zidanem Mostu (1 ha), strojne košnje pa v loviš u Kostanjevica na Krki (4,5 ha). Ocenjujemo, da je ukrep potrebno izvajati, posebno znotraj ve jih gozdnih kompleksov.

Na rtovano spravilo sena z odvozom je bilo izvedeno 100 %. Ukrep so izvajali 4 upravljavci loviš (Boštanj, Kapele, Loka pri Z.M., Mokrice).

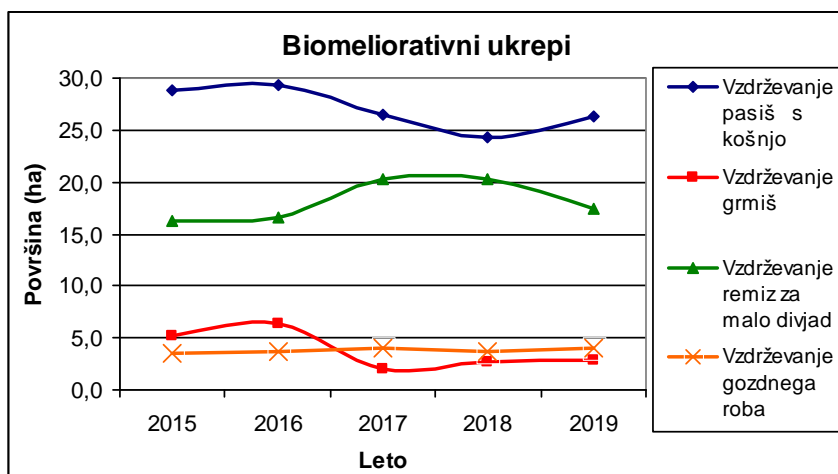
Priprava pasiš za divjad je bila na rtovana v 4 loviš ih, realizirana je bila 100 %.

Ukrep gnojenja travnikov ni bil na rtovan.

Ukrep vzdrževanja grmiš je bil na rtovan v 5 loviš ih, realiziran je bil 100 %. Obseg vzdrževanja grmiš je nižji kot v preteklih letih, saj smo precej objektov v nižinskih loviš ih, ki so se vodili kot grmiš a, prekvalificirali v remize za malo divjad, katerih je bilo potem toliko ve .

Vzdrževanje remiz za malo divjad je bilo izvedeno na 17,5 ha, kar pomeni 87 % realizacijo. Ukrep je izvajalo 12 upravljavcev loviš , predvsem na obmo ju EE Krško-Brežiško polje, kjer je števil nost male divjadi najve ja in je ta ukrep tudi zelo zaželen. Zaradi intenzivnega kmetijstva na nižinskem delu LUO, je vedno težje pridobiti primerne površine za vzpostavitev »novih« remiz, zato je nerealno pri akovati, da bi se lahko v bližnji prihodnosti obseg bistveno pove al.

Ukrep vzdrževanja gozdnega roba je bil izveden 98 %. Na rtovan in izveden je bil v 6 loviš ih. Obseg izvedbe tega ukrepa je v preteklem obdobju znašal okoli 4 ha letno. Po naši oceni je izvedba realno nekoliko ve ja, saj upravljavci loviš pogosto vzdržujejo gozdni rob tudi posredno z urejanjem vidljivosti v okolici vzdrževanih ali na novo postavljenih lovskih prež.

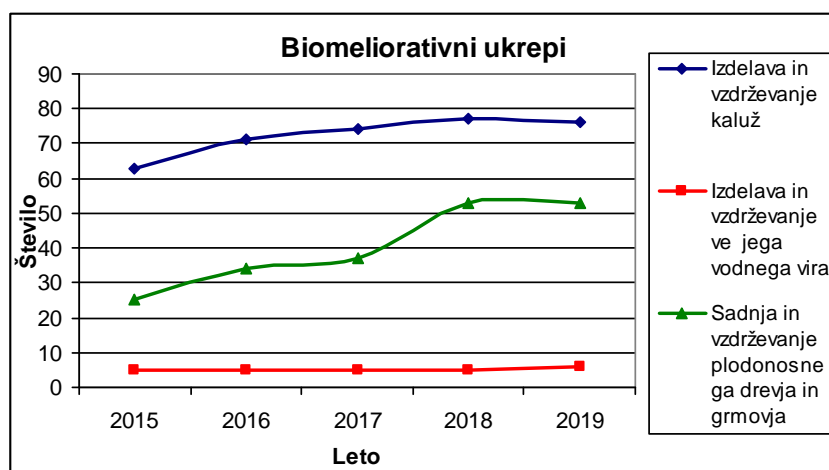
Slika 3.1: Realizacija vzdrževanja pasiš , grmiš , remiz in gozdnega roba v obdobju 2015 – 2019

Izdelava in vzdrževanje kaluž je bila izvedena v 17 loviš ih, realizacija na rta je znašala 100 %. Pri izvedbi izstopa upravljavec loviš a Boštanj (22 kaluž, v ve ini ostalih loviš se vzdržuje od 1 do 10 kaluž). V zadnjem obdobju so upravljavci loviš pove ali obseg vzdrževanja, ki znaša med 70 – 80 kaluž na leto.

Ukrep izdelave in vzdrževanja ve jih vodnih virov, je bil na 6 objektih (ra niki) izveden v loviš ih Kapele in Krško (120 % realizacija).

Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja je bila izvedena 104 %. Ukrep je bil izveden v 3 loviš ih (Boštanj, Loka pri Zidanem Mostu, atež ob Savi).

Ukrep postavitve in vzdrževanja gnezdnic je bil na rtovan v treh loviš ih (Boštanj, Brežice in Videm ob Savi), izveden je bil 78 %.

Slika 3.2: Realizacija izdelave in vzdrževanja kaluž in ve jih vodnih virov ter sadnje plodonosnega drevja v obdobju 2015 – 2019

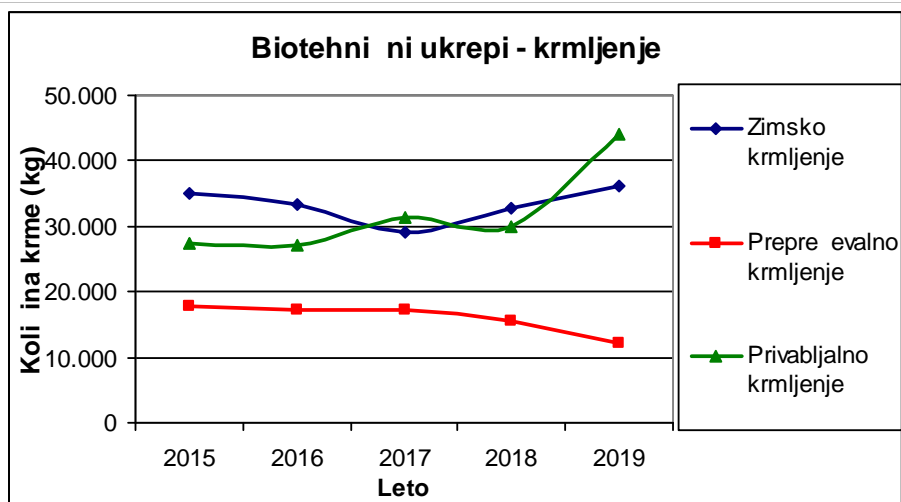
Stopnja realizacije na rtovanih biomeliorativnih del je tekom leta odvisna od spremenljivih prostorskih možnosti, dogovorov z lastniki površin in dejanske potrebe izvedbe na rtovanih del ter izvedbenih možnosti upravljavcev loviš . Biomeliorativni ukrepi so zelo pomembni za izboljšanje življenjskega okolja divjadi, vendar je izvedba zelo razli na po posameznih loviš ih, tudi med sosednjimi, kjer so obi ajno podobne razmere za divjad.

Biotehni ni ukrepi:

Zimsko krmljenje male divjadi se je izvajalo v 18 loviš ih. Položeno je bilo 36,1 tone krme, ve inoma koruze, kar je 103 % na rtovanega. Najve krme je bilo položene v loviš ih EE Krško-Brežiško polje, kjer je mala divjad najštevil nejša in je ta ukrep tudi zaželen. V prvi polovici preteklega obdobja, se je kazal trend upadanja položene koli ine krme za malo divjad, medtem ko se je v preteklih dveh letih pove eval.

Prepre evalno krmljenje divjega praš a je izvajalo 9 upravljavcev loviš , ki so za ta namen porabili 12,2 tone krme, kar pomeni 102 % realizacijo na rta.

Za namene privabljalnega krmljenja divjega praš a in v manjši meri tudi jelenjadi ter malih zveri, se je v 23 (vsa loviš a razen Veliki Kamen in Raka) loviš ih položilo 44 ton krme, kar je 128 % na rtovanega. V zadnjem obdobju se obseg porabe krme za namen privabljalnega krmljenja nekoliko pove uje, kar je, razen v letu 2019, v skladu z na rti. Pove anje, ki strokovno ni sporno, je nastalo predvsem zaradi prostorskega širjenja divjega praš a v nekatera loviš a, kjer pred leti ni bil prisoten, zaradi prekategoriziranja nekaterih krmiš iz prepre evalnih v privabljalna ter tudi zaradi krmljenja jelenjadi in malih zveri.

Slika 3.3: Poraba krme v obdobju 2015 – 2019

3.2 Na rtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2020

Preglednica 3.2: Na rtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi v letu 2020

Vrsta ukrepa	Enota mere	Na rtovan obseg
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI		
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	4.000
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI		
Vzdrževanje pasiš s košnjo (ro na in strojna košnja)	ha	25,2
Spravilo sena z odvozom	ha	2,9
Priprava pasiš za divjad	ha	1,7
Gnojenje travnikov	ha	0,0
Vzdrževanje grmiš	ha	2,9
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	17,9
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	4,1
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	83
Izdelava in vzdrževanje ve jega vodnega vira	število	6
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	71
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	8
3. BIOTEHNI NI UKREPI		
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	33.050
Prepre evalno krmljenje	kg	13.000
Privabljalno krmljenje	kg	37.570
Privabljalno krmljenje – divji praši	kg	34.320
Privabljalno krmljenje – navadni jelen	kg	2.600
Privabljalno krmljenje – male zveri	kg	650
Krmne njive	ha	20,6
Pridelovalne njive	ha	9,1
Koli ina soli	kg	3.381
4. LOVSKI OBJEKTI		
Solnice (založene v letu 2020)	število	1.220
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	170
Krmiš a (obnova in novogradnja)	število	105
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	21,6

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi: Na rtovana dela naj se izvajajo predvsem v okviru organizirane lovsko uvajajske službe ter nadzora loviš a s strani lanov lovskih druin. Ukrep obsega spremljavo stanja in varovanja habitatov in populacij prostoive ih živali, evidentiranje in pobiranje izgub divjadi, nadzor potepuških psov in ma k ter podobno. Evidentirajo naj se tudi ure, ki so opravljene za monitoring poljskega zajca, šakala in drugih vrst divjadi. **V letu 2020 na rtujemo 4.000 ur za izvajanje teh ukrepov.** Z razdelilnikom se bo dolo ila kvota ur vsem upravljavcem loviš v LUO. Obseg na rtovanih del ni treba realizirati, zaželena pa je im ve ja izvedba s strani upravljavcev loviš ter posledi no zagotavljanje evidenc o opravljenih ukrepih.

Biomeliorativni ukrepi: Potrebna je predvsem boljše realizacija ukrepov, ki neposredno vplivajo na kakovost življenjskega okolja divjadi, predvsem vzdrževanje remiz za malo divjad v nižinskem delu LUO in vzdrževanje pasiš ter grmiš in gozdnega roba po celotnem LUO.

Vzdrževanje pasiš s košnjo: Ukrep je potrebno pospeševati predvsem v loviših, kjer prevladuje gozdna krajina in v območjih z manj intenzivnim kmetijstvom. Na rtovan obseg je v podobnem obsegu kot v načrtu preteklega leta. Ukrep se načrtuje v 18 loviših. Obseg na rtovanih del mora biti realiziran vsaj 70 %, zaželeno je preseganje na rtovanih količinah.

Spravilo sena z odvozom: Površine, na katerih se bo izvedel ta ukrep so predvsem odločitve upravljavcev loviš. Obseg na rtovanih del ni treba realizirati.

Priprava pasiš za divjad: Ukrep naj se izvaja predvsem v gozdnatih območjih, kjer primanjkuje pašnih površin. Obseg na rtovanih del ni treba realizirati, zaželeno je preseganje na rtovanih količinah.

Gnojenje travnikov: Tega ukrepa v letu 2020 ne načrtujemo.

Vzdrževanje grmiš: Ukrep naj se izvaja predvsem tam, kjer je prisotnih več vrst rastlinojedih parkljarjev. V okviru ukrepa se vsakih nekaj let poseka grmovni sloj, kateri se potem odzove s hitro rastjo mladih poganjkov, ki so pomemben prehranski vir za divjad. Ukrep se mora izvajati v primernem časovnem obdobju in ob upoštevanju vpliva na ostale zavarovane vrste. Izvedbo ukrepa načrtujemo v 6 loviših. Obseg na rtovanih del mora biti realiziran vsaj 70 %. Navzgor se količina izvedbe ne omejuje, zaželeno je preseganje.

Vzdrževanje remiz za malo divjad: Prednostno naj se izvaja v predelih, kjer obstajajo ugodne razmere za malo divjad ter v območjih, kjer se bo v loviših dodajala mala divjad iz umetne vzreje. Ukrep je načrtovan v 13 loviših. Obseg na rtovanih del mora biti realiziran vsaj 70 %, zaželeno pa je preseganje na rtovanih količinah.

Vzdrževanje gozdnega roba: Z ukrepom se ohranja pravilno oblikovan, širok in stopničast gozdni rob, ker le tak nudi ustrezne življenjske pogoje za divjad in ostale prosto živečije živali. Ukrep načrtujemo v 6 loviših. Obsega na rtovanih del ni treba realizirati, zaželeno pa je preseganje na rtovanih količinah.

Izdelava in vzdrževanje kaluž: Ukrep se izvaja v območjih, kjer se pojavljajo jelenjad, damjak in divji prašiči, prednostno v območjih, kjer je manj površinskih voda. Priporočljivo je, da se vzdržujejo 3 kaluže na 1.000 ha gozda. Pri tem je treba preprečiti dostop soli v vodo, zato se solnic v neposredni bližini kaluž ne izdeluje in polni. Kaluže in drugi vodni viri se vzdržujejo na način, ki ohranja biotsko pestrost in le v obdobjih izven razmnoževalnih ciklov dvoživk in drugih živali, to je predvsem pozno jeseni ali pozimi. Če je vodni vir suh, se ga lahko obnavlja tudi poleti. V letu 2020 se načrtuje vzdrževanje 83 kaluž v 16 loviših. Obseg na rtovanih del mora biti realiziran vsaj 70 %, zaželeno pa je preseganje na rtovanih količinah.

Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira: Ukrep obsega vzdrževanje posameznih odsekov manjših tekočin ali voda ali umetnih vodnih površin (bajerji, rašniki,...). Obsega na rtovanih del ni treba realizirati, zaželeno pa je preseganje na rtovanih količinah.

Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja: Ukrep, s katerim izboljšujemo prehranske razmere za prosto živečije živali. Izvaja naj se predvsem na območjih strnjanih gozdov skozi sodelovanje upravljavcev loviš, lastnikov gozdov in javno gozdarsko službo - ZGS. Obsega na rtovanih del ni treba realizirati, zaželeno pa je preseganje na rtovanih količinah.

Postavitev in vzdrževanje gnezdnic: Ukrep se naj izvaja predvsem v loviših, kjer je majhen delež naravnih dupel. Obsega na rtovanih del ni treba realizirati, zaželeno pa je preseganje na rtovanih količinah.

Solnice: Namen solnic je olajšati predvsem spomladanski prehod na sušo naravno hrano, preskrbo z mineralnimi snovmi ter doseganje načrta odzema, zato je priporočljivo zalaganje solnic v zmernih količinah s soljo in mineralnimi kamni (do največ 3 kg na solnico). Načrtujemo zalaganje 1.220 solnic z 3.381 kg soli, kar znaša 2,8 kg soli/solnico. Obsega na rtované količine soli ni treba realizirati, preseganje ni dovoljeno.

Postavljanje solnic je prepovedano:

- V gozdnih sestojih - mladovijih in sestojih v obnovi, oz. je dovoljeno le ob soglasju lastnika gozda in ZGS.
- Ob cestah in v območjih gozdnih rezervatov.
- Ob vodnih virih oz. le v minimalni oddaljenosti 50 m in na način, ki onemogoča vnos soli vanje. Soli tudi ni dovoljeno neposredno vnašati v luže, kaluže in ostala vodna telesa.

- V območju ali bližino območja, kjer so prisotne redke, ogrožene in zavarovane vrste živali ter rastišča in redkih, ogroženih in zavarovanih rastlinskih vrst.
- V bližino območja naravnih vrednot, v ožja zavarovana območja in v dele širših zavarovanih območij s strožjim varstvenim

Biotehnični ukrepi:

Krmljenje divjadi

Kot ukrep krmljenja sodijo vse vrste polaganja hrane v naravno okolje, ki je namenjena prehrani divjadi. Za polaganje hrane se ne smatra posek drevoja za objedanje in pridelava krme na kmetijskih površinah (krmni njivah), s katero se divjad prehranjuje neposredno na rastočih rastlinah. Kot ukrep krmljenja prav tako ne šteje polaganje soli, kljub temu pa je pri polaganju le te potrebno upoštevati v načrtih zapisane usmeritve in omejitve.

Namensko krmljenje srnjadi in gamsa, razen v izjemnih razmerah, ni dovoljeno.

Po namenu krmljenja ločujemo zimsko, prepre evalno in privabljivo krmljenje.

1. Zimsko krmljenje

Zimsko krmljenje se izvaja z namenom zmanjšanja pritiska divjadi na naravne prehranske vire in tvorbe energijske rezerve v času prehranske ožine. S tem ukrepom se divjad v obdobju leta, ko nastopi prehranska ožina prostorsko zadržuje v predelih zimovališč. Pri mali divjadi je namenjeno povečanje prehranske ponudbe tudi izven zimskega obdobja ter s tem preživetju posameznih osebkov oz. skupin divjadi, ki imajo kot skupni učinek povečanje števila mladih divjadi.

Zimsko krmljenje se lahko v LUO izvaja za naslednje vrste divjadi:

- Damjak (krmi se lahko le v lovišču Boštanj)
- Mala divjad (fazan, poljska jerebica, poljski zajec, raca mlakarica)

Zimsko krmljenje divjega prašiča je na celotnem območju Republike Slovenije ter tako tudi v Posavskem LUO prepovedano. V letu 2020 v skladu s predlogi upravljavcev lovišč, načrtujemo samo zimsko krmljenje male divjadi.

Načrtovana poraba krme za namen zimskega krmljenja male divjadi je za 8 % manjša od lanske. Ukrep se načrtuje v 18 loviščih. Ker je cilj upravljanja z malo divjadjo povečanje ali vsaj ohranjanje števila mladih, se lahko poraba krme za ta namen tudi preseže, vendar ne za več kot 30 % načrtovane količine.

Krmljenje mora biti izvajano z vrsto krme in načrta, ki je v največji možni meri prilagojena vrsti divjadi, katero se krmi (poljski zajec, fazan, poljska jerebica, raca mlakarica). Pri krmljenju z močno škrobno krmo mora biti le ta položena tako, oziroma zaščitena s tehničnimi objekti (nadkritje, lese), da se prepreči, da bi pretežni del krme zaužila srnjad.

Lokacije krmljenja male poljske divjadi se ne upoštevajo kot krmišča, katere se vodi v katastru krmišč, mora pa biti lokacija opredeljena v letnem načrtu lovišč.

2. Prepre evalno krmljenje

Prepre evalno krmljenje se izvaja le za divjega prašiča v časovno omejenem vegetacijskem obdobju, z namenom zadrževanja živali v predelih, kjer so manjše možnosti nastanka škod na kmetijskih površinah.

Prepre evalno krmljenje divjega prašiča je dovoljeno zgolj v loviščih, kjer povprečni letni odzem divjega prašiča v zadnjih treh letih dosega 5 ali več živali. Prepre evalno krmljenje je v ustreznih razmerah strnjanih gozdov in primerne oddaljenosti od kmetijskih površin, namenjeno odvrniti divjega prašiča od kmetijskih kultur, pri čemer se priporoča tudi krmljenje z beljakovinsko hrano na osnovi žit (soja, rastlinske beljakovine,...).

Priporočeno obdobje izvajanja prepre evalnega krmljenja je od začetka junija do konca oktobra, izjemoma za konkretna lovišča v primeru večletnega pojavljanja škod tudi prej. Podroben časovni termin izvajanja prepre evalnega krmljenja z letnim načrtom lovišč opredeli upravljavec lovišč. Upravljavec lovišč sme praviloma imeti le eno prepre evalno krmišče na začetnih 1.000 ha gozdne površine, pri določenju

primernosti lokacij se upošteva tudi strnjenost gozdnega kompleksa (gozdne krajine). Prepre evalno krmiš e mora biti oddaljeno praviloma vsaj 500 m od zunanje meje gozdnega kompleksa z negozdno krajino. **Lov na teh krmiš ih je prepovedan.**

Na rtovan obseg prepre evalnega krmljenja divjega prašiča v letu 2020 znaša 13.000 kg krme.

3. Privabljalno krmljenje

Privabljalno krmljenje se izvaja z namenom privabljanja divjadi zaradi odstrela. Privabljalno se krmi naslednje vrste divjadi: navadni jelen, damjak, divji prašič, lisica, kuna belica in kuna zlatica.

Privabljalno krmljenje divjih prašičev je prvenstveno namenjeno opazovanju ter lažjemu izvrševanju odstrela. Za doseganje uinkaprivabljanja so na krmiš u potrebne in priporo ene le minimalne koli ine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja divjih prašičev. **Privabljalno krmljenje divjega prašiča se lahko izvaja vse leto. Divjadi naj bo dnevno dostopno na privabljalnem krmiš u najve do 2 kg ustrezne vrste krme** (žit ali koruze), kar posledi no pomeni, da je maksimalna dovoljena letna koli ina krme na posameznem privabljalnem krmiš u 730 kg. Termin založenosti (v letu) je v pristojnosti upravljavca loviš a. Krmiš a so praviloma lahko locirana po eno na vsakih 200-600 ha gozdne površine. Pri tem je potrebno zagotoviti, da so mesta privabljalnega krmljenja divjega prašiča oddaljena od krmiš , kjer se izvaja prepre evalno krmljenje vsaj 300 m. Za krmo je priporo lljivo uporabljati vse vrste žit in koruze. **Priporo eno je le krmljenje na na in, da je krma na krmiš ih dostopna predvsem divjemu prašiču** (npr: krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, ...) in ne ostali divjadi (srnjad, jelenjad, damjak).

Krmiš a za divje prašiče se del leta lahko uporabljajo kot privabljalna, del leta pa se na njih ne lovi in imajo prepre evalni zna aj (predvsem junij-oktober).

Prepre evalno krmljenje se bo izvajalo v 10 loviš ih (na 32 lokacijah), privabljalno krmljenje divjega prašiča v 24 loviš ih (na 100 lokacijah) ter privabljalno krmljenje jelenjadi v 5 loviš ih (na 9 lokacijah).

Za namen privabljalnega krmljenja divjega prašiča, se na rtuje poraba 34.320 kg krme.

Na rtovane koli ine krme za prepre evalno in privabljalno krmljenje divjadi ni treba realizirati ter jo tudi ni dovoljeno presegati.

Privabljalno krmljenje navadne jelenjadi se izvaja s ciljem olajšanega opazovanja in odstrela. Privabljalno krmljenje jelenjadi se lahko izvaja **le v asu lovne dobe na jelenjad**. Pri privabljalnem krmljenju je dovoljeno zalagati najve 1 krmiš e na 500 ha lovne površine loviš a, pri emer je na posameznem krmiš u dovoljeno dnevno položiti skupno najve 50 kg krme, od tega koli ina mo ne krme, ki je dnevno dostopna jelenjadi, ne sme presegati 5 kg. **Privabljalno krmljenje jelenjadi je dovoljeno le v loviš ih južno od reke Save.**

Krmljenje malih zveri (lisica, kuna belica) ima izključno zna aj privabljalnega krmljenja z namenom lova. Izvaja se s krmo živalskega izvora ter s krmo rastlinskega izvora (sadje). Krmljenje mora biti izvajano na na in, ki je skladen z veterinarskimi predpisi o ravnanju s stranskimi živalskimi proizvodi. Lokacije krmljenja morajo biti zavedene v katastru krmiš , ki je priloga LLUN.

V letu 2020 so na desetih lokacijah predlagali ukrep krmljenja malih zveri upravljavci loviš Boštanj, Brežice, atež ob Savi, Mokrice in Zabukovje.

Podrobnejši podatki o posameznih krmiš ih so v katastru krmiš , ki je kot priloga sestavni del na rta. V prihodnje bo potrebno kataster krmiš v sodelovanju med ZGS in upravljavci loviš še prenavljati oz. dodatno usklajevati glede na površino gozdnih kompleksov, obseg škod ter števil nost posameznih vrst divjadi v loviš ih.

Krmne njive so namenjene izboljšanju prehranskih razmer divjadi in zadrževanju divjadi (posebej divjih prašičev) znotraj gozdnih površin. V letu 2020 ta ukrep na rtujemo v 21 loviš ih, skupaj 20,6 ha.

Pridelovalne njive so namenjene pridelavi krme za divjad. Na rtujemo jih v 10 loviš ih, skupaj 9,1 ha.

Na rtovan obseg krmnih in pridelovalnih njiv ni treba realizirati, lahko pa se ga preseže.

Lovski objekti:

Na rtovan obseg novogradenj lovskih objektov ni treba realizirati ter ga tudi ni dovoljeno presegati, na rtovan obseg obnove lovskih objektov ni treba dosegati, lahko pa se ga preseže.

3.3. Škode od divjadi

3.3.1 Škode v letu 2019

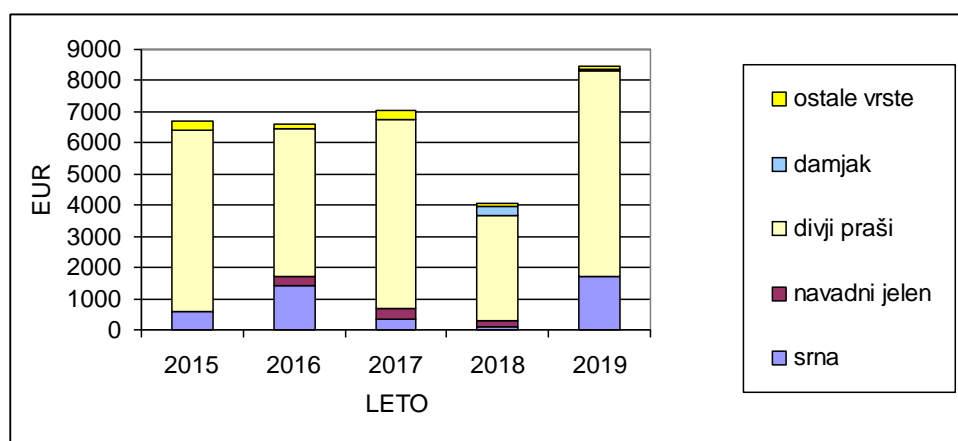
V letu 2019 so upravljavci loviš evidentirali za 8.472,1 € ovrednotene škode od divjadi, kar je 210 % škod leta 2018. Tako kot v vseh preteklih letih, je tudi v letu 2019 najve škode povzro il divji praši (78 %), sledi srnjad (20 %) ter damjak, lisica in jazbec (vsi skupaj 2 %).

Skupaj je bilo evidentiranih 62 (31 v letu 2018) prijav škode v 17 (13) loviš ih. 49 prijav je bilo zaradi škod od divjega praši a (v 8 loviš ih), 8 zaradi srnjadi, 3 zaradi lisice ter 1 zaradi damjaka in jazbeca.

Preglednica 3.3: Škoda, ki jo je povzro ila divjad v letu 2019

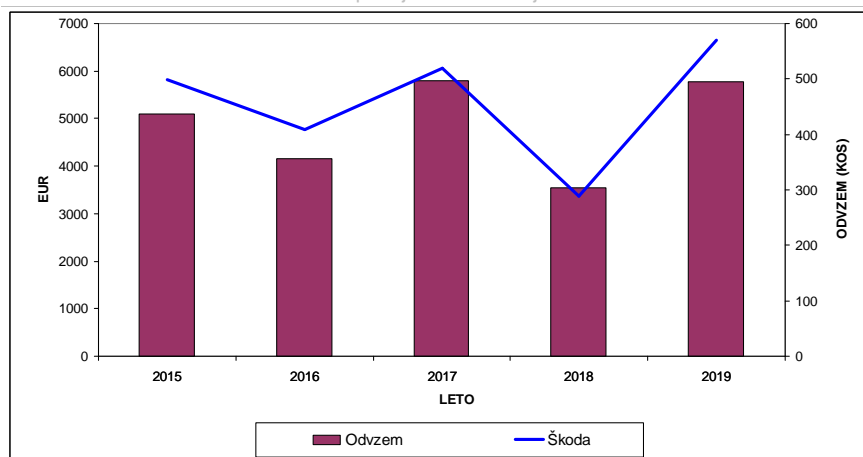
Vrsta divjadi	Kultura	Ovrednotena škoda*	
		2019	EUR / 100 ha
srnjad	kulture	65	0,08
	vinska trta	1.625	2,12
skupaj srnjad		1.690	2,21
divji praši	kulture	5.603	7,32
	travniki	1.037	1,36
skupaj divji praši		6.640	8,68
damjak	kulture	24	0,03
skupaj damjak		24	0,03
SKUPAJ PARKLJARJI		8.354,1	10,92
	lisica	80	0,10
	jazbec	38	0,05
SKUPAJ OSTALO		118	0,15
VSE SKUPAJ		8.472,1	11,07

*Ovrednotena škoda = izpla ane odškodnine v denarju + izdan material + opravljene ure sanacije (1 ura = 5 €)

Slika 3.4: Ovrednotena škoda po vrstah divjadi v obdobju 2015 - 2019

Divji praši je ve ino škode povzro il kmetijskih kulturah in manj z ritjem travnikov, kar je ravno obratno kot v preteklem letu. Veliko ve ino škode (94 %), so divji praši i povzro ili v loviš ih Pišece, Boštanj, Podbo je, Mokrice, Veliki Kamen in Zabukovje. Trend škod v zadnjem obdobju je sledil nihanju števil nosti/odstrela divjega praši a.

Slika 3.5: Izpla ane odškodnine od divjih praši ev in odvzem divjih praši ev v obdobju 2015 – 2019

Škoda od srnjadi je bila evidentirana v petih loviš ih. Obseg škode je relativno nizek in jo smatramo s stališ a pomembnih komponent (biološki kazalniki usklajenosti divjadi z okoljem) za upravljanje s srnjadjo kot neproblemati no. Po naših ocenah se zaradi v preteklih letih izvedenih ukrepov za prepre evanje škode, predvsem ograjevanja najbolj izpostavljenih vinogradov in sadovnjakov s strani lastnikov zemljiš , kot tudi ukrepov upravljavcev loviš , škoda ne bo bistveno pove evala.

Po letu 2011 je bila v letih 2018 in 2019 ponovno evidentirana tudi škoda od damjaka in sicer po en primer v loviš u Boštanj.

V letu 2019 ni bilo potrebe po ocenjevanju škode na 2. stopnji, zato ocenjujemo, da so prijavljene škode korektno ocenjene in povrnjene s strani upravljavcev loviš .

Dinamika prijavljanja in izpla evanja odškodnin za škodo, ki jo je povzro ila divjad, je odvisna od razli nih dejavnikov, kot so odstotek prijaviteljev nastale škode, dela komisij za ocenjevanje škod pri upravljavcih loviš , dogovorov z lastniki kmetijskih površin, razli nih na inov poravnave škode, cene kmetijskih pridelkov, doslednega evidentiranja škod s strani upravljavcev loviš , ... Trend pojavljanja škod in izpla il odškodnin je pomemben kazalnik pri na rtovanju upravljanja s populacijami divjadi, zato je zelo pomembno korektno ocenjevanje škode in dolo itev višine odškodnine, kot tudi dosledno evidentiranje v Lovsko informacijskem sistemu (LIS).

V LIS se vodi evidenca škod od leta 2008. Še vedno ocenjujemo, da posamezni upravljavci loviš ne evidentirajo vseh prijav škode, posebno v primerih, ko se z oškodovanci dogovorijo za odpravo škode z delom ali materialom. Evidentiranje škodnih dogodkov je v tem smislu treba popraviti in dopolniti. V letu 2019, po podatkih upravljavcev loviš , ni bilo škod po divjem praši u, v dveh loviš ih z najvišjim odstrelom le teh.

Preglednica 3.4: Število prijav škod po loviš ih v obdobju 2015 – 2019

LOVIŠ E / LETO	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
ARTI E		1	1	1	2	5
BIZELJSKO						0
BOŠTANJ	10		3	6	10	29
BRESTANICA	3	3	3	2		11
BREŽICE	2	1	1			4
BU KA		1	1		2	4
CERKLJE OB KRKI	1		2	2	1	6
ATEŽ OB SAVI	2	2	4		1	9
DOBOVA		2	1	1		4
GLOBOKO		2	1	1	1	5
KAPELE		3	4		1	8
KOSTANJEVICA NA KRKI	8	5	10	1		24
KRŠKO	4	3	2		2	11
LOKA PRI ZIDANEM MOSTU	4	2	3	5		14
MOKRICE	5	4	5	1	5	20
PIŠECE	6	4	7	1	12	30
PODBO JE	2	2	10	4	5	23
RAKA	4					4
SENOVO	2	1				3
SEVNICA	4	3	5	1	3	16
STUDENEC – VELIKI TRN	1	1	3		2	7
VELIKI KAMEN					4	4
VELIKI PODLOG	2	6	1			9
VIDEM OB SAVI	4	1	5		1	11
ZABUKOVJE	6	6	4	5	5	26
Skupaj	70	53	76	31	62	292

3.3.2 Opravljeni ukrepi za prepre evanje škod od divjadi v letu 2019

Preglednica 3.5: Opravljeni ukrepi za prepre evanje škod od divjadi v letu 2019

Vrsta ukrepa	Število objektov	Opravljen ure
tehni na in kemi na sredstva	54 / 53	1.467 / 1.451

(na rtovano / realizacija)

V letu 2019 je bilo opravljenih 1.467 ur za prepre evanje škode od divjadi na 53 objektih. Ukrepe smo na rtovali v 16 loviš ih, najve ur so za te ukrepe namenili upravljavci loviš Boštanj, Pišece in Videm ob Savi.

Tehni na sredstva za prepre evanje škod na kmetijskih površinah so praviloma elektri ni pastirji in razne vrste ograj, kemi na sredstva pa predvsem odvr ala (Arbin, Kemakol). Lastniki zemljiš , ki uporabljajo tovrstna zaš itna sredstva se pogosto pritožujejo nad njihovo neuspešnostjo. Poškodovanja visoko donosnih nasadov jagod, sadnega drevja, novodobnega pokrivanja njiv z Lutrasil pokrivko nastajajo praviloma zaradi slabe zaš ite objektov pred vplivom divjadi.

Problematika škod na in od divjadi v izrazito agrarni krajini je eno od podro ij, na katerih posamezni upravljavci loviš delujejo skozi celo leto. O prepre evanju poškodb divjadi opozarjajo vsako leto preko sredstev javnega obveš anja o previdnosti koscev med spomladansko košnjo. Za odseke javnih cest, kjer potekajo prehodi (ste ine) divjadi posamezni upravljavci loviš pošiljajo zahtevke po ureditvi prometne signalizacije. V preteklem letu je Direkcija RS za infrastrukturo, na najbolj kriti ne odseke državnih cest namestila »modre odsevnike« za prepre evanje povoza divjadi.

3.3.3 Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letu 2020

Preglednica 3.6: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letu 2020

Vrsta ukrepa	Načrtovane ure
Tehnična in kemična sredstva	1.580

Obseg ukrepov za preprečevanje škod po divjadi je načrtovan v podobnem obsegu kot pretekla leta. Veliko upravljavcev lovišč v LNL navede kot objekt celotno lovišče, tekom leta pa po potrebi izvaja ukrepe na več lokacijah.

Izvajanje ukrepov za preprečevanje škode se načrtuje v 15 loviščih.

Izhodišča letnega načrta so usmerjena v zmanjševanje tovrstnih dogodkov s tem, da se realizacija načrtovanega odvzema gosti v območjih večinoma zaradi pojavnosti škod na kmetijskih kulturah.

Pri škodah moramo ločiti povzročitelje škod, oziroma kdo za škodo odgovarja glede nato, kje je le-ta nastala.

ŠKODA NA PREMOŽENJU

A. Za škodo, ki jo povzročijo **divjad, na lovni površini** v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja upravljavec lovišča. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:

- Oškodovanec** mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo **pooblaščenцу upravljavca**, katerega osebne podatke in naslov do 31. 12. tekočega leta upravljavec javno objavi na krajevno območje in.
- Pooblaščenec lovišča ali lovišča s posebnim namenom** v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v poseben obrazec.
- Še se oškodovanec in pooblaščenec upravljavca**, na kraju ogleda ali v osmih dneh, **ne sporazumeta** o višini odškodnine, pošlje **oškodovanec pisno prijavo škode komisiji**, ki jo za lovsko upravljavsko območje imenuje minister za dobo petih let.
- Komisija za določanje višine škode na kmetijskih in gozdni kulturah, sestavljajo predsednik ali njegov namestnik, ter dva člana ali njuna namestnika. En član komisije in njegov namestnik sta usposobljena za kmetijsko stroko, drugi član komisije in njegov namestnik pa za gozdarsko in lovsko stroko. Komisija zaseda v tri članski sestavi in odloča z večino glasov. V delu komisije sodeluje tudi lovski inšpektor oziroma inšpektorica brez pravice glasovanja.
- Na podlagi ocene komisije, ki mora opraviti ogled najpozneje v petnajstih dneh od prijave, poizkusita oškodovanec in upravljavec skleniti sporazum o plačilu odškodnine.
- Oškodovanec ali upravljavec**, ki se ne strinja z odločitvijo komisije, **lahko s tožbo zahteva**, da o odškodnini **odloči pristojno sodišče**. Tožbo morata vložiti **najkasneje v treh letih** od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.

B. Za škodo, ki jo povzročijo **divjad, na nelovni površini** v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja Republika Slovenija, razen za škodo, ki je nastala na nelovni površini po krivdi upravljavca lovišča (krivdna odgovornost). Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na preminih stvarih, ki se nahajajo na nelovni površini npr. kokoši v kokošnjaku.◀.

Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:

- Oškodovanec mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo krajevno pristojni območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije.
- Pooblaščenca oseba območne enote Zavoda za gozdove Slovenije v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v *Zapisnik o nastanku škode, ki jo povzročila divjad*.
- Še se oškodovanec in pooblaščenca oseba ne sporazumeta** o višini odškodnine, na kraju ogleda ali v osmih dneh ter ne skleneta *Sporazuma o določitvi višine odškodnine od divjadi na nelovni površini*, pošlje oškodovanec pisno prijavo škode ministrstvu, pristojnemu za divjad in lovstvo.
- Oškodovanec, ki se ne strinja z odločitvijo ministrstva, pristojnega za divjad in lovstvo, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini **odloči pristojno sodišče**. Tožbo mora vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.

C. Za škodo, ki jo povzročajo **zavarovane vrste prostoživeih živali** odgovarja RS Slovenija, ki je vrste zavarovala. **Škodo ocenjuje pooblaščen delavec ZGS**, ki sestavi predpisan zapisnik, sklene Sporazum z oškodovancem in ga posreduje na ARSO.

ŠKODA NA ZDRAVJU LJUDI

je tista, ki jo divjad povzroči neposredno zdravju loveca in je vsa nepremoženjska škoda, ki je nastala oškodovancu zaradi delovanja divjadi.

ŠKODA POVZROČENA Z IZVAJANJEM LOVA

je vsaka škoda, ki so jo pri izvrševanju lova povzročili lovci, gonjači ali drugi udeleženci lova in lovski psi. Za škodo, povzročeno z izvrševanjem lova s strelnim orožjem, odgovarja upravljavec, ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). Za ostalo škodo nastalo pri izvrševanju lova in upravljanja z loviščem ali loviščem s posebnim namenom, ima oškodovanec pravico neposredno uveljavljati škodo od povzročitelja.

ŠKODA NA DIVJADI

je premoženjska in ekološka škoda, povzročena z neposrednim protipravnim uničenjem, poškodovanjem ali prilastitvijo divjadi, njenih legel in gnezd ali povzročena posredno s protipravnimi posegi v prostor, ki spreminja, krši ali uničuje habitate, naravne prehode (biokoridorje) in druge za obstoj divjadi pomembne dejavnike. Odgovoren je tisti, ki je ravnal namenoma ali iz malomarnosti (krivdna odgovornost).

Za škodo na divjadi ob trku s premikajočim se vozilom, odgovarja voznik vozila, kolikor se ugotovi, da ni vozil v skladu s predpisi, upravljavec lovišča, kolikor se ugotovi, da je škoda nastala zaradi dejanja upravljavca, ali upravljavec za škodo na divjadi in voznik za škodo na vozilu, kolikor sta oba storila vse potrebno, da do škode ne bi prišlo.

3.4 Vpliv rastlinojede divjadi na gozdne ekosisteme

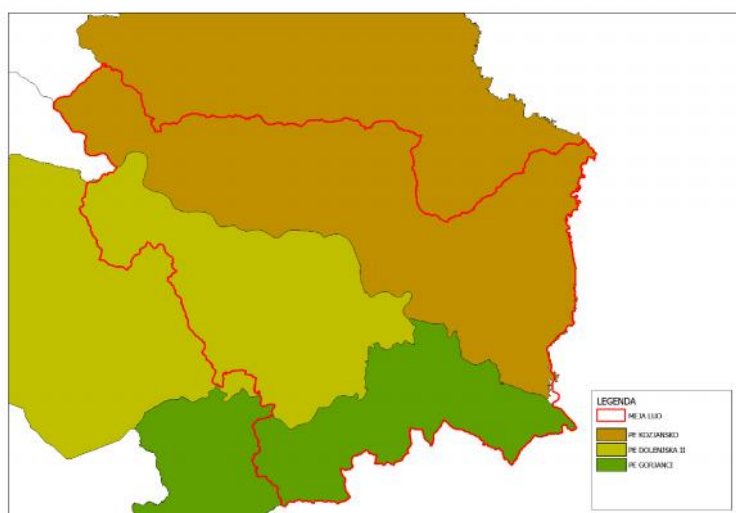
V letih 2009 in 2010 je ZGS opravil prvi popis poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po prenovljeni metodi na obmo ju celotne Slovenije. Popis se je po isti metodi ponovil v letih 2014 in 2017. Izvedba popisa na terenu prostorsko ni vezana na obmo je LUO, ampak se opravlja po »ekoloških enotah« oz. popisnih enotah pri oblikovanju katerih smo upoštevali populacijska obmo ja rastlinojede parkljaste divjadi in zaokrožena gozdnata obmo ja, ki so si podobna po drevesni sestavi, geološki podlagi, klimi ipd.

Kot je razvidno iz slike 3.7 ležijo v Posavskem LUO popisne enote (PE) Kozjansko, Dolenjska II in Gorjanci.

Popisna enota Kozjansko obsega vsa loviš a Posavskega LUO, ki ležijo severno od reke Save, z izjemo manjšega dela loviš Brežice, Videm ob Savi in atež ob Savi ter se nadaljuje proti severu v Savinjsko-Kozjansko LUO. V tej PE sta od rastlinojedih parkljarjev stalno prisotna srnjad v celotni PE ter gams, ki pa je prisoten le na manjšem delu PE in v LUO z izjemo loviš a Loka pri Zidanem Mostu v zelo majhni gostoti. Ob asno se v PE pojavljata tudi jelenjad in damjak.

Popisna enota Gorjanci leži na južnem delu LUO in obsega celotna ali ve ji del loviš Mokrice, atež ob Savi, Cerklje ob Krki, Podbo je in Kostanjevica na Krki. Proti vzhodu se nadaljuje v Novomeško LUO. V tej PE sta od rastlinojedih parkljarjev stalno prisotna srnjad in jelenjad.

Popisna enota Dolenjska II obsega loviš a Boštanj, Studenec, Bu ka, Raka, Krško, Veliki Podlog in manjše dele loviš Cerklje ob Krki, Videm ob Savi in Arti e. Proti vzhodu se nadaljuje v Novomeško LUO. V tej PE so od rastlinojedih parkljarjev stalno prisotne vrste srnjad, jelenjad in damjak.

Slika 3.7.: Popisne enote v Posavskem lovsko upravljavskem obmo ju

V letu 2017 smo v vseh navedenih popisnih enotah izvedli tretji popis. V vsaki od popisnih enot je bilo popisanih najmanj 51 ploskev, na katerih smo ugotavljali vpliv rastlinojede parkljaste divjadi na poškodovanost gozdnega mladja. Kljub temu, da je stopnja poškodovanosti odvisna od številnih dejavnikov, nam ta podatek nudi dodano vrednost pri razumevanju dogajanj v populacijah divjadi, predvsem glede trendov gibanja njene števil nosti in gostot.

Med drevesnimi vrstami, ki so prisotne v Posavskem LUO v skupino plemenitih listavcev uvrš amo gorski javor, ostrolistni javor, topokrpi javor, veliki jesen, ostrolistni jesen, gorski brest, poljski brest, lipo, lipovec, ešnja in oreh. Med druge trde listavce uvrš amo lesniko, hruško, slivo, kostanj, robinijo, beli gaber, maklen, brek, mokovec, rni gaber, mali jesen in skorš, med mehke listavce pa jerebiko, vrbe, brezo, topole, trepetliko in jelše.

Preglednica 3.7: Število popisanih osebkov na hektar in njihov delež ter delež poškodovanih osebkov po višinskih razredih in drevesnih vrstah v letu 2017

Popisna enota: Kozjansko

Skup. DV	št. vz.	< 15cm		R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	20	1	304	2	722	2,6	5	1.462	8,9	5	833	15,6	4	259		4	3.276	8,5
Jelka	13	3	1.826	6	2.036	2,7	4	981	1,9	5	703	7,9	5	352	5,3	5	4.072	3,6
Bori	1													19			19	
Bukev	50	20	10.349	35	12.382	4,3	44	12.234	11,2	51	7.681	14,7	64	4.127	5,4	43	36.426	8,9
Hrasti	18	28	14.610	11	3.831	9,2	3	870	42,6	2	278	73,3	1	37	50,0	6	5.016	18,8
Plemeniti listavci	44	40	20.901	31	10.809	27,7	21	5.923	62,5	13	1.999	66,7	7	463	44,0	23	19.194	42,9
Drugi trdi listavci	45	8	4.261	15	5.238	17,0	22	6.200	41,2	24	3.628	45,4	19	1.222	33,3	19	16.288	33,8
Mehki listavci	2		101								37	50,0					37	50,0
Iglavci	26	4	2.131	8	2.758	2,7	9	2.443	6,1	10	1.536	12,0	10	629	2,9	9	7.367	5,8
Listavci	52	96	50.223	92	32.261	14,8	91	25.228	31,7	90	13.623	31,8	90	5.849	14,6	91	76.960	23,3
Skupaj	53	100	52.354	100	35.019	13,8	100	27.671	29,4	100	15.159	29,8	100	6.478	13,4	100	84.327	21,8

Popisna enota: Gorjanci

Skup. DV	št. vz.	< 15cm		R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	8				104		1	230		1	313		1	46		1	793	
Jelka	6	10	2.825	6	1.921	6,5	4	1.524	5,5	2	522		1	63		4	4.029	5,2
Ost. Igl.	2							21			21						42	
Bukev	48	15	4.439	40	13.883	1,8	60	24.426	3,2	76	18.121	5,3	85	9.979	3,1	60	66.411	3,5
Hrasti	11	20	5.649	13	4.322	8,2	5	1.879	14,4	2	376	33,3	1	84		6	6.660	11,3
Plemeniti listavci	41	48	13.921	28	9.750	19,5	15	6.263	42,3	9	2.088	56,0	4	501	54,2	17	18.602	32,2
Drugi trdi listavci	32	6	1.715	13	4.322	25,6	15	6.096	28,4	10	2.484	39,5	8	939	24,4	13	13.842	29,3
Mehki listavci	3	1	202		21		1	209	50,0		42	50,0		21			292	42,9
Iglavci	12	10	2.825	6	2.025	6,2	4	1.775	4,7	4	856		2	209		4	4.864	4,3
Listavci	51	90	25.926	94	32.297	11,2	96	38.873	14,3	96	23.111	14,1	98	11.524	7,1	96	105.806	12,5
Skupaj	51	100	28.750	100	34.322	10,9	100	40.648	13,9	100	23.967	13,6	100	11.733	6,9	100	110.670	12,1

Popisna enota: Dolenjska II

Skup. DV	št. vz.	< 15cm		R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	21	3	1.441	1	315	5,9	4	1.021		5	928		5	649		3	2.913	0,6
Jelka	2				37						19						56	
Bori	2				19	100,0		19			19						56	33,3
Bukev	43	18	9.060	45	13.174	0,8	53	15.085	2,6	61	10.911	7,3	76	9.036	2,5	55	48.207	3,2
Hrasti	31	38	18.841	29	8.424	9,9	13	3.693	36,2	8	1.373	36,5	4	482	11,5	16	13.972	19,5
Plemeniti listavci	28	13	6.589	9	2.561	26,1	8	2.394	45,0	7	1.243	61,2	5	538	62,1	8	6.736	42,1
Drugi trdi listavci	42	28	13.693	16	4.713	36,6	21	6.030	62,2	19	3.377	73,1	10	1.132	36,1	187	15.252	54,7
Mehki listavci	4				19			37	50,0		37	50,0		56			148	25,0
Iglavci	21	3	1.441	1	371	10,0	4	1.039		5	965		5	649		3	3.025	1,2
Listavci	51	97	48.183	99	28.891	11,6	96	27.239	24,1	95	16.941	26,8	95	11.245	9,1	97	84.315	18,4
Skupaj	51	100	49.624	100	29.262	11,5	100	28.278	23,2	100	17.906	25,4	100	11.894	8,6	100	87.340	17,8

Pri tolma enju rezultatov popisa poškodovanosti mladja se je treba zavedati, da so posamezne drevesne vrste v prehrani parkljaste divjadi razli no priljubljene. Tako je npr. delež poškodovanosti plemenitih listavcev lahko zelo visok že pri nizkih gostotah, nasprotno pa je delež poškodovanosti smreke praviloma visok pri visokih gostotah divjadi. Raziskave kažejo, da se odvisnost med števil nostjo divjadi in poškodovanostjo mladja najbolj odraža pri bukvi. Bukev je med divjadjo srednje priljubljena, prostorsko je zastopana prakti no na vseh rastiš ih in je navsezadnje graditeljica ve ine sestojev, zato je primerna za ugotavljanje vpliva rastlinojede divjadi na gozdno mladje.

Preglednica 3.8: Primerjava skupne poškodovanosti in poškodovanosti bukve po popisnih enotah

Popisna enota	Delež skupne objedenosti			Delež objedenosti bukve		
	2010	2014	2017	2010	2014	2017
Kozjansko	19,5	26,9	21,8	5,5	15,5	8,9
Gorjanci	19,8	20,5	12,1	12,3	12,3	3,5
Dolenjska II	18,1	17,3	17,8	6,9	5,0	3,2

Poleg deležev poškodovanosti posameznih drevesnih vrst je zelo pomembna tudi drevesna sestava v višinskem razredu R4 100-150 cm, to je v razredu, ki predstavlja osnovo za vrstno pestrost bodo ih sestojev. Izostanek oz. zelo nizek delež nekaterih drevesnih vrst (jelka, plemeniti listavci) v tem razredu je lahko posledica mo nejšega objedenja. To še posebej velja za primere, ko imamo v nižjih višinskih razredih znaten delež dolo ene drevesne vrste, v najvišjem razredu pa ta drevesna vrsta ni ali pa je slabo zastopana.

Oddelek za gozdne živali in lovstvo na ZGS, je konec leta 2017 izdelal tudi Analizo stanja poškodovanosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi v letih 2010, 2014 in 2017, v okviru katere so izdelane tudi podrobne analize po popisnih enotah. Za vsako popisno enoto so prikazani rezultati statisti nih testov (neparametri na metoda variance-Friedmanova ANOVA in Kendallova konkordanca) o zna ilnosti razlik v stopnji poškodovanosti med posameznimi popisi (leti), katere deloma navajamo v nadaljevanju.

Popisna enota Kozjansko:

Primerjava poškodovanosti gozdnega mladja (za vse drevesne vrste skupaj) med posameznimi popisi kaže, da so zna ilne razlike med popisoma leta 2010 in 2014, ko se je poškodovanost pove ala (iz 19,5 na 26,9 %), medtem ko nismo ugotovili zna ilnih razlik med poškodovanostjo mladja iz popisa leta 2017, glede na popisa v letih 2010 in 2014.

Delež poškodovanih osebkov bukve se je med tremi popisi zna ilno spremenil. V letih 2014 in 2017 je zna ilno ve ji, kot je bil leta 2010, medtem ko nismo odkrili zna ilnih razlik med letoma 2014 in 2017.

Analiza preraš anja mladja v višje višinske razrede, kjer je najpomembnejša predvsem sestava mladja v najvišjem razredu (100-150 cm), kaže uspešno preraš anje mladja vseh klju nih drevesnih vrst (bukve, jelka, smreka, drugi trdi listavci in kljub relativno visoki stopnji objedenosti, tudi plemenitih listavcev).

V tej PE ni stalno prisotne jelenjadi, kar kaže da tudi srnjad lahko znatno vpliva na poškodovanost gozdnega mladja.

Popisna enota Gorjanci:

Tudi v tej PE smo ugotovili zna ilne razlike med popisi. V parnih primerjavah smo ugotovili, da se je tako skupna poškodovanost, kot tudi poškodovanost bukve, v letu 2017 zna ilno zmanjšala v primerjavi z letoma 2010 in 2014. V poškodovanosti med letoma 2010 in 2014 nismo ugotovili zna ilnih razlik.

Analiza preraš anja mladja v višje višinske razrede, kjer je najpomembnejša predvsem sestava mladja v najvišjem razredu (100-150 cm), kaže zelo visok delež bukve, pojavlja pa se še smreka, jelka, drugi trdi listavci, plemeniti listavci, hrasti in mehki listavci. Ve ji del PE sestavljajo razli ne združbe bukovih gozdov, visok delež bukve v mladju je že v nižjih višinskih razredih, kljub temu pa bi želeli nekoliko višji delež ostalih drevesnih vrst, kar pa bo potrebno zagotoviti tudi s primernimi gojtitvenimi ukrepi.

Popisna enota Dolenjska II:

V tej popisni enoti nismo ugotovili zna ilnih razlik med deleži poškodovanosti gozdnega mladja med tremi popisi. Se je pa med tremi popisi zna ilno spremenil delež poškodovanosti bukve, v letu 2017 se je zna ilno zmanjšal, glede na leto 2010.

Analiza preraš anja mladja v višje višinske razrede, kjer je najpomembnejša predvsem sestava mladja v najvišjem razredu (100-150 cm), kaže uspešno preraš anje mladja vseh klju nih drevesnih vrst (bukve, smreka, drugi trdi listavci, hrasti in kljub visoki stopnji objedenosti, tudi plemenitih listavcev).

Pri obravnavi rezultatov popisa objedenosti vsekakor ne smemo prezreti dejstva, da mladovja predstavljajo pomemben vir prehranske baze divjadi. Posledično je zato zelo pomemben delež mladovij in sestojev v obnovi. Za veliko večino LUO velja, da je delež mladovij bistveno nižji, kot bi si ga želeli, ob predpostavki uravnoveženega stanja razvojnih faz. Za zagotavljanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi želimo, da se razvoj gozdov čim bolj usmerja v izenačitev dejanskega stanja z modelnim stanjem razvojnih faz.

S povečanjem deleža mladovij lahko bistveno razbremenimo ostale površine in poskrbimo za večjo usklajenost med živalsko in rastlinsko komponento. V osnovanju novih pomladitvenih jeder, ki so v tesni povezavi z intenzivnostjo sečnje oz. gospodarjenjem z gozdovi, vidimo glavni ukrep, s katerim lahko bistveno izboljšamo življenjsko okolje divjadi. Glede na preteklo intenziteto gospodarjenja z gozdovi, predvsem pa na intenziteto sečnje v zadnjih nekaj letih ter na obsežno povečanje možnih etatov, kateri so opredeljeni v gozdnogospodarskih načrtih območij priporočamo, da se bo delež mladovij ob utneje povečal.

Naravna obnova gozdov v LUO, ob izvedbi pravih in pravočasnih pomladitvenih sečenj ter gojitvenih ukrepov, praviloma ni onemogočena. Obnova gozdov je otežena predvsem v nižinskih dobovih sestojih, kjer pa na uspeh obnove poleg rastlinojedih parkljarjev, močno vpliva tudi pepelovka in neugodni vodni režim v zadnjih letih. Lokalno se pojavljajo tudi težave z obnovo smrekovih sestojev.

Na lokacijah, kjer poteka obnova gozda po umetni poti s sadikami, je za uspešno obnovo navadno potrebna individualna ali skupinska zaščitna sadik.

Podrobnejša analiza poškodovanosti gozdnega mladja za celotno Slovenijo, je dostopna na spletni strani ZGS (<http://www.zgs.si>).

4 ŽIVALSKES VRSTE - DIVJAD

4.1 Srna (*Capreolus capreolus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Po številu odvzetih živali je srnjad najpogostejša divjad v LUO in je za upravljavce loviš tudi ekonomsko najpomembnejša vrsta. Srnjad se lovi v vseh ekoloških enotah (Krško-Brežiško polje, Gorjanci, Posavsko hribovje in Bohor-Orlica) in v vseh loviš ih v LUO ter jo v okviru LLUN tudi enotno obravnavamo.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

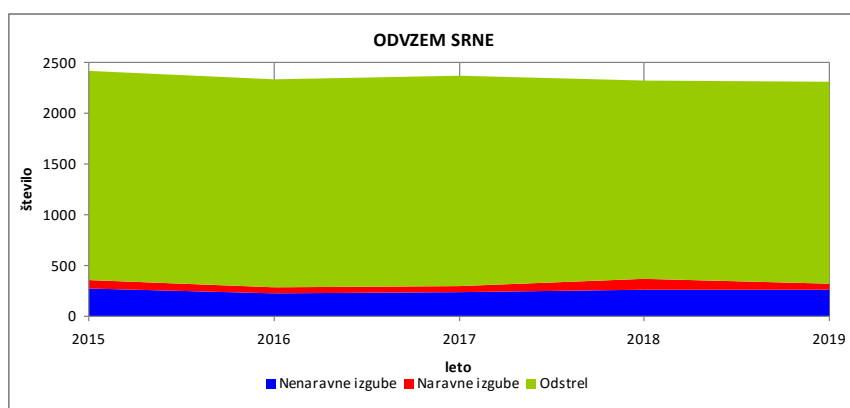
Višina odvzema in stopnja uresni evanja na rta:

Realizacijo na rtov odvzema srnjadi je zelo dobra, skupna realizacija zadnjih petih let je bila 99,2 % na rtovanega. Najvišja stopnja realizacije je bila leta 2015, ko je znašala 101,4 %, najnižja pa v letu 2018, ko je dosegla 96 % na rtovanega odvzema.

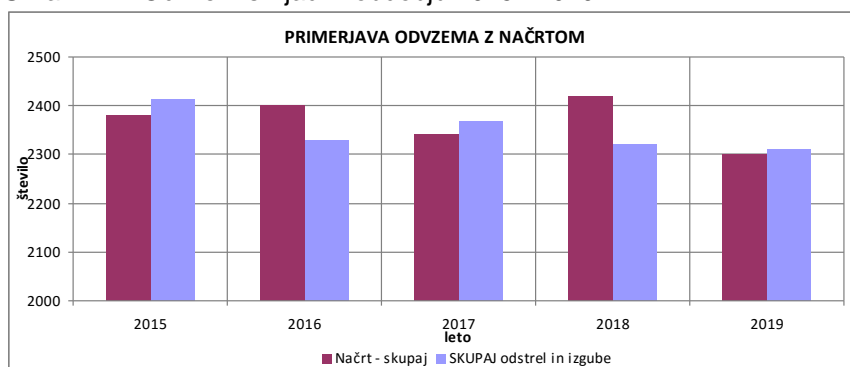
Najvišja realizacija odvzema v zadnjem petletju, je bila v loviš u atež ob Savi (112,6 %), najnižja pa v loviš u Cerklje ob Krki (88,3 %).

Povpre en letni odzvem je znašal 2.349 živali, oz. 3 živali na 100 ha lovne površine. V preteklem letu je bilo odvzetih 2.311 živali, kar pomeni 100,5 % realizacijo na rtovanega odvzema. Najnižja realizacija odvzema je bila v loviš u Veliki Podlog (90 %), najvišja pa v loviš u atež ob Savi (118 %).

Intenziteta odvzema v letu 2019 v posameznih loviš ih je bila med 1,7 (v loviš u Loka pri Zidanem Mostu) in 5,2 živali/100 ha lovne površine (loviš e Brežice). Najvišja gostota odvzema se vrši na vzhodnem delu LUO (loviš a Arti e, Brežice, atež ob Savi in Pišce > 4,5 živali/100 ha lovne površine).

Slika 4.1.1: Odzvem srnjadi v obdobju 2015 –2019

Slika 4.1.2: Primerjava odvzema z na rtom odvzema srnjadi

Spolna in starostna struktura:

Odvzem po spolnih in starostnih razredih je bil skladen z na rtom in dopustnimi odstopanji. Nekoliko nižji delež od na rtovanega, je predvsem v razredu moških mladi ev, kar pa je kompenzirano z višjim odvzemom v razredu lanš akov.

Odvzem po spolu je bil v preteklem obdobju vseskozi stabilen in v razmerju 50,2 : 49,8 v korist moškega spola. Delež mladih v odvzemu je znašal 58,2 % (moški mladi i 13,2 %, lanš aki 16,7 %, ženski mladi i 16,6 % in mladice 11,6 %), delež dve in ve letnih srnjakov 20,3 % ter delež dve in ve letnih srn 21,6 %.

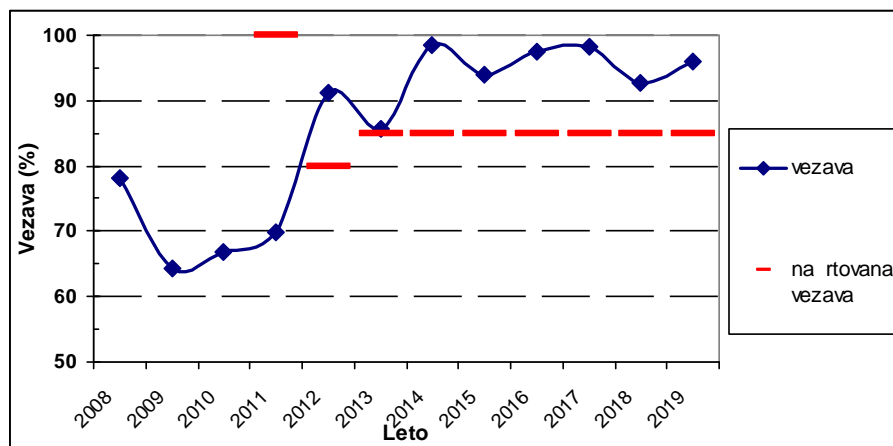
Preglednica 4.1.1: Na rt in realizacija odvzema srnjadi v letu 2019

	Mladi i M	Lanš aki	Srnjaki 2+	Skupaj M	Mladi i Ž	Mladice	Srne 2+	Skupaj Ž	SKUPAJ
Na rt (število)	345	345	460	1.150	414	276	460	1.150	2.300
Na rt (delež)	15 %	15 %	20 %	50 %	18 %	12 %	20 %	50 %	100 %
Odvzem (število)	321	369	476	1.166	405	247	493	1.145	2.311
Odvzem (delež)	13,9 %	16 %	20,6 %	50,5 %	17,5 %	10,7 %	21,3 %	49,5 %	100 %

V samem odstrelu je bil delež moškega spola (52,5 %) nekoliko ve ji od deleža ženskega spola (47,5 %). Struktura odstrela po spolnih in starostnih kategorijah je znašala 13,8 % mladi ev moškega spola, 17,9 % lanš akov, 20,8 % dve in ve letnih srnjakov, 17 % mladi ev ženskega spola, 10,7 % mladic ter 19,9 % dve in ve letnih srn.

V asu od za etka veljavnosti dolgoro nega na rta (ON 2011-2020), se je v odstrelu pove al delež dve in ve letnih srn, kar je posledica dolo ila, da mora odstrel dve in ve letnih srn (vezava) v posameznem lovišu dosežati najmanj 85 % odstrela dve in ve letnih srnjakov. Skupno v LUO je znašala vezava odstrela v letu 2019 96,1 % (slika 4.1.3).

Na rtovan ukrep se je izkazal kot zelo u inkovit, saj je zaradi višjega odstrela dve in ve letnih srn, v zadnjih letih bistveno manj izgub le teh ter tudi spolna struktura izgub, se je bistveno približala naravni sestavi populacije srnjadi.

Slika 4.1.3: Primerjava dejanske vezave odstrela srn 2+ in srnjakov 2+ z na rtovano v obdobju 2008-2019

Višina, vzroki in trendi izgub:

V zadnjem petletju je bilo letno evidentirano med 283 in 371 kosov izgub srnjadi, kar je znašalo 14 % odvzema, od tega je bilo 77,7 % nenaravnih in 22,3 % naravnih izgub. V preteklem letu je bilo zabeleženih 325 kosov izgub (14,1 % odvzema), kar je v okviru povpre ja zadnjega obdobja.

Med vzroki izgub prevladujejo izgube zaradi povoza na cestah (64,8 %), sledijo izgube iz neznanih vzrokov (16,8 %), medtem ko je (evidentiran) delež izgub zaradi bolezni, psov, krivolova, pokosa in ostalih vzrokov manjši (1-8 %).

Trend gibanja v zadnjem petletju kaže upadanje števila izgub do leta 2017, v letu 2018 so se nekoliko pove ale predvsem zaradi ostre in dolge zime (februar, marec 2018), v preteklem letu pa so zopet upadle.

Najvišji delež izgub v odvzemu v zadnjem petletju, je bil evidentiran v loviš ih Boštanj (26,6 %) in Mokrice (23,1 %), sledijo atež ob Savi (22,6 %), Cerklje ob Krki (21,9 %), Arti e (21,4 %), Videm ob Savi (21,1 %), Brežice (20,4 %) in Bu ka (20,1 %). V ostalih loviš ih je delež izgub znašal pod 20 % odvzema, najmanj pa v loviš ih Zabukovje (2,9 %) ter Senovo (1,2 %).

Gostota izgub je najvišja v loviš u Brežice (1,1 živali na 100 ha/lovne površine), sledita loviš i Arti e in atež ob Savi (1 žival/100 ha lov. pov.).

Med izgubami je bilo ve srnjadi ženskega (63,7 %), kot moškega spola (36,3 %). Gledano po posameznih spolnih in starostnih kategorijah, je bilo najve izgub med dve in ve letnimi srnami (32 %), sledijo mladice ter dve in ve letni srnjaki (17,3 %), mladi i ženskega spola (14,3 %), lanš aki (9,6 %) ter mladi i moškega spola (9,5 %).

Spolno razmerje izgub srnjadi v preteklem petletju je bilo 1:1,8 (M:Ž), v preteklem letu je bilo razmerje še bolj izena eno, 1:1,5. Razmerje izgub dve in ve letne srnjadi v petletju pa je 1:1,9, v letu 2019 1:1,5.

Spolno razmerje izgub dve in ve letne srnjadi (v zadnjem petletju), je najbolj odstopalo v loviš ih Senovo (0:3), Bu ka (1:11), Loka pri Zidanem Mostu (1:10), Kostanjevica na Krki (1:8) in Veliki Kamen (1:5,5). V ostalih loviš ih je bilo razmerje nižje od 1:5.

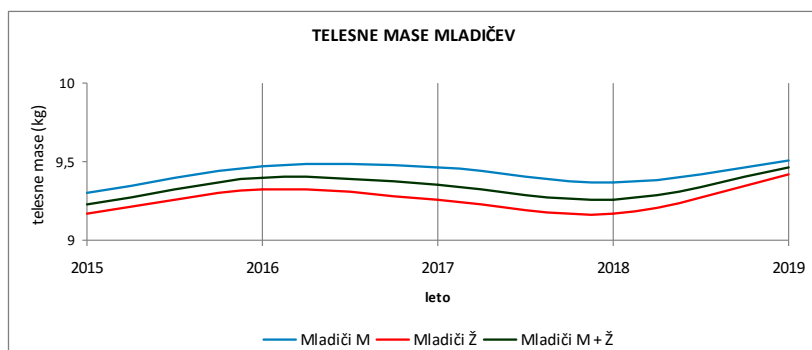
Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Glede na uspešno realizirane na rte odvzema, zanemarljiv obseg škod od srnjadi ter na majhno gostoto izgub, ocenjujemo upravljanje s srnjadjo v LUO kot uspešno. Kot najve ji uspeh upravljanja s srnjadjo lahko izpostavimo doseganje visokega deleža srn 2+ v odstrelu, saj se je v zadnjem obdobju s tem precej znižalo število izgub srnjadi, pa tudi sama spolna in starostna struktura populacije srnjadi v LUO, je bistveno bolj naravna.

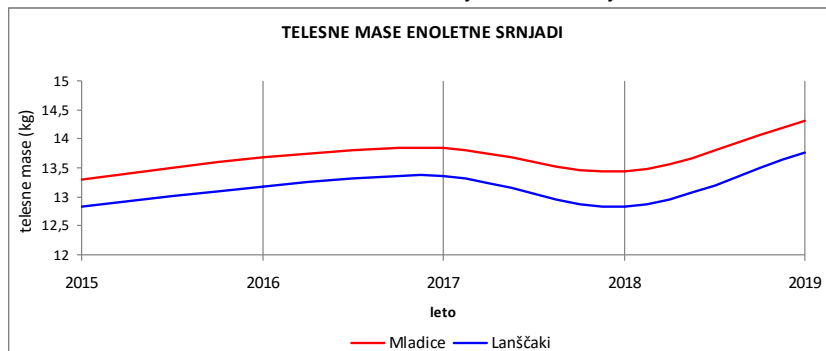
Gibanje telesnih mas in mas rogovja:

Po naših ocenah, so spremembe telesnih mas precej bolj odraz medletnega spreminjanja okoljskih dejavnikov (predvsem jakosti obroda gozdnega drevja in zime/dolžine snežne odeje), kot samih sprememb v gostoti populacije srnjadi.

V letu 2015 je bil v LUO slab obrod, kar se je odražalo predvsem v nižjih telesnih masah mladi ev obeh spolov in nato z enoletnim zamikom tudi v kategoriji enoletne srnjadi. V letu 2016 je bil v ve ini LUO odli en obrod bukve, precej dobro je obrodil tudi hrast in lokalno kostanj, kar se je odražalo v višjih telesnih masah mladi ev ter nato tudi višjih telesnih masah enoletne srnjadi v letu 2017. V letu 2018 so bile povpre ne telesne mase mladi ev nizke, kljub obilnemu obrodu vseh plodonosnih drevesnih vrst. Razlog temu je lahko tudi, da je bil velik delež mladi ev odstreljen že v septembru in oktobru (69 %), po dokaj ostri zimi v letu 2018, so povpre ne telesne mase enoletne srnjadi upadle, v preteklem letu pa so v ugodnih pogojih znova narasle.

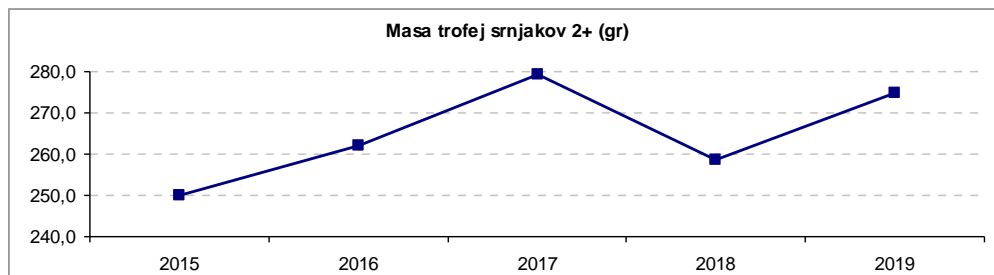

Slika 4.1.4: Telesne mase mladi ev srnjadi v obdobju 2015 – 2019

Slika 4.1.5: Telesne mase enoletne srnjadi v obdobju 2015 – 2019

Mase trofej dve in ve letnih srnjakov, so po naših ocenah podobno kot telesne mase, precej odvisne od okoljskih dejavnikov, manj pa kažejo spremembe v gostoti populacije. V letih po mo nih obrodih gozdnega drevja so praviloma višje, kot po letih brez gozdnega obroda ali po zimi z dolgotrajno snežno odejo.

Slika 4.1.6: Mase rogovja dve in ve letnih srnjakov v obdobju 2015 – 2019

Ocena stanja populacije

Trend številnosti in prostorska porazdelitev:

Populacija srnjadi v LUO je dobro usklajena z okoljem. Glede na podatke o gostotah izgub, ocenjujemo da je populacijska gostota srnjadi v zadnjem obdobju nekoliko upadla.

Gostota srnjadi je najvišja na vzhodnem delu LUO (loviš a Brežice, atež ob Savi, Globoko, Kapele, Arti e in Pišce), na južnem (Gorjanci) in zahodnem delu (Posavsko hribovje), pa je gostota srnjadi nekoliko manjša. To je posledica ugodnih naravnih danosti za srnjad v nižinskem in gri evnatem delu LUO, kjer je precejšnja razdrobljenost gozdnih površin in posledično velika dolžina gozdnega roba, kar srnjadi zelo ustreza na eni strani, na drugi pa je tudi kompenzacija biomase velikih parkljarjev v bolj gozdnatih loviš ih (srnjadi je manj, kjer so prisotni jelenjad, divji praši in damjak).

Medvrstni vplivi:

Na številnost srnjadi lahko vpliva prisotnost divjih praši ev, navadne jelenjadi in damjaka. Gledano na celoten LUO, je vpliv damjaka majhen oz. zelo lokalni, medtem ko se vpliv divjega praši a in navadne jelenjadi najverjetneje pove uje, hkrati s prostorskim širjenjem in ve anjem populacijske gostote teh dveh vrst. Velike zveri, kot plenilec srnjadi, se v LUO pojavljajo ob asno. Rjavi medved se dokaj redno pojavlja na obmo ju Gorjancev, v zadnjih letih pa vse pogosteje tudi v EE Posavsko hribovje in ob asno tudi v EE Bohor. Na obmo ju Gorjancev se pojavlja volk. V februarju 2017 so bili opaženi trije volkovi v loviš u Kostanjevica na Krki, v preteklem letu pa se je en volk redno zadrževal na obmo ju loviš Mokrice, atež ob Savi in Cerklje ob Krki. Na prirastek srnjadi ima lahko ve ji vpliv lisica, predvsem kot plenilec do nekaj tednov starih mladi ev. V zadnjih letih se na delu LUO (loviš a Veliki Podlog, Raka, Kostanjevica na Krki, Cerklje ob Krki, Brežice, Krško, Brestanica,...) zadržuje tudi šakal. Opažene so bile formirane družinske skupnosti z mladi i, kar bo najverjetneje v bodo e negativno vplivalo na populacijo srnjadi.

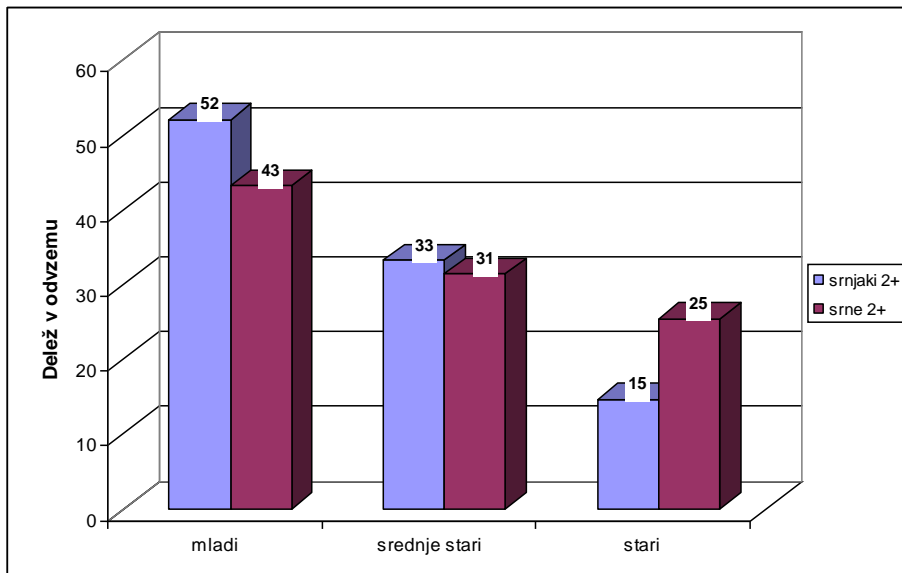
Spolna in starostna struktura:

V populaciji prevladuje ženski spol, kar je v skladu z naravno sestavo populacij srnjadi. Dejansko spolno sestavo populacije nakazuje struktura izgub. Analize le teh kažejo, da je že v razredu mladi ev spolna sestava v korist ženskega spola (1:1,5 v zadnjem petletnem obdobju), v razredu enoletne srnjadi (1:1,8), naprej z višanjem starosti, pa se razmerje še bolj spreminja v korist ženskega spola (dve in ve letna srnjad 1:1,9).

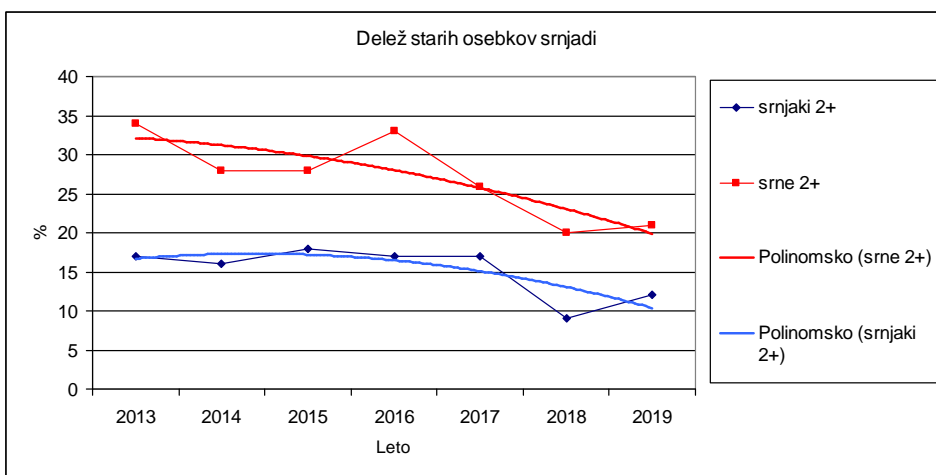
Glede na podatke o izgubah ocenjujemo, da se je v zadnjih letih spolna sestava populacije srnjadi bistveno približala naravni sestavi (iz 1:4,5 leta 2009, na 1:1,5 v preteklem letu).

Podatke o starostni sestavi populacije srnjadi smo pridobili v okviru letnega pregleda odstrela in izgub divjadi. Na podlagi obrabljenosti zobovja, smo vso odvzeto dve in ve letno srnjad kategorizirali v 3 starostne razrede in sicer razred mladih, razred srednje starih in razred starih. Podatke smo zbrali za vso dve in ve letno srnjad, odvzeto v letih 2013 do 2019, za katere je bila komisiji predložena spodnja eljustnica, kot materialni dokaz o odvzemu.

Kot je razvidno iz slike 4.1.7 je delež stare srnjadi bistveno višji pri ženskem spolu, kar je posledica premalo smelega poseganja v razred srn 2+ v preteklosti. Se pa v tem obdobju kaže trend zmanjševanja deleža starih srn (in srnjakov) (slika 4.1.8), kar je po naši oceni posledica bolj intenzivnega poseganja v ta razred z odstrelom v zadnjem petletju. Kljub temu, so v nekaterih loviš ih še vedno zelo visoki deleži starih srn, predvsem v loviš ih Podbo je, Loka pri Zidanem Mostu ter Zabukovje (nad 35 %).

Slika 4.1.7: Starostna sestava dve in ve letne srnjadi odvzete v obdobju 2015 – 2019

Slika 4.1.8: Delež starih srn in srnjakov v odvzemu dve in ve letne srnjadi v obdobju 2013 -2019

Zdravstveno stanje:

Od bolezni in zajedavcev sta najpogosteje prisotna spomladanska driskavost in podkožni ter nosni zolj, vendar v manjšem obsegu in ne vplivata bistveno na višino izgub.

Prilagojeni cilj

Cilj upravljanja s srnjadjo je v vzdrževanju okolju primerne populacijske gostote ter ohranjanje naravne spolne in starostne sestave populacije.

Zaradi optimalnega upravljanja s srnjadjo ohranjamo cilj, da želimo v loviš ih, kjer beležijo najvišje deleže izgub, le te v prihodnje znižati pod 25 % odvzema, skupno v LUO pa ohranjati pod 20 %.

Na obmo ju Krakovskega gozda, so z Gozdno gospodarskim na rtom GE Krakovo (2016-2025) na rtovane obnove sestojev hrasta doba na ve jih površinah, zato želimo im nižjo populacijsko gostoto srnjadi na tem obmo ju.

Ukrepi in usmeritve

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Na podlagi stanja v populaciji, bioloških kazalcev, realizacije odvzema zadnjih let, višine in strukture izgub, višine škod ter predlogov upravljavcev loviš , **na rtujemo za leto 2020 odvzem srnjadi v višini 2.270 živali**, kar znaša 98,7 % na rta odvzema in 98,2 % realizacije preteklega leta.

Z izdelavo razdelilnika odvzema po posameznih loviš ih, se predlog odvzema upravljavcev loviš nekoliko pove a predvsem v loviš ih, kjer so (nenaravne) izgube v preteklih letih presegale 25 % celotnega odvzema, kjer so najvišje gostote izgub ter v loviš ih na obmo ju Krakovskega gozda. V loviš ih, kjer je ugotovljen zelo

visok delež starih srn v odvzemu dve in več letnih srn, se z razdelilnikom določi in nekoliko višji delež te kategorije od osnovno naravnega.

Preglednica 4.1.2: Načrt odvzema srnjadi za leto 2020

Starostni razred	M		Ž		Skupaj
Mladi evi	341 (15 %)	681 (30 %)	409 (18 %)	681 (30 %)	750 (33 %)
Lanški / Mladice	340 (15 %)		272 (12 %)		612 (27 %)
Srnjaki 2+ / Srne 2+	454 (20 %)		454 (20 %)		908 (40 %)
Skupaj	1.135 (50 %)		1.135 (50 %)		2.270 (100 %)

- V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do +/-15 % na ravnega skupnega odvzema srnjadi. V primeru, da je v posamezni starostni kategoriji na ravnem odvzem nižji od 10 živali, dopustna toleranca +/-15 % pomeni dve (2) živali, pri ravnem odvzemu 10 ali več živali pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.
- Dopustno odstopanje v kategoriji nad dvoletnih srnjakov in srn je do +/-15 % od ravnega števila odvzema te kategorije.
- **Odstrel dve in več letnih srn mora v posameznem lovišču dosežati vsaj 85 % odstrela dve in več letnih srnjakov.** Preseganje na ravnega odvzema dve in več letnih srn preko dopustnih odstopanj zaradi zagotavljanja tega določila, se ne šteje kot kršitev na ravnem.
- *Dopustno odstopanje v kategoriji mladi evi in enoletne srnjadi je +/- 30 %. To pomeni možnost kompenzacije številnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od ravnega absolutnega števila mladi evi M spola odvzeti le-teh do 30% manj/več, to pa je potem potrebno kompenzirati s zmanjšanim/povečanim odvzemom od ravnega absolutnega števila v kategoriji lanških in obratno. V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladi evi, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do +/-15% na ravnega števila odvzema.
- Preseganje realiziranega odvzema od ravnega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub srnjadi po končani lovni dobi na posamezno spolno in starostno kategorijo ali po izpolnitvi ravnega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne štejejo kot kršitev določila na ravnem.

Preglednica 4.1.3: Dopustna odstopanja od ravnega odvzema srnjadi

Starostni razred	Dopustna odstopanja			
	M		Ž	
Mladi evi	+/- 30 %*	+- 15 %	+/- 30 %*	+- 15 %
Lanški / Mladice	+/- 30 %*		+/- 30 %*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	+- 15 %		+- 15 %	
Skupaj	+- 15 %			

Asovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema

- Do prska je priporočljivo upleniti največ 2/3 z načrtom predvidenega števila dvo- in večletnih srnjakov.
- **Do konca oktobra se priporoča odvzem najmanj 70 % srn in mladi evi.**
- Priporočljivo je izvajanje ukrepov za zmanjševanje nenaravnih izgub (promet, košnja) pri srnjadi, kakor tudi stalnega nadzora nad dogajanjem v loviščih zaradi izgub srnjadi po klatskih psihi in krivolovu.
- Upravljavcem lovišč Kostanjevica na Krki, Raka in Veliki Podlog predlagamo, da izvedejo jim večji delež odvzema srnjadi iz svojih lovišč, na območju Krakovega.

Preglednica 4.1.4: Analiza odvzema srnjadi za obdobje 2015– 2019

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladi i M	306	319	326	282	321	1.554	26,4	13,2
Lanški	408	392	376	416	369	1.961	33,3	16,7
Srnjaki 2+	492	468	486	458	476	2.380	40,4	20,3
Skupaj SRNJAKI	1.206	1.179	1.188	1.156	1.166	5.895	100,0	50,2
Mladi i Ź	376	370	411	391	405	1.953	33,4	16,6
Mladice	296	286	253	281	247	1.363	23,3	11,6
Srne 2+	536	493	516	494	493	2.532	43,3	21,6
Skupaj SRNE	1.208	1.149	1.180	1.166	1.145	5.848	100,0	49,8
SKUPAJ odstrel in izgube	2.414	2.328	2.368	2.322	2.311	11.743		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z na rtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Na rt – skupaj	2.380	2.400	2.340	2.420	2.300	11.840
Odstrel in izgube / na rt	101,4	97,0	101,2	96,0	100,5	99,2
Delež srnjakov	50,0	50,6	50,2	49,8	50,5	50,2
Delež srnjakov 2+	20,4	20,1	20,5	19,7	20,6	20,3
Delež mladih (mladi i, enoletni) ne glede na spol	57,4	58,7	57,7	59,0	58,1	58,2

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	278	227	242	264	262	1.273	77,7
Naravne izgube	81	56	59	107	63	366	22,3
Skupaj izgube	359	283	301	371	325	1.639	100,0
% izgub	14,9	12,2	12,7	16,0	14,1	14,0	
Odstrel	2.055	2.045	2.067	1.951	1.986	10.104	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	53	47	40	72	63	275	16,8
2 bolezen	38	25	19	41	7	130	7,9
3 krivolov	2	1		1	1	5	0,3
4 cesta	225	188	203	224	222	1062	64,8
5 Źeleznica	5	4	5	4		18	1,1
6 zveri			3		2	5	0,3
7 psi	24	11	12	12	10	69	4,2
8 kosilnica	12	7	19	17	20	75	4,6

Telesne mase (biološka telesna mase)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Mladi i M	9,3	9,5	9,5	9,4	9,5
Indeks	100	102	102	101	102
Lanški	12,8	13,2	13,4	12,8	13,8
Indeks	100	103	104	100	107
Mladi i Ź	9,2	9,3	9,3	9,2	9,4
Indeks	100	102	101	100	103
Mladice	13,3	13,7	13,9	13,4	14,3
Indeks	100	103	104	101	108
Mladi i M + Ź	9,2	9,4	9,4	9,3	9,5
Indeks	100	102	101	100	102

4.2 Navadni jelen (Cervus elaphus)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Jelenjad je stalno prisotna predvsem na podro ju ekoloških enot Gorjanci in Posavsko hribovje. Obmo je stalne prisotnosti jelenjadi v LUO razmejuje avtocesta Obrežje-Novo mesto, ki onemogo a oz. otežuje prehajanje iz Gorjancev in Krakovskega gozda proti Posavskemu hribovju in obratno. Jelenjad na obmo ju Gorjancev je prostorsko in populacijsko povezana z obmo jem Žumberka v Republiki Hrvaški, z obmo jem Gorjancev v Novomeškem LUO in obmo jem Krakovskega gozda. Populacija jelenjadi v Posavskem hribovju, pa je prostorsko in populacijsko povezana z Zasavskim in Novomeškim LUO.

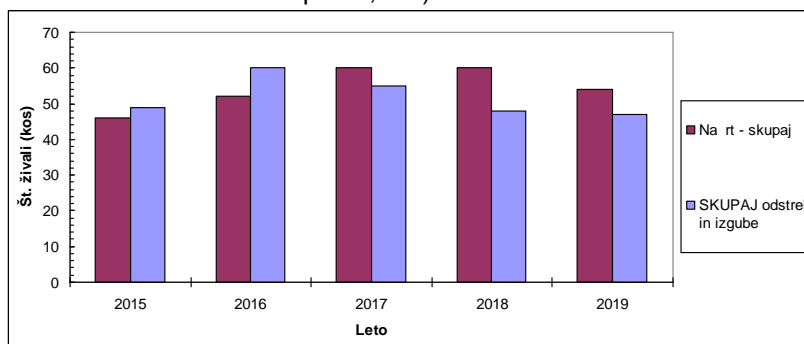
Zato na rtujemo upravljanje z jelenjadjo lo eno za skupine loviš , ki gospodarijo z istimi skupinami jelenjadi, to je skupina loviš na obmo ju Gorjancev in Krakovskega gozda (skupina 1: Mokrice, atež ob Savi, Cerklje ob Krki, Podbo je, Kostanjevica na Krki, Veliki Podlog in Raka) ter skupina loviš , ki obsega ve ino obmo ja južno od Save in severno od avtoceste (skupina 2: Krško, Studenec – Veliki Trn, Boštanj in Bu ka).

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

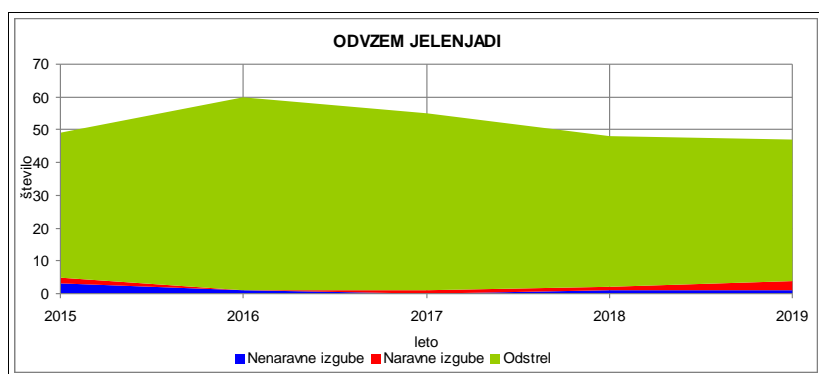
Višina odvzema in stopnja uresni evanja na rta:

V preteklem petletnem obdobju, je bilo v LUO odvzetih 259 kosov navadne jelenjadi, kar je 95,2 % na rtovanega odvzema. Realizacija odvzema, brez upoštevanja loviš severno od Save, je znašala 88,2 %. Na rt odvzema je bil realiziran znotraj meja dopustnih odstopanj.

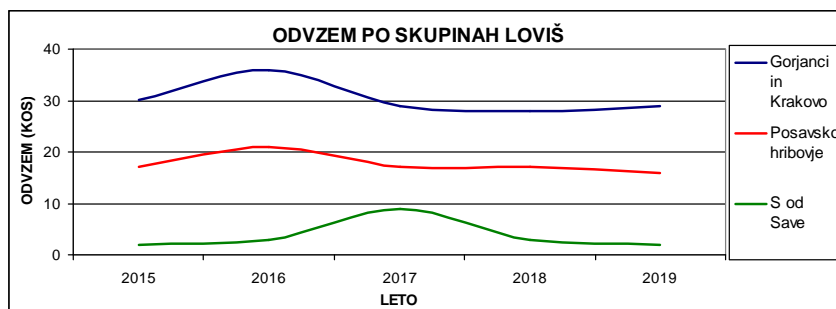
Realizacija na rtovanega odvzema v LUO v letu 2019 je znašala 87 % (realizacija brez upoštevanja odvzema v loviš ih severno od Save pa 83,3 %).

Slika 4.2.1: Primerjava odvzema z na rtom odvzema jelenjadi v LUO

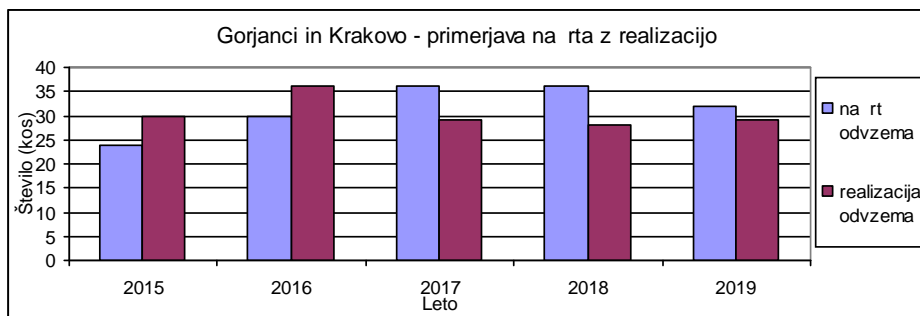

Slika 4.2.2: Odvzem jelenjadi v LUO v obdobju 2015 – 2019

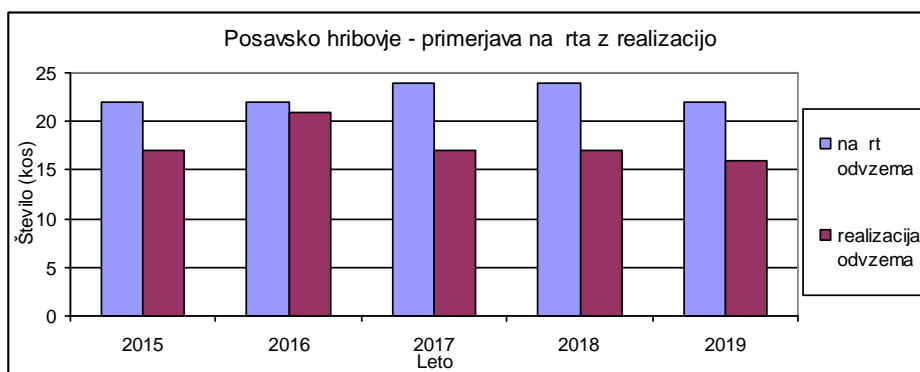
Slika 4.2.3: Odvzem jelenjadi po skupinah loviš v obdobju 2015 – 2019

V loviš ih skupine 1 (Gorjanci in Krakovo), je bilo v preteklem obdobju odvzetih 152 živali, kar znaša 96 % na rtovanega odvzema. Realizacija na rtovanega odvzema je bila nizka v letih 2017 in 2018, predvsem zaradi slabše realizacije v loviš ih Raka in Veliki Podlog. V preteklem letu je odvzem znašal 29 živali, kar znaša 90 % na rtovanega odvzema.

Slika 4.2.4: Primerjava realizacije odvzema z na rtom odvzema jelenjadi v skupini loviš 1

V loviš ih skupine 2 (Posavsko hribovje) je bilo v zadnjem petletju odvzetih 88 živali, kar pomeni 77 % realizacijo odvzema. Do leta 2011, se višina odvzema jelenjadi ni bistveno spreminjala, znašala je 8-10 živali, v zadnjem obdobju pa se je odvzem pove eval, najvišji je bil v letu 2016, ko je znašal 21 živali. V preteklem letu je bilo odvzetih 16 živali, kar znaša 73 % na rtovanega odvzema. Slaba realizacija je bila predvsem v loviš u Boštanj in deloma tudi v loviš u Studenec – Veliki Trn, kjer se obi ajno vrši ve ina odvzema jelenjadi v tej skupini loviš .

Slika 4.2.5: Primerjava realizacije odvzema z na rtom odvzema jelenjadi v skupini loviš 2

V loviš ih severno od Save, je ve ina odvzetih osebkov v preteklem obdobju izviralo iz obor za rejo divjadi, ob asno pa v ta loviš a dispergira jelenjad iz loviš Posavskega hribovja. V preteklem letu sta bila v teh loviš ih odvzeta 2 kosa jelenjadi (v loviš ih Brestanica in Sevnica).

Spolna in starostna struktura:

V preteklem obdobju je bilo v LUO odvzeto 49,8 % jelenjadi moškega spola in 50,2 % ženskega spola.

V loviš ih skupine 1 je bilo v zadnjem obdobju v odvzemu 48 % jelenjadi moškega spola in 52 % ženskega spola. Teleta moškega spola so predstavljala 18 % odvzema, lanš aki 9 %, 2-4 letni jeleni 11 %, 5-9 letni jeleni 10 % (dve in ve letni jeleni skupaj 21 %), teleta ženskega spola 18 %, junice 11 % in košute 22 %.

Tudi v loviš ih skupine 2 je bilo v zadnjem obdobju v odvzemu 52 % jelenjadi moškega spola in 48 % ženskega spola. Teleta moškega spola so predstavljala 16 % odvzema, lanš aki 10 %, 2-4 letni jeleni 11 %, 5-9 letni jeleni 9 %, 10 in ve letni jeleni 1 % (dve in ve letni jeleni skupaj 21 %), teleta ženskega spola 19 %, junice 7 % in košute 26 %.

V loviš ih severno od Save, je bil v letu 2019 realiziran odvzem 2 kosov jelenjadi kategorije 2-4 letnih jelenov. Po naši oceni gre za osebkke, ki so migrirali iz loviš Posavskega hribovja.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V zadnjem obdobju je bilo evidentiranih 13 kosov izgub. Izgube so bile evidentirane zaradi povoza na cesti (1 žival), neznanih vzrokov (7 živali), krivolova (1 žival), bolezni (1 žival), povoza na železnici (2 živali) in zveri (1 žival). V preteklem letu je bila evidentirana izguba 4 živali.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Na rti odvzema po posameznih loviš ih so ve inoma realizirani znotraj meja dopustnih odstopanj, prav tako so upravljavci loviš v zadnjem obdobju dosegali najmanj enako višino odvzema košut, kot je znašal odvzem jelenov. Ker v LUO že nekaj let ni evidentiranih bistvenih škod zaradi jelenjadi, ocenjujemo upravljanje z jelenjadjo kot uspešno.

Gibanje telesnih mas in mas rogovja:

Zaradi dokaj nizkega števil nega odvzema v LUO, ne delamo posebnih analiz gibanja telesnih mas in mas rogovja, na podlagi katerih bi sklepali o spremembah populacijskih gostot. Prav tako so ti podatki obremenjeni zaradi živali, ki izvirajo iz obor za rejo divjadi.

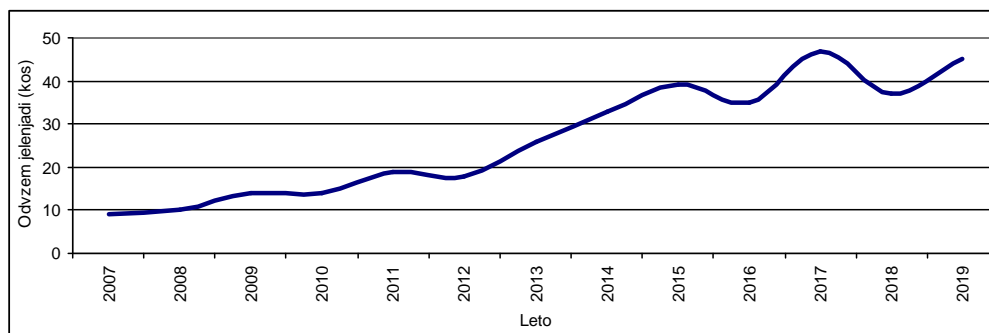
Ocena stanja populacije

Trend števil nosti in prostorska porazdelitev:

Ocenjujemo, da je števil nost jelenjadi na obmo ju Gorjancev stabilna, odvisna je predvsem od nihanja števil nosti jelenjadi na obmo ju Žumberka v R Hrvaški.

V Posavskem hribovju se je števil nost jelenjadi v preteklem desetletju krepila, kar je predvsem posledica višanja števil nosti v sosednjih Novomeškem in Zasavskem LUO (glej sliko 4.2.4), od koder jelenjad migrira v loviš a Posavskega hribovja.

Severno od Save se ob asno pojavljajo posamezni osebki jelenjadi, najpogosteje mladi (2 do 4 letni) jeleni. Splošno gledano je števil nost jelenjadi v LUO stabilna, višji odvzem v zadnjih letih, pa je poleg nekoliko višje gostote jelenjadi, tudi posledica sprememb dolo il, ki urejajo lov na jelenjad in so sedaj bistveno bolj stimulatívna za upravljavce loviš .

Slika 4.2.4: Odvzem jelenjadi v mejnih loviš ih skupine loviš Posavskega hribovja v obdobju 2009-2019

Spolna in starostna struktura:

V populaciji nekoliko prevladuje ženski spol, kar je tudi naravna sestava jelenje populacije.

V populaciji prevladujejo mlajše kategorije jelenjadi. Po naši oceni je v Posavskem hribovju višji delež jelenjadi starejših kategorij, kot na obmo ju Gorjancev in Krakovega, kar potrjujejo tudi podatki o odvzemu. Povpre na starost košut odvzetih v letih 2015-2019 je v Posavskem hribovju znašala 5,8 let, na Gorjancih pa 5,6 let. Tudi povpre na starost odvzetih jelenov je višja v loviš ih Posavskega hribovja (4,7 let), kot v loviš ih skupine Gorjanci in Krakovo (4,4 leta).

Medvrstni vplivi:

Zaradi relativno majhne števil nosti v LUO, jelenjad bistveno (še) ne vpliva na druge vrste rastlinojedih parkljarjev. Jelenjad v LUO nima naravnih plenilcev, razen volka na Gorjancih.

Zdravstveno stanje:

Zdravstveno stanje navadne jelenjadi je dobro, izgub zaradi bolezni v preteklem obdobju ni bilo evidentiranih.

Prilagojeni cilji

Števil nost jelenjadi na obmo ju Gorjancev želimo ohraniti v sedanji gostoti, v Krakovskem gozdu pa prepre iti pove evanje števil nosti. Tudi na obmo ju Posavskega hribovja (med Savo in avtocesto) ne želimo nadaljnega pove evanje števil nosti. Širjenja populacije jelenjadi severno od Save ne želimo.

Ukrepi in usmeritveVišina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Odvzem jelenjadi se na območju posebej za skupino 1 (lovišča Mokrice, Čatež ob Savi, Cerklje ob Krki, Podbojce, Kostanjevica na Krki, Veliki Podlog in Raka) in skupino 2 (lovišča Krško, Studenec – Veliki Trn, Boštanj in Buhača).

Višina na območju odvzema za leto 2020 je 62 živali (upoštevani predlogi upravljavcev lovišč), kar znaša 115 % lanskega načrta odvzema in 138 % lanske realizacije odvzema (brez upoštevanja lovišč severno od reke Save).

Od skupne višine načrtujemo odvzem 41 živali v skupini 1 in 21 živali v skupini 2. Na območju odvzema v skupini lovišč 1 je višji za 28 % (9 živali), v skupini lovišč 2 pa nižji za 5 % (1 žival) od lanskega načrta odvzema.

Struktura na območju odvzema je 25 % dve in več letnih jelenov ter 75 % telet obeh spolov, junic, lanškakov ter dve in več letnih košut, od tega mora znašati odvzem košut vsaj toliko, kot bo znašal odvzem jelenov. Na območju odvzema se mora zagotavljati tako znotraj skupine lovišč, kot tudi v posameznih loviščih, lahko tudi v obdobju več let skupaj.

Preglednica 4.2.1: Na območju odvzema jelenjadi v skupini 1

Teleta obeh spolov	31 (75 %)	Jeleni 2+	10 (25 %)
Junice			
Košute 2+			
SKUPAJ 41 živali			

Preglednica 4.2.2: Na območju odvzema jelenjadi v skupini 2

Teleta obeh spolov	16 (75 %)	Jeleni 2+	5 (25 %)
Lanškakovi			
Košute 2+			
SKUPAJ 21 živali			

V vseh ostalih loviščih (severno od reke Save) je odvzem sproščen v vseh kategorijah.

osnovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

- **Za odstreljenega jelena 2+** mora upravljavec lovišča registrirati odvzem treh kosov mulaste jelenjadi (upoštevajo se tudi jelen 1+), od katerih mora biti vsaj en kos **odstreljena košuta 2+**. Upošteva se tudi odvzem mulaste jelenjadi iz preteklih let. Ko upravljavec lovišča doseže osnovno na območju odvzema strukturo, se lahko v lovišču ponovno odstreli tudi jelen 2+.
- Zaradi nedoseganja na območju odvzema strukture v preteklih letih, morajo v nadaljevanju navedeni upravljavci lovišč, pred odstrelom jelena 2+ odstreliti predpisano število netrofejne jelenjadi;
 - Boštanj: 1 košuta
 - Cerklje ob Krki: 2 kosa mulaste jelenjadi, od tega 1 košuta
- Spodaj navedeni upravljavci lovišč, so v odvzemu v preteklih letih dosegali višji delež mulaste jelenjadi od na območju odvzema 75 %, zato se jim to upošteva pri strukturi odvzema v letu 2020.
 - Studenec – Veliki Trn: 1 kos
 - Krško: 4 kosi, od tega 1 košuta
 - Veliki Podlog: 3 kosi
 - Kostanjevica na Krki: 12 kosov
 - Podbojce: 3 kosi, od tega 1 košuta
 - Mokrice: 4 kosi
 - Čatež ob Savi: 6 kosov
- Priporočeno je jim hitreje izvršiti odstrel telet, junic in košut, predvidoma najmanj 70 % do 30. novembra.
- **Vsak odvzem dve in več letnega jelena je potrebno obvezno najkasneje v 24-ih urah sporočiti tajniku OZUL-a in vnesti v Lovsko informacijski sistem.**
- Upravljavec lovišča, ki ima pravico do odstrela jelena 2+, lahko odstreli jelena 2+ katerekoli kategorije, ne glede na kategorijo na območju odvzema v Letnem načrtu lovišča.

- Ob izvršenem odstrelu se ugotovi in evidentira tudi spol telet. Pri izvajanju na rtovanega odvzema z odstrelom v kategoriji telet obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je potrebno izvršiti koli inško zadosten odzvem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.
- Dopustno odstopanje realizacije odvzema navzdol je v višini -20 % od na rtovanega odvzema za LUO. Dopustno odstopanje za loviš a, ki imajo odzvem do vklju no 10 živali je lahko navzdol do 2 živali, navzgor pa se lahko na rtovan odzvem presega neomejeno, vendar v skladu z na rtovano strukturo.
- Odzvem v kategoriji trofejnih (2+) jelenov ni treba realizirati, presega se ga lahko sorazmerno s preseganjem odvzema ostalih kategorij, kot to dolo a prva alineja kriterijev odvzema.

Preglednica 4.2.3 Analiza odvzema jelenjadi za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	% skupaj	
Teleta M	3	13	14	5	9	44	34,1	17,0	
Lanš aki	1	3	5	11	4	24	18,6	9,3	
Jeleni 2-4	9	8	5	6	7	35	27,1	13,5	
Jeleni 5-9	5	6	4	5	4	24	18,6	9,3	
Jeleni 10 +		1	1			2	1,6	0,8	
Skupaj JELENI	18	31	29	27	24	129	100,0	49,8	
Teleta Ž	11	8	10	9	9	47	36,2	18,1	
Junice	8	7	4	1	3	23	17,7	8,9	
Košute 2+	12	14	12	11	11	60	46,2	23,2	
Skupaj KOŠUTE	31	29	26	21	23	130	100,0	50,2	
SKUPAJ odstrel in izgube	49	60	55	48	47	259		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z na rtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Na rt - skupaj	46	52	60	60	54	272
Odstrel in izgube / na rt	106,5	115,4	91,7	80,0	87,0	95,2
Delež JELENOV	36,7	51,7	52,7	56,3	51,1	49,8
Delež trofejnih jelenov 2+ in ve	28,6	25,0	18,2	22,9	23,4	23,6
Delež mladih (mladi i, enoletni) ne glede na spol	46,9	51,7	60,0	54,2	53,2	53,3

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	3	1		1	1	6	46,2
Naravne izgube	2		1	1	3	7	53,8
Skupaj izgube	5	1	1	2	4	13	100,0
% izgub	10,2	1,7	1,8	4,2	8,5	5,0	
Odstrel	44	59	54	46	43	246	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	2		1	1	3	7	53,8
2 bolezen				1		1	7,7
3 krivolov	1					1	7,7
4 cesta	1					1	7,7
5 železnica	1	1				2	15,4
6 zveri					1	1	7,7

4.3 Damjak (Dama dama)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Damjaki so bili v Posavskem obmo ju naseljeni v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in sicer v Dobravi pri Brežicah (loviš a Brežice, Dobova, Globoko in Kapele), Krakovskem gozdu (loviš a Kostanjevica na Krki, Veliki Podlog in Raka) in v Boštanju pri Sevnici. Dobravska populacija je zaradi razli nih vzrokov (nemir, krivolov) izginila že okoli leta 1995, Krakovska populacija je izginila okoli leta 2014, Boštanjaska kolonija damjakov pa živi v bližnji okolici naselitve. Upravljanje z damjakom se tako obravnava predvsem v loviš u Boštanj, od koder pa damjak prehaja tudi v sosednja loviš a.

V zadnjem obdobju se v LUO letno pojavljajo tudi iz obor pobegli damjaki.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Višina odvzema in stopnja uresni evanja na rta:

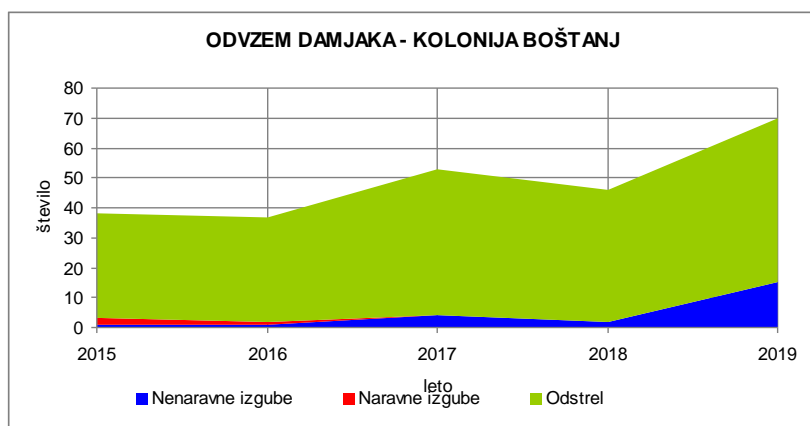
Za lažje izvajanje usmeritev upravljanja z damjakom, od leta 2009 naprej na rtujemo odvzem, od katerega je dovoljeno števil no odstopanje navzgor z edino usmeritvijo v zasledovanju na rtovane starostne in spolne strukture odvzema. Takšna oblika na rtovanja se je pokazala kot primerna.

V preteklem petletnem obdobju, je bilo v celotnem LUO odvzetih 309 damjakov oz. povpre no skoraj 62 živali na leto. Od tega je bilo 79 % damjakov odvzetih v loviš u Boštanj (244 živali) ter v ostalih loviš ih 21 % (65 živali).

Razen v loviš u Boštanj, se damjaki najpogosteje pojavljajo v loviš ih Loka pri Zidanem Mostu, Krško in Studenec – Veliki Trn. Odvzem damjaka je bil evidentiran v 11 loviš ih. Z izjemo loviš Studenec – Veliki Trn in Bu ka, kjer so bili odvzeti damjaki, ki migrirajo po naravni poti iz loviš a Boštanj, ostali odvzeti damjaki najverjetneje izvirajo iz obor za rejo divjadi.

V skladu z usmeritvami iz Lovsko upravljavskega na rta za VII. Posavsko LUO za obdobje 2011 – 2020, na rtujemo upravljanje z damjakom lo eno za obe v LUO prisotni koloniji in za vsa ostala loviš a v LUO.

V loviš u Boštanj je bila realizacija na rtovanega odvzema damjaka v zadnjem petletnem obdobju 107,5 %. Trend odvzema je naraš ajo , kar je skladno z na rti odvzema. V preteklem letu je bil dosežen najvišji odvzem v zadnjem obdobju, znašal je 70 živali, kar pomeni 127 % realizacijo na rtovanega odvzema. V primerjavi s preteklimi leti so se pove ale odstrel in izgube.

Slika 4.3.1: Odvzem damjaka v koloniji Boštanj v obdobju 2015 – 2019

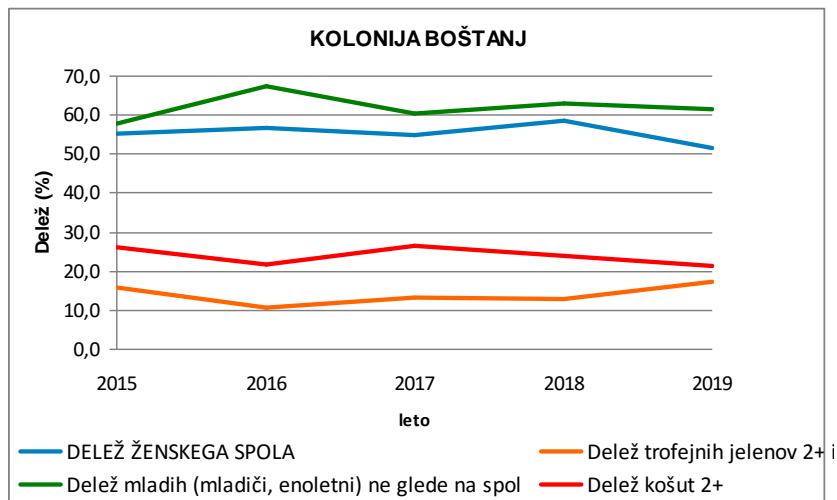
Preglednica 4.3.1: Odvzem in realizacija odvzema damjaka v loviš u (koloniji) Boštanj v letu 2019

Teleta M	14 (140 %)	Teleta Ž	16 (133 %)
Lanš aki	8 (200 %)	Junice	5 (100 %)
Jeleni 2-4	8 (133 %)	Košute 2+	15 (107 %)
Jeleni 5-8	3 (100 %)		
Jeleni 9+	1 (100 %)		
SKUPAJ 70 živali (127 %)			

V loviš ih kolonije Krakovo, je bil odvzem damjaka nazadnje evidentiran leta 2013.

Spolna in starostna struktura:

V loviš u Boštanj, je bilo spolno razmerje odvzema v zadnjem petletnem obdobju v korist ženskega spola (54,9 %). V odvzemu je bilo 19,7 % telet moškega spola, 11,1 % lanš akov, 14,3 % jelenov (8,2 % 2 do 4 letnih, 4,1 % 5 do 8 letnih, 2 % devet in ve letnih), 20,9 % telet ženskega spola, 10,2 % junic in 23,8 % košut.

Slika 4.3.3: Delež posameznih kategorij damjaka v odvzemu v loviš u Boštanj v obdobju 2015-2019

Višina, vzroki in trendi izgub:

V loviš u Boštanj je bilo letno evidentiranih izgub damjakov med 2 in 4 živali, najve zaradi povoza na cesti, v preteklem letu pa se je število izgub bistveno pove alo in je znašalo 15 živali. Ve ina izgub je bila zaradi povoza na cesti, evidentirane pa so bile tudi izgube treh jelenov, ki so se z rogovjem zapletli v mreže za zaš ito kmetijskih površin.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Kolonija v Krakovskem gozdu je izginila, v Boštanjski koloniji pa je števil nost še vedno dokaj visoka.

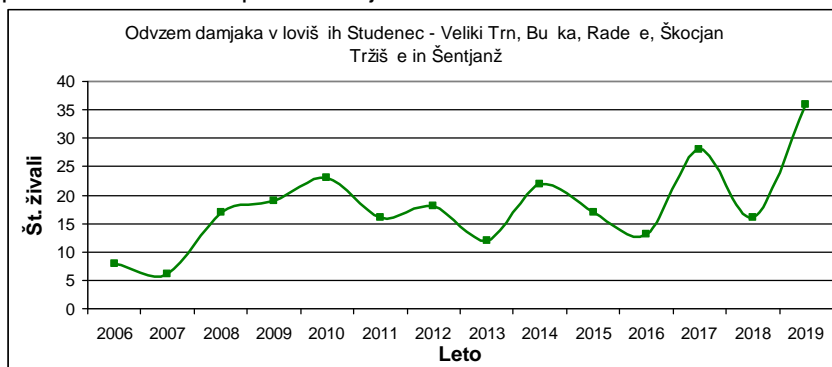
Gibanje telesnih mas in mas rogovja:

Zaradi nizkega števil nega odvzema v LUO, ne delamo posebnih analiz gibanja telesnih mas in mas rogovja, na podlagi katerih bi sklepali o spremembah populacijskih gostot. Prav tako so ti podatki obremenjeni zaradi odstreljenih živali, ki so izvirale iz obor za rejo divjadi.

Ocena stanja populacije

Trend števil nosti in prostorska porazdelitev:

Glede na vse razpoložljive podatke menimo, da se je trend upadanja števil nosti, ki je bil zaznan v obdobju 2013-2016 ustavil, oziroma je populacija celo nekoliko narasla. To nakazujejo tudi podatki o gibanju odvzema v loviš ih, ki mejijo na kolonijo (Studeneč – Veliki Trn, Bu ka, Rade e (Zasavsko LUO), Tržiš e, Škocjan in Šentjanž (Novomeško LUO)). V teh loviš ih je odvzem naraš al od leta 2007 do 2010, nato pa se je trend pove evanja ustavil do leta 2013, kar sovпада z višanjem odvzema v loviš u Boštanj. V preteklih treh letih se ponovno kaže trend pove evanja odvzema v teh loviš ih.

Slika 4.3.4: Odvzem damjaka v loviš ih, ki mejijo na kolonijo Boštanj v obdobju 2011 – 2019

Drugje v LUO se ob asno pojavijo iz obor za rejo divjadi pobegli damjaki.

Medvrstni vplivi:

V obmo jih, kjer so ve je gostote damjakov, lahko ta s svojim pretežno celodnevnim ritmom mote e vpliva na srnjad. Gledano na celoten LUO, je ta vpliv zanemarljiv. Damjak v LUO nima naravnih plenilcev.

Spolna in starostna struktura:

V populaciji prevladuje ženski spol, kar je tudi v skladu z naravno sestavo. Starostna sestava ženskega spola je dokaj ugodna. Na podlagi obrabljenosti zobovja 58 košut odstreljenih v loviš u Boštanj v letih 2015-2019, smo ugotovili, da je delež mladih (2- 4 letnih) košut znašal 48 %, srednje starih (5-8 letnih) 28 % ter starih (9 in ve letnih) 24 %. Pri moškem delu populacije je delež starejših jelenov nekoliko manjši (57/29/14), kar pa je tudi posledica na rtovanja odvzema po posameznih starostnih razredih.

Zdravstveno stanje:

Zdravstveno stanje damjakov je po razpoložljivih podatkih upravljavcev loviš zadovoljivo, izgub zaradi bolezni v zadnjem obdobju ni bilo evidentiranih.

Prilagojeni cilji

Cilj gospodarjenja z damjaki je prepre evanje prostorskega širjenja izven obstoje ih kolonij in na podlagi dolo il dolgoro nega na rta, postopna odstranitev damjaka iz Posavskega LUO.

Ukrepi in usmeritve

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Na rt odvzema za loviš e (kolonijo) Boštanj za leto 2020 znaša 70 damjakov, v spolnem razmerju 56 : 44 v korist Ž spola. Na rt odvzema je za 15 kosov (27 %) višji kot v letu 2019.

Preglednica 4.3.2: Na rt odvzema damjaka v loviš u (koloniji) Boštanj za leto 2020

Teleta M	14 (20 %)	Teleta Ž	15 (21 %)
Lanš aki	5 (7 %)	Junice	7 (10 %)
Jeleni 2-4	7 (10 %)	Košute 2+	17 (24 %)
Jeleni 5-8	4 (6 %)		
Jeleni 9+	1 (1 %)		
SKUPAJ 70 živali			

V loviš u Boštanj je dovoljeno odstopanje realizacije od na rta odvzema navzdol v višini - 15 % na rtovanega odvzema damjakov, ter tudi znotraj posamezne kategorije. V kolikor 15 % znotraj posamezne spolne in starostne kategorije predstavlja manj kot 1 žival, se kot dopustno odstopanje šteje - 1 žival.

- Odvzem jelenov kategorije 5-8 let, se lahko nadomesti z odvzemom 2-4 letnih jelenov ali 9+ jelenov.
- Odvzema navzgor se ne omejuje. Po doseg osnovnega na rtovanega števila damjakov za odvzem, je navzgor odvzem koli insko sproš en, ob doseganju min 55 % mladinskega razreda (teleta in enoletni osebki obeh spolov) ter spolnega razmerja M : Ž = 45 : 55 %, kamor telet ne prištevamo, pa pa zgolj osebke 1+ in starejše.
- Realizacija odvzema telet se lahko kompenzira z odstrelom junic ali lanš akov ter obratno.
- Odstrel košut 2+ mora dosegati vsaj 100 % višine odstrela nad dvoletnih jelenov.

V loviš ih Studenec – Veliki Trn in Bu ka, ki mejita na kolonijo damjakov v loviš u Boštanj, je v izogib prostorskemu širjenju populacije iz loviš a Boštanj, **dovoljen odstrel jelena kategorije 2+, zgolj ob predhodnem odstrelu dveh osebkov damjakov (teleta, junice, košute), od katerih mora vsaj en biti košuta 2+, pri emer pa se lahko upošteva odstrel v obdobju zadnjih treh let.** Odstrel osebkov kategorije lanš akov, je koli insko povsem sproš en. Odvzema navzgor se ne omejuje.

V vseh ostalih loviš ih v LUO, kjer se damjak pojavlja le izjemoma, je dovoljen neomejen odstrel vseh damjakov, ne glede na letni na rt loviš a in strukturo, upošteva se zgolj predpisano lovno dobo. Pri odstrelu osebkov, za katere se predvideva da izvirajo iz obor, se upoštevajo dolo ila 8. odstavek 50. I. ZDlov-1. Dodajanje in vnašanje damjaka v prosto naravo v Posavsko LUO ni dovoljeno.

asovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Priporo eno je im hitreje izvršiti odstrel telet, junic in košut, predvidoma najmanj 70 % do 30. novembra.

Ob izvršenem odstrelu se ugotovi in evidentira tudi spol telet. Pri izvajanju na rtovanega odvzema z odstrelom v kategorijah telet obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je potrebno izvršiti koli insko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Upravljalci loviš s svojimi internimi akti ne smejo omejevati odstrela posameznih kategorij damjakov. Interne omejitve lova ne smejo biti ovira za nedoseganje na rta odvzema.

Preglednica 4.3.3: Analiza odvzema damjaka za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube LUO									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj	
Teleta M	10	10	12	6	15	53	35,8	17,2	
Lanš aki	6	5	9	13	21	54	36,5	17,5	
Jeleni 2-4	5	3	2	4	10	24	16,2	7,8	
Jeleni 5-8	1	1	3	2	4	11	7,4	3,6	
Jeleni 9 +	2		2	1	1	6	4,1	1,9	
Skupaj JELENI	24	19	28	26	51	148	100,0	47,9	
Teleta Ź	11	9	11	10	16	57	35,4	18,4	
Junice	3	5	8	8	6	30	18,6	9,7	
Košute 2+	14	11	17	15	17	74	46,0	23,9	
Skupaj KOŠUTE	28	25	36	33	39	161	100,0	52,1	
SKUPAJ odstrel in izgube	52	44	64	59	90	309		100,0	

Izgube								
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%	
Nenaravne izgube		3	2	4	2	15	26	92,9
Naravne izgube		2					2	7,1
Skupaj izgube		5	2	4	2	15	28	100,0
% izgub	9,6	4,5	6,3	3,4	16,7		9,1	
Odstrel	47	42	60	57	75	281		

Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%	
1 neznan		2	1	1		3	7	25,0
4 cesta		2	1	3	2	11	19	67,9
5 železnica						1	1	3,6
6 zveri		1					1	3,6

Odstrel in izgube v loviš u Boštanj									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj	
Teleta M	8	8	12	6	14	48	43,6	19,7	
Lanš aki	3	4	5	7	8	27	24,5	11,1	
Jeleni 2-4	4	3	2	3	8	20	18,2	8,2	
Jeleni 5-8	1	1	3	2	3	10	9,1	4,1	
Jeleni 9 +	1		2	1	1	5	4,5	2,0	
Skupaj JELENI	17	16	24	19	34	110	100,0	45,1	
Teleta Ź	8	9	8	10	16	51	38,1	20,9	
Junice	3	4	7	6	5	25	18,7	10,2	
Košute 2+	10	8	14	11	15	58	43,3	23,8	
Skupaj KOŠUTE	21	21	29	27	36	134	100,0	54,9	
SKUPAJ odstrel in izgube	38	37	53	46	70	244		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z na rtom v loviš u Boštanj						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Na rt - skupaj	38	38	48	48	55	227
Odstrel in izgube / na rt	100,0	97,4	110,4	95,8	127,3	107,5
Delež trofejnih jelenov 2+ in ve	15,8	10,8	13,2	13,0	17,1	14,3
Delež mladih (mladi i, enoletni) ne glede na spol	57,9	67,6	60,4	63,0	61,4	61,9
Delež košut 2+	26,3	21,6	26,4	23,9	21,4	23,8
Delež Ź spola	55,3	56,8	54,7	58,7	51,4	54,9

4.4 Gams (Rupicapra rupicapra)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

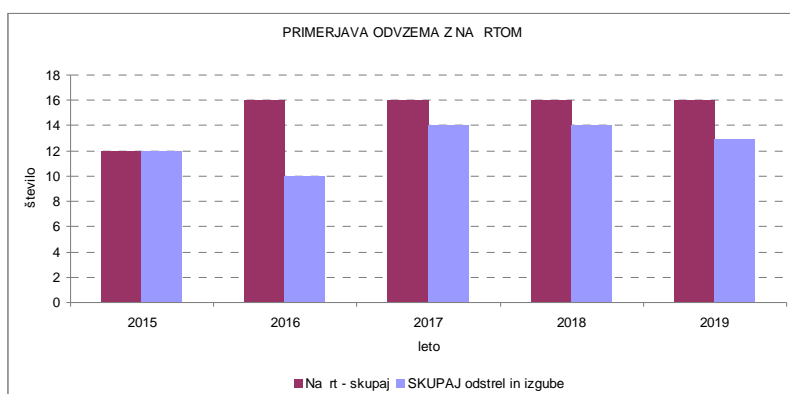
Gams je v LUO stalno prisoten v ve ji števil nosti samo v loviš u Loka pri Zidanem Mostu. Ob asno se gams pojavlja v loviš ih, ki mejijo na loviš a Savinjsko-Kozjanskega LUO. Tako je bil v preteklem obdobju gams opažen v hribovitih predelih loviš EE Bohor-Orlica, pa tudi v loviš u Boštanj ter na obmo ju Gorjancev (loviš a Kostanjevica na Krki, Podbo je, atež ob Savi, Mokrice), kjer se ob asno pojavlja nekaj osebkov.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Višina odvzema in stopnja uresni evanja na rta:

Odvzem gamsa je dokaj enakomeren, vseskozi pa števil no zelo majhen (med 10 in 14 živali). V zadnjem pet letnem obdobju je bilo odvzetih 63 gamsov. Vsi gamsi, razen dveh v loviš u Bizeljsko, so bili odvzeti v loviš u Loka pri Zidanem Mostu, kjer je bila realizacija na rtov odvzema 90,9 %.

V letu 2019 je bilo odvzetih 13 gamsov, od tega 10 v loviš u Loka pri Zidanem Mostu (77 % realizacija na rta odvzema), 2 gamsa v loviš u Pišece ter 1 gams v loviš u Brestanica.

Slika 4.4.1: Primerjava odvzema z na rtom odvzema gamsa

Spolna in starostna struktura:

Spolno razmerje odvzema v LUO je nekoliko v korist moškega spola (M : Ž = 54 : 46), podobno spolno razmerje je pri odvzemu tri in ve letnih živalih (reproduktivni razred), kjer je delež moškega spola 55 %. V odvzemu je bilo 68 % gamsov iz I. starostnega razreda. Višji delež moškega spola in mladih živali, je predvsem zaradi odstrela v loviš ih EE Bohor – Orlica, kjer je rob populacijskega obmo ja gamsa in se zaenkrat pojavljajo izklju no gamsi moškega spola mlajših kategorij.

V loviš u Loka pri Zidanem Mostu, kjer je jedro populacije, je odvzem gamsov po spolu uravnotežen. Delež gamsov iz I. starostnega razreda je bil 69 %, II. starostnega razreda 15,5 % in III. starostnega razreda 15,5 %.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V preteklem obdobju je bila evidentirana samo ena izguba gamsa iz neznanega vzroka.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Kljub temu, da je gams v LUO le lokalno prisoten in v relativno majhni števil nosti, je upravljanje s to vrsto uspešno, kar dokazuje majhen delež izgub, visoke trofejne vrednosti uplenjenih živali ter odsotnost tradicionalnih gamsjih boleznih. V preteklih letih se je izravnala spolna sestava odvzema v II. in III. starostnem razredu, ki je bila prej v korist moškega spola.

Gibanje telesnih mas in mas rogovja:

Zaradi nizkega števil nega odvzema v LUO, ne delamo posebnih analiz gibanja telesnih mas, na podlagi katerih bi sklepali o spremembah populacijskih gostot.

Ocena stanja populacije

Trend številnosti in prostorska porazdelitev:

Največja številnost gamsov v LUO je v lovišču Loka pri Zidanem Mostu. Od tu gamsi prehajajo v več smereh v sosednja lovišča (Zabukovje, Boštanj) in tudi v Savinjsko-Kozjansko (lovišče Jurklošter) in Zasavsko LUO (lovišče Radeče). V zadnjih letih se gamsi občasno pojavljajo tudi na območju Gorjancev.

Medvrstni vplivi:

Ni zaznane neusklajenosti z ostalimi vrstami.

Spolna in starostna struktura

V lovišču Loka pri Zidanem Mostu je gamsov prisoten v vseh spolnih in starostnih kategorijah.

Zdravstveno stanje:

Zdravstveno stanje gamsa je dobro, tradicionalne bolezni gamsa (garjavost, slepota) niso prisotne.

Prilagojeni cilji

Gams je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Cilj upravljanja s populacijo gamsa je stabilna, zdrava in s prehrabnimi zmoglostmi okolja in drugimi živalskimi vrstami usklajena populacija. V skladu z naravnimi populacijske dinamike in naravnim odvzemom zasledujemo naravno gibanje številnosti gamsa v LUO. Gams naj zasede zanj vse primerne habitate v LUO.

Ukrepi in usmeritve

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Ker gre za številno relativno skromno populacijo gamsov v LUO, kljub relativno velikemu populacijskem območju, je temu primerna tudi jakost posega v populacijo. Pri upravljanju z gamsom se držimo na elastičnem in s tem trajnostnega poseganja v srednji starostni razred in močnejšega poseganja v mlajši starostni razred. V letu 2019 zaradi izravnave odvzema iz preteklih let, naravnemu nekoliko višji delež ženskega spola (57 %).

Podrobnejša strukturalna opredelitev naravnega odvzema se pripravi le za lovišče Loka pri Zidanem Mostu, kjer se vrši najvišji odvzem gamsa v LUO.

Za leto 2020 se na naravnem odvzemu 10 gamsov v lovišču Loka pri Zidanem Mostu. V ostalih loviščih EE Bohor-Orlica je dovoljen odstrel 2 gamsov.

Preglednica 4.4.1: Naravni odvzema gamsov za leto 2020 za lovišče Loka pri Zidanem Mostu.

Starostne kategorije	Moški spol	Število	Ženski spol	Število
I. starostni razred	Kozli i	3	Kozice	3
	Kozli 1+		Koze 1+	
	Kozli 2+		Koze 2+	
II. starostni razred	Kozli 3+ - 7+	1	Koze 3+ - 10+	1
III. starostni razred	Kozli 8+	1	Koze 11+	1

Dopustno odstopanje (v lovišču Loka pri Zidanem Mostu) od skupnega števila naravnega odvzema je v višini +/- 15 %. Odvzem v II. starostnem razredu (kozli 3+ do 7+ ter koze 3+ do 11+) pri vsakem spolu posebej se lahko prekorači za 1 žival. Neizvršeni odvzem v II. starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v I. ali III. starostnem razredu. Odvzem v III. starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v I. starostnem razredu.

V loviščih ekološke enote Bohor – Orlica, kjer se gamsi pojavljajo redkeje in ki predstavljajo koridor med skupinami gamsov (lovišča Zabukovje, Sevnica, Brestanica, Senovo, Veliki Kamen, Videm ob Savi, Artiče in Bizeljsko), je dovoljen odstrel 2 gamsov katere koli spolne in starostne kategorije, pripravljamo pa, da se varuje vse živali kategorije 3 do 10 letnih koz, ki vodijo to leto poleženega mladika. Vsak odvzem gamsa v teh loviščih, je potrebno obvezno najkasneje v 24-ih urah sporočiti tajniku OZUL-a in vnesti v Lovsko informacijski sistem. Na naravnega odvzema ni potrebno dosežati ter ga tudi ni dovoljeno presegati. V posameznem lovišču se lahko odvzame največ 1 žival.

Zaradi izravnave odvzema v letu 2019, v loviš u Pišece v letu 2020 odstrel gamsa ni dovoljen.

Vsa ostala loviš a v LUO niso ne koridor ne potencialni habitat za gamsa, zato je ob morebitnem pojavu gamsa v teh loviš ih dovoljen odstrel vseh kategorij gamsa, priporo amo pa, da se varuje vse živali kategorije 3 do 10 letnih koz, ki vodijo to leto poleženega mladi a.

Ob izvršenem odstrelu in ugotovljenih izgubah se ugotovi in evidentira tudi spol mladi ev. Potrebno je opraviti koli insko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Preglednica 4.4.2: Analiza odvzema gamsa za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj	
Mladi i M	2	2	2	2	2	10	29,4	15,9	
Kozli 1+		1	1	1	2	5	14,7	7,9	
Kozli 2+	3	1	1	2	1	8	23,5	12,7	
I. starostni razred	5	4	4	5	5	23	67,6	36,5	
Kozli 3+ do 7+	1		1	1	3	6	17,6	9,5	
Kozli 8+ in ve	1	2	1	1		5	14,7	7,9	
Skupaj KOZLI	7	6	6	7	8	34	100,0	54,0	
Mladi i Ž	2	2	3	2	2	11	37,9	17,5	
Koze 1+	1	1	1	1		4	13,8	6,3	
Koze 2+	1		2	1	1	5	17,2	7,9	
I. starostni razred	4	3	6	4	3	20	69,0	31,7	
Koze 3+ do 10+		1	1	2	1	5	17,2	7,9	
Koze 11+ in ve	1		1	1	1	4	13,8	6,3	
Skupaj KOZE	5	4	8	7	5	29	100,0	46,0	
SKUPAJ odstrel in izgube	12	10	14	14	13	63		100,0	

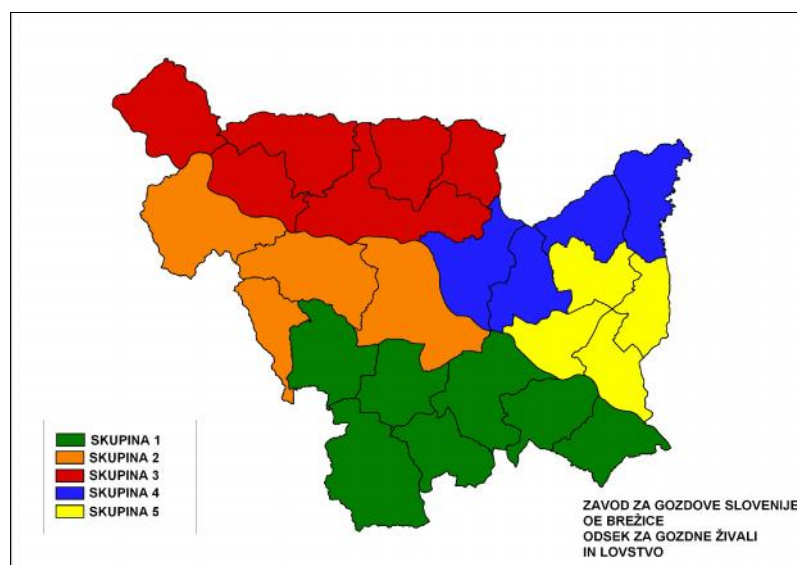
Odstrel in izgube v primerjavi z na rtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Na rt - skupaj	12	16	16	16	16	76
Odstrel in izgube / na rt	100,0	62,5	87,5	87,5	81,3	82,9
Delež KOZLOV	58,3	60,0	42,9	50,0	61,5	54,0
Delež kozlov 3+ in ve	16,7	20,0	14,3	14,3	23,1	17,5
Delež koz 3+ in ve	8,3	10,0	14,3	21,4	15,4	14,3
Delež mladih (mladi i, 1+) ne glede na spol	75,0	70,0	71,4	64,3	61,5	68,3

4.5 Divji praši (*Sus scrofa*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Divji praši i so prisotni povsod po gri evnatem in hribovitem svetu LUO, pa tudi v strnjениh nižinskih gozdnih kompleksih. Glede na to, da je številnost divjih praši ev razli na po posameznih ekoloških enotah, oz. skupinah loviš , prav tako pa tudi življenjski pogoji za divjega praši a (upoštevajo možne konflikte s kmetijstvom), so v poglavjih predstavljeni podatki in ocene za te skupine loviš . Za loviš a, za katere ocenjujemo, da upravljajo z istimi skupinami divjih praši ev, se v posameznem letu pripravi na rt odvzema, spremlja realizacija ter opravi morebitna prerazporeditev odvzema.

- Skupina 1, ki ve inoma obsega obmo je Gorjancev in Krakovskega gozda: loviš a Mokrice, atež ob Savi, Cerklje ob Krki, Podbo je, Veliki Podlog, Raka in Kostanjevica na Krki.
- Skupina 2, ki obsega ve ji del ekološke enote Posavsko hribovje: loviš a Bu ka, Krško, Studenec – Veliki Trn in Boštanj.
- Skupina 3, ki obsega obmo je Bohorja: loviš a Loka pri Zidanem Mostu, Zabukovje, Sevnica, Senovo, Brestanica in Veliki Kamen.
- Skupina 4, ki obsega obmo je Orlice: loviš a Videm ob Savi, Arti e, Pišece in Bizeljsko.
- Skupina 5, ki obsega obmo je Dobrave: loviš a Kapele, Dobova, Brežice in Globoko.

Slika 4.5.1: Karta skupin loviš za upravljanje z d. praši em

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

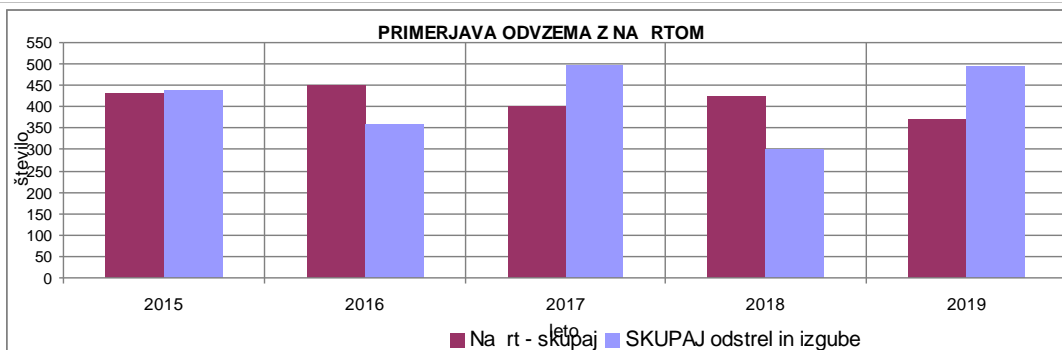
Višina odvzema in stopnja uresni evanja na rta:

V preteklem pet letnem obdobju je bilo odvzetih 2.089 divjih praši ev. Višina odvzema med posameznimi leti je precej nihala, najnižji odvzem je znašal 303 divjih praši ev v letu 2018, najvišji pa 497 v letu 2017. Odvzem je narasel v letih, ki so sledila mo nejšim obrododm plodonosnega gozdnega drevja.

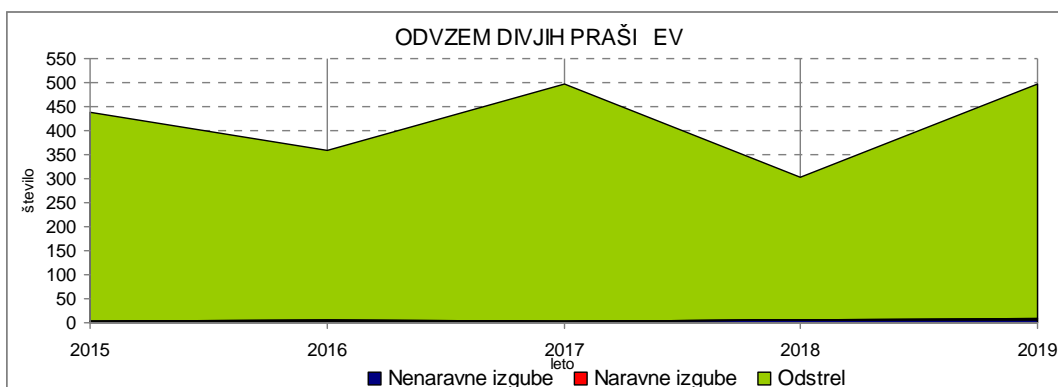
Na rtovan odvzem (2015 – 2019) je bil realiziran 100,7 %, najmanj leta 2018 (71,3 %) in najve leta 2019 (133,8 %). Odvzem je bil zabeležen v vseh loviš ih v LUO, najmanj v loviš ih Arti e ter Kapele (11 živali) in najve v loviš u Kostanjevica na Krki (221 živali).

V letu 2019 je bilo odvzetih 495 divjih praši ev (133,8 % na rtovanega odvzema). Gledano po skupinah loviš , je znašala realizacija odvzema od 93,3 % v skupini loviš Dobrava, do 198,7 % v skupini loviš Bohor.

V preteklem letu niso realizirali na rtovanega odvzema znotraj dopustnih odstopanj upravljavci loviš Arti e, Veliki Podlog in Kapele.

Slika 4.5.2: Primerjava odvzema z na rtom odvzema divjega praša

Slika 4.5.3: Odvzem divjega praša v obdobju 2015 - 2019

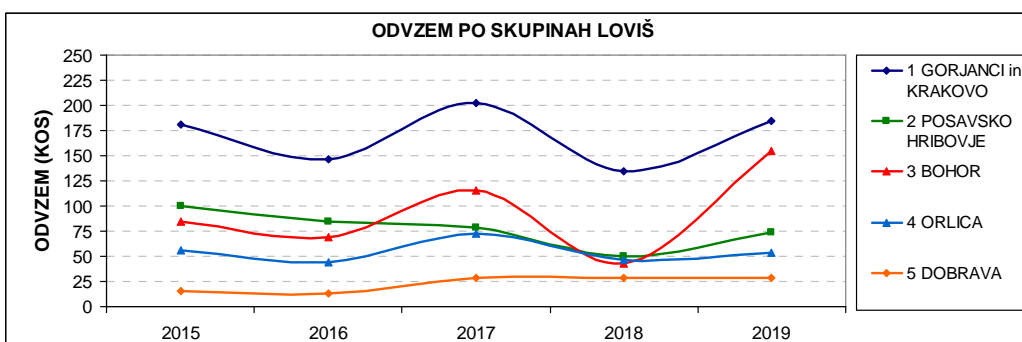
V skupini 1 je bilo v zadnjem pet letnem obdobju povpre no odvzetih 169 divjih praša ev na leto (7,7 živali/1000 ha lovne površine). V preteklem letu je bilo odvzetih 184 divjih praša ev, 131 % na rtovanega.

V skupini 2 je bilo v zadnjem pet letnem obdobju povpre no odvzetih 77 divjih praša ev na leto (4,9 živali/1000 ha lovne površine). V preteklem letu je bilo odvzetih 74 divjih praša ev, kar je 103 % na rtovanega.

V skupini 3 je bilo v zadnjem pet letnem obdobju povpre no odvzetih 94 divjih praša ev na leto (4,7 živali/1000 ha lovne površine). V preteklem letu je bilo odvzetih 155 divjih praša ev, kar je 199 % na rtovanega.

V skupini 4, je bilo v zadnjem pet letnem obdobju povpre no odvzetih 55 divjih praša ev na leto (5,3 živali/1000 ha lovne površine). V preteklem letu je bilo odvzetih 54 divjih praša ev, kar je 108 % na rtovanega.

V skupini 5, je bilo v zadnjem pet letnem obdobju povpre no odvzetih 23 divjih praša ev na leto (2,7 živali/1000 ha lovne površine). V preteklem letu je bilo odvzetih 28 divjih praša ev, kar je 93 % na rta odvzema.

Slika 4.5.4: Odvzem divjih praša ev po skupinah loviš v obdobju 2015 – 2019

Spolna in starostna struktura:

V odvzemu zadnjega petletnega obdobja na nivoju LUO prevladuje moški spol (54,8 %). Mladi i obeh spolov so v odvzemu predstavljali 57,3 % odvzema, lanš aki 20,3 %, merjasci 3,5 %, lanš akinje 13,8 % in svinje 5,1 %. Skupaj delež lanš akinj in svinj znaša 18,9 % odvzema. Delež v odvzemu je nižji v letih, ko je imela populacija visok prirastek in je v odvzemu visok delež mladi ev.

V preteklem letu je struktura odvzema znašala 59,4 % mladi ev, 20,2 % lanš akov, 3,8 % merjascev, 11,1 % lanš akinj in 5,5 % svinj. Delež lanš akinj in svinj je znašal 16,6 %, vendar je bila na rtovana kvota presežena, delež pa je zaradi velikega odstrela mladi ev padel pod 20 %.

Preglednica 4.5.1: Na rt in realizacija odvzema divjih praši ev v letu 2019 po skupinah loviš

Skupina loviš		ozimci	lanš aki	merjasci	lanš akinje	svinje	skupaj
1 - Gorjanci in Krakovo	na rt (kos)		112		28		140
	realizacija (kos)	82	65	6	26	5	184
	realizacija (%)		137		111		131,4
	delež (%)	44,6	35,3	3,3	16,8		100,0
2 - Posavsko hribovje	na rt (kos)		58		14		72
	realizacija (kos)	48	9	5	8	4	74
	realizacija (%)		107		86		102,8
	delež (%)	64,9	12,2	6,8	16,2		100,0
3 - Bohor	na rt (kos)		62		16		78
	realizacija (kos)	107	16	7	12	13	155
	realizacija (%)		210		156		198,7
	delež (%)	69,0	10,3	4,5	16,1		100,0
4 - Orlica	na rt (kos)		40		10		50
	realizacija (kos)	38	7	1	5	3	54
	realizacija (%)		115,0		80,0		108,0
	delež (%)	70,4	13,0	1,9	14,8		100,0
5 - Dobrava	na rt (kos)		24		6		30
	realizacija (kos)	19	3	0	4	2	28
	realizacija (%)		92		100		93,3
	delež (%)	67,9	10,7	0,0	21,4		100,0

Višina, vzroki in trendi izgub:

Izgube so znašale 1,2 % odvzema, kar znaša 26 živali v zadnjem petletju. Izgub je relativno malo, od 3 do 8 letno, predvsem zaradi povoza na cesti.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Glede na to, da se uspešnost upravljanja s populacijo divjega praši a ocenjuje predvsem na podlagi obsega škod na kmetijskih kulturah, lahko ocenimo upravljanje v LUO kot uspešno.

Ocena stanja populacije

Trend števil nosti in prostorska porazdelitev:

Števil nost divjih praši ev je bila v letu 2019 v ve jem delu LUO višja kot v predhodnem letu, predvsem zaradi visokega prirastka, ki je posledica bogatega obroda gozdnega drevja v jeseni 2018. Divji praši je vsaj ob asno prisoten v vseh loviš ih, v ve ini loviš pa stalno. V zadnjem desetletju se je razširil na obmo je loviš skupine 5 – Dobrava, v preteklih letih pa se je tudi precej števil no okrepil in prostorsko razširil v skupini loviš 3 – Bohor (predvsem v loviš ih Brestanica in Sevnica).

V skupini 1 so divji praši i v gozdnem kompleksu Gorjancev in Krakovskega gozda prisotni skozi celo leto, v spomladanskem in poletnem asu, je števil nost divjih praši ev precej višja. To je predvsem zaradi migracij iz sosednje R Hrvaške (Žumberak), kjer so zaradi veliko površinskega gospodarjenja z gozdom, odli ni pogoji za divje praši e. Takrat se pojavljajo posamezni lanš aki, pa tudi ve ji tropi svinj z mladi i, ki pa se v jesensko-zimskem asu, ko se izvajajo skupni lovi, pretežno zadržujejo v goš ah na hrvaški strani. To je tudi razlog, da je obi ajno v tej skupini loviš v odvzemu zelo visok delež lanš akov (ve ina odstreljenih od aprila do julija), delež mladi ev pa nizek.

V skupini 2 je števil nost divjih praši ev v zadnjih letih dokaj stabilna in relativno dobro usklajena z okoljem. Glede na odvzem sklepmo, da je števil nost najvišja v loviš u Boštanj, v ostalih loviš ih se je znižala.

V skupini 3 se je številnost skozi zadnje obdobje poveevala, v letu 2019 je dosegla najvišjo vrednost. Divji prašiči se stalno zadržujejo tudi v loviščih, kjer so bili pred preteklim obdobjem le občasno prisotni (Brestanica, Senovo, Sevnica), v precej večji gostoti, kot na začetku preteklega obdobja, pa so tudi v lovišču Loka pri Zidanem Mostu in Zabukovje.

V skupini 4 se divji prašiči zadržujejo pretežno v severnem hribovitem delu območja (Špiček, Trobojnik, Moznik ...), vse pogosteje pa se pojavljajo tudi na južnem grevnatem delu teh lovišč, kamor prihajajo iz območja Dobrave in najdejo dobre življenjske razmere na prisojnih pobočjih, kjer je zaradi opuščanja kmetijstva precej površin v zaraščanju.

V skupini 5 so se divji prašiči začeli redno pojavljati na področju gozdnega kompleksa Dobrave od leta 2009 naprej, postopoma so razširili svoj življenjski prostor na območje Jovsov in naprej čez reko Sotlo v R Hrvaško, pa tudi v grevnato območje proti severu (skupina lovišč 4). V zadnjih letih je številnost divjih prašičev nižja, kot na začetku preteklega obdobja, prav se znova kaže rahel trend naraščanja številnosti.

Medvrstni vplivi:

Visoka številnost divjih prašičev lahko negativno vpliva na druge vrste, posebej tiste, ki valijo ali kotijo mladičev na tleh (gozdni jereb, srnjad in drugi rastlinojedi parkljarji). Na območju LUO divji prašiči nimajo naravnih plenilcev, razen občasne prisotnosti volka na območju Gorjancev.

Spolna in starostna struktura:

V populaciji prevladujejo živali ženskega spola. Glede na podatke odvzema, je v kategoriji mladičev in lanšakov nekoliko več živali moškega spola, pri dveh in več letnih živalih pa zaradi vpliva lova prevladujejo svinje. V populaciji je zelo malo (zrelih) merjascev. Uplenjeni merjasci so redko starejši od 3 let, kar kaže velik lovni pritisk na to vrsto.

Zdravstveno stanje:

Razpoložljivi pokazatelji in ocene po loviščih kažejo na zadovoljivo zdravstveno stanje divjih prašičev, tudi klasična svinjska kuga, ki se pred leti razširila v R Hrvaški praktično do meje z R Slovenijo, se ni nikjer pojavila.

V letu 2011 je bil v lovišču Pišce med skupnim lovom opažen križanec z domačim prašičem, v letu 2012 pa je bil v sosednjem lovišču Bizeljsko odstreljen divji prašič lanšakov, ki je kazal znake križanja z domačim prašičem. Prav tako je bil v letu 2012 opažen križanec z domačim prašičem v lovišču Atež ob Savi. V letu 2015 je bil odstreljen križanec z domačim prašičem v lovišču Zabukovje ter v letu 2019 v lovišču Boštanj.

Prilagojeni cilji

V vseh skupinah lovišč želimo populacijo divjega prašiča ohranjati v takšni gostoti, ki ne bo povzročala bistvenih škod na kmetijskih površinah. Visok odvzem je potrebno ohranjati predvsem v loviščih, kjer je bila v lanskem letu evidentirana glavčina škod ter na območju skupine lovišč Bohor ter Dobrava.

Ukrepi in usmeritve

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Odvzem divjega prašiča se tudi v letu 2020 načrtuje na osnovi navodil MKGP (dopis št. 3410-1/2016/1, z dne 22.2.2016), s ciljem poenostavitve lovsko upravljavskih načrtov z vidika enostavnejšega načrtovanja odvzema divjega prašiča.

Na osnovi navodil MKGP se načrtuje le:

- skupna višina odvzema divjega prašiča za LUO in po skupinah lovišč, ki so združena v posamezne ekološke enote znotraj LUO;
- po strukturi se načrtuje le odvzem lanšakinj in svinj, ki naj skupaj dosega vsaj 20 % delež v strukturi odvzema;
- odvzem ostalih kategorij divjega prašiča (po spolu in starosti) se ne načrtuje;
- dopustno odstopanje realizacije od načrta (za LUO in po posameznih skupinah lovišč), zaradi populacijskih nihanj ali drugih objektivnih razlogov, zaradi katerih osnovni načrt ne bi bil dosežen, je – 30 % in velja za vse kategorije divjih prašičev, tudi za združeno kategorijo lanšakinj in svinj, kjer pa se mora hkrati ob nedoseganju osnovnega načrta ohranjati minimalni delež 20 % lanšakinj in svinj v odvzemu;
- načrtovano višino odvzema je dovoljeno neomejeno presegati v vseh kategorijah;
- v kolikor je v posamezni skupini lovišč dosežena načrtovana kvota lanšakinj in svinj, posamezna lovišča niso dolžna zagotavljati 20 % deleža lanšakinj in svinj v skupnem odvzemu lovišč.

V letu 2020 na rtujemo odvzem 400 divjih praši ev, kar je 108 % lanskega na rta odvzema in 81 % realizacije v letu 2019.

Preglednica 4.5.2: Na rt odvzema divjih praši ev v letu 2020

Skupina / Kategorija	Na rt odvzema 2020	Na rtovano število lanš akinj in svinj 2+
1 – Gorjanci, Krakovo	141	28
2 – Posavsko hribovje	78	16
3 – Bohor	100	20
4 – Orlica	45	9
5 – Dobrava	36	7
SKUPAJ LUO	400	80

- Dopustno odstopanje od na rta odvzema za loviš a, ki imajo **na rtovan odvzem 20 in ve osebkov divjega praši a**, je lahko po višini **navzdol najve do 30 %**, pri emer se izra unane vrednosti odstopanja zaokrožujejo na najbližjo celo vrednost. Odstopanje velja za vse kategorije divjih praši ev, tudi za združeno kategorijo lanš akinj in svinj 2+, kjer pa se mora ohranjati vsaj 20 % lanš akinj in svinj 2+ v celotnem odvzemu.
- Dopustno odstopanje od na rta odvzema za loviš a, ki imajo **na rtovan odvzem od 6 in do vklju no 19 osebkov divjega praši a**, je lahko po višini **navzdol najve do 50 %**, pri emer se izra unane vrednosti odstopanja zaokrožujejo na najbližjo celo vrednost. Odstopanje velja za vse kategorije divjih praši ev, tudi za združeno kategorijo lanš akinj in svinj 2+, kjer pa se mora ohranjati vsaj 20 % lanš akinj in svinj 2+ v celotnem odvzemu.
- V loviš ih, kjer je **na rtovan odvzem manjši ali enak 5 osebkov**, na rtovane višine odvzema ni potrebno dosegati (možno odstopanje navzdol do 100 %).
- V vseh loviš ih **odvzem navzgor** koli insko ni omejen. V kolikor je osnovni na rt odvzema v loviš u dosežen v celoti, je lahko nadalje ob preseganju na rtovanega odvzema delež lanš akinj in svinj 2+ v odvzemu tudi nižji od 20 %.
- e je v odvzemu na nivoju skupine loviš dosežen 20 % delež lanš akinj in svinj, potem je lahko v posameznem loviš u ta delež tudi nižji.

asovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Priporo amo, da je svinja vodnica tropa pri izvajanju lova »varovana« kategorija, saj lahko njen odstrel prek zrušitve socialne strukture povzro i še ve ji prirastek in škode na kmetijskih kulturah.

V primeru, da se pojavijo (po fenotipu) o itni križanci z doma im praši em (vpliv hibridizacije), se lahko odstreljuje vse spolne in starostne kategorije teh (križanih) divjih praši ev ne glede na LNL. O odstrelu takšnih osebkov se obvesti ZGS in lovsko inšpekcijo.

Lovske organizacije z internimi navodili na noben na in ne smejo omejevati izvajanje na rta odvzema divjih praši ev (npr. omejevanje lova na privabljalnih krmiš ih; dolo anje sankcij za uplenitev katerekoli kategorije divjega praši a, ki je z na rtovanim odvzemom še dovoljena). V loviš ih, kjer je na rtovano znatno zmanjšanje števil nosti divjih praši ev, tudi ni dovoljeno omejevanje skupinskih lovov v obdobju od 15. 9. do 31. 1.

Izjemoma, t.j. v primeru bistveno manjše števil nosti divjih praši ev v celotnem LUO ali skupini loviš , je odstopanje lahko tudi ve je od navedenih, pri emer se odstopanja utemelji po postopkih, ki so skladni s podzakonskimi akti.

Upravljavci loviš so se dolžni držati vseh izdanih odlo b s strani pristojnih organov, katere se nanašajo na dodatne ukrepe pri upravljanju s populacijo divjega praši a.

Upravljavci loviš so tudi dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati dolo ene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih divjih praši ev v preiskavo, v skladu s programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Upravljavci loviš so dolžni upoštevati Obvezno navodilo o obvezni prijavi najdbe vsakega poginulega divjega praši a ter o postopkih ob ugotovitvi sprememb zdravstvenega stanja v populaciji divjih praši ev, na podlagi

katerih bi lahko posumili na možno prisotnost afriške praši je kuge (APK), katerega je izdalo MKGP. Po dolo ilih tega navodila mora lovec, ki v naravi najde poginulega divjega praši a (ne glede na vzrok pogina npr. neznan vzrok, bolezen, krivolov, povoz cesta, povoz, železnica, zveri, poškodba) o tem obvestiti **Center za obveš anje na telefonsko številko 112**. Upravljavci loviš naj lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za prepre evanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (praši a) prenaša tudi z kontaminirano opremo, obleko, ter mesnimi izdelki.

Preglednica 4.5.3: Analiza odvzema divjega praši a za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube									
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj	
Mladi i M	153	104	153	86	150	646	56,5	30,9	
Lanš aki	77	88	91	68	100	424	37,1	20,3	
Merjasci 2+	10	15	15	15	19	74	6,5	3,5	
Skupaj PRAŠI I	240	207	259	169	269	1.144	100,0	54,8	
Mladi i Ž	104	78	145	79	144	550	58,2	26,3	
Lanš akinje	71	57	65	40	55	288	30,5	13,8	
Svinje 2+	22	15	28	15	27	107	11,3	5,1	
Skupaj SVINJE	197	150	238	134	226	945	100,0	45,2	
SKUPAJ odstrel in izgube	437	357	497	303	495	2.089		100,0	

Odstrel in izgube v primerjavi z na rtom							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	
Na rt - skupaj	430	450	400	425	370	2075	
Odstrel in izgube / na rt	101,6	79,3	124,3	71,3	133,8	100,7	
Delež PRAŠI EV	54,9	58,0	52,1	55,8	54,3	54,8	
Delež mladi ev ne glede na spol	58,8	51,0	60,0	54,5	59,4	57,3	
Delež lanš akov ne glede na spol	33,9	40,6	31,4	35,6	31,3	34,1	
Delež ve letnih - 2+ ne glede na spol	7,3	8,4	8,7	9,9	9,3	8,7	
Delež lanš akov	17,6	24,6	18,3	22,4	20,2	20,3	
Delež merjascev	2,3	4,2	3,0	5,0	3,8	3,5	
Delež lanš akinj in svinj 2+	21,3	20,2	18,7	18,2	16,6	18,9	

Izgube in odvzem								
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%	
Nenaravne izgube	2	2	3	7	7	21	80,8	
Naravne izgube	1	3			1	5	19,2	
Skupaj izgube	3	5	3	7	8	26	100,0	
% izgub	0,7	1,4	0,6	2,3	1,6	1,2		
Odstrel	435	355	494	296	488	2068		

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	1	3			3	7	26,9
4 cesta	2	2	3	7	5	19	73,1

Telesne mase (biološka telesna masa)						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	
Mladi i M	32,2	31,6	29,7	34,1	31,4	
Indeks	100	98	92	106	98	
Lanš aki	62,3	58,0	62,5	55,5	60,9	
Indeks	100	93	100	89	98	
Mladi i Ž	29,0	35,3	29,7	30,8	29,2	
Indeks	100	122	102	107	101	
Lanš akinje	56,6	52,2	50,7	57,1	57,5	
Indeks	100	92	90	101	102	
Mladi i Ž (odvzem november - december)	30,15	39,82	35,14	35,43	37,00	

4.6 Šakal (*Canis aureus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

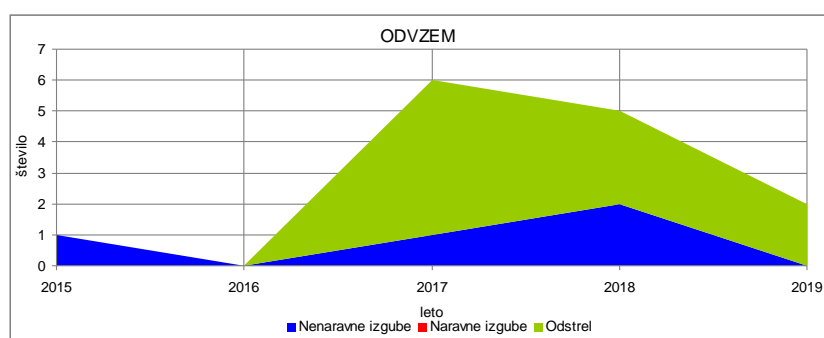
Prostorski okvir obravnave šakala je obmo je LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V Posavskem LUO, je bilo od leta 2015 do 2019 evidentiranih 14 odvzetih šakalov. Prvi odvzem je bil povoz v loviš u Kostanjevica na Krki v letu 2015 ter nato v loviš u Krško v januarju 2017. V letu 2018 je bil evidentiran 1 povozen šakal v loviš u Veliki Podlog ter 1 pogin v loviš u Cerklje ob Krki.

V skladu z odlo bo ARSO, je bilo na obmo ju Vojašnice Jerneja Molana v loviš u Cerklje ob Krki odstreljenih 5 šakalov v letu 2017, 3 v letu 2018 ter 2 v letu 2019.

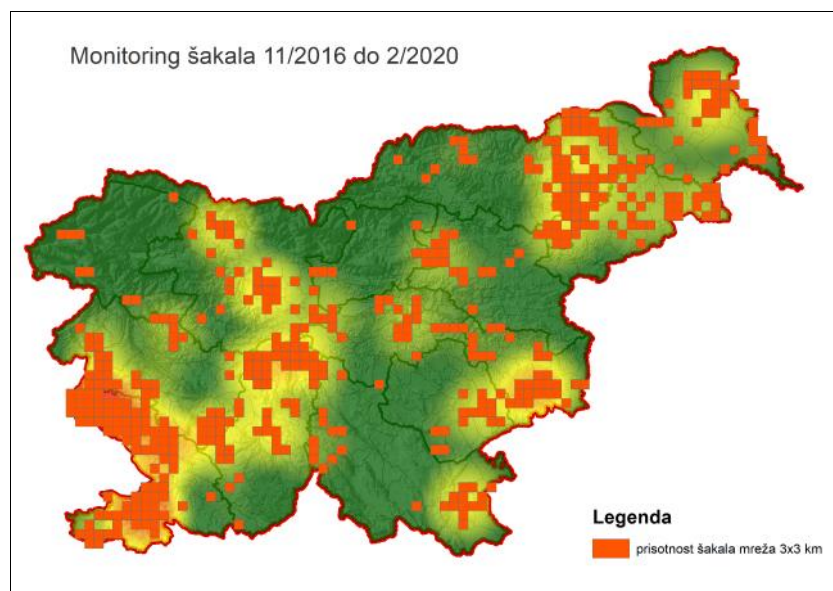
V odvzemu so prevladovali šakali moškega spola (10 živali).

Slika 4.6.1: Odvzem šakala v Posavskem LUO v obdobju 2015 - 2019

Ocena stanja populacije

Oceno stanja povzemamo po Kon nem poro ilu projekta CRP Prostorska razporeditev, števil nost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste Zlati šakal (*Canis aureus* L.) v Sloveniji (Poto nik in sod., 2018; dalje CRP), dopolnjeno z aktualnimi podatki monitoringa šakala po metodologiji CRP (za obdobje 11/2016 do 2/2020).

Slika 4.6.2: Prisetnost šakala v Sloveniji (vir: CRP)

Do sedaj zbrani podatki kažejo, da je postal šakal razmeroma pogosta vrsta na obmo ju Primorske in širše okolice Krasa, reproduktivne populacije pa so vzpostavljene ali se vzpostavljajo tudi v ve jem delu nižin v severovzhodni in jugovzhodni Sloveniji, vzdolž meje s Hrvaško in Madžarsko, vse pogosteje pa tudi drugje po Sloveniji. Za populacije šakalov na teh obmo jih je še vedno zna ilno, da so praviloma sestavljene iz manjšega

števila teritorialnih družin oziroma skupin. Od tu se posamezne živali odseljujejo v ostala območja v Sloveniji, kjer se večinoma pojavljajo samotarske teritorialne ali pa klateške živali.

Zbrani podatki in rezultati monitoringa jasno kažejo, da se šakal v Sloveniji v zadnjih 20-ih letih prostorsko in številno hitro širi. Širjenje in populacijska rast je še posebej intenzivna v zadnjih desetih letih, ko je vrsta z reproduktivnimi pari poselila znaten del zanjo primernega prostora. Na osnovi populacijske dinamike, prostorskega pojavljanja in širjenja lahko tudi v Sloveniji šakala opredelimo kot vrsto z ugodnim populacijskim statusom. **Podatki o populacijski dinamiki kažejo, da je populacija vitalna in sposobna dolgoročno obstajati ter ekspanzije predvsem v njej najbolj primernem življenjskem prostoru, tj. v agrarni krajini in krajini z intenzivnejšim vplivom loveka.**

Upošteva se zbrane podatke o številu območij z zaznano prisotnostjo teritorialnih šakalov, je bila v letu 2018 podana groba ocena, da je v Sloveniji prisotnih **750 – 1.000 teritorialnih šakalov**. Poleg teh se v populaciji pojavljajo še ne-teritorialni osebki oz. dispergerji. V okviru sistematičnega monitoringa je bila zaznana prisotnost šakalov, ki jih ne moremo opredeliti kot teritorialne, še v dodatnih 92-ih območjih. Upošteva se število potencialnih teritorialnih parov oziroma skupin šakalov, je bilo v Sloveniji v letu 2018 **še 150 do 300 dispergerjev**, torej živali, ki zapustijo rodni trop v iskanju lastnega teritorija in spolnega partnerja. **Skupna ocena številnosti šakalov, ki je relevantna za potrebe upravljanja z vrsto (predvsem na odzema) za leto 2018 je torej znašala okrog 900 do 1.300 osebkov**. Glede na preteklo hitro številno in prostorsko širjenje populacije ter aktualne podatke monitoringa, je številnost šakala v Sloveniji v letu 2020 še nekoliko višja kot znaša ocena za leto 2018. Upošteva se preteklo populacijsko dinamiko in dejstvo, da šakali še niso vzpostavili teritorijev na vseh habitatno primernih območjih v Sloveniji, pri akujemo težnjo k prihodnji nadaljnji rasti populacije.

Glede na podatke monitoringa in ostalih informacij s strani upravljavcev lovišč, ugotavljamo, da se šakal v Posavskem LUO redno zadržuje v loviščih Veliki Podlog in Cerklje ob Krki, tam so bile opažene formirane družinske skupnosti z mladi. V decembru 2019 smo na ZGS, v sodelovanju z nekaterimi upravljavci lovišč, opravljali še monitoring z izzivanjem oglašanja v loviščih Krško, Dobova in Brestanica, kjer smo še dodatno potrdili prisotnost vsaj po ene teritorialne skupine šakalov.

Po podatkih upravljavcev lovišč oz. monitoringa, pa je bil v preteklih letih šakal opažen tudi v loviščih Raka, Kostanjevica na Krki, Kapele, Brežice, Kotež ob Savi, Pišece, Videm ob Savi, Boštanj, Loka pri Zidanem Mostu in Zabukovje.

Populacija šakala v LUO se povečuje in prostorsko širi, zato lahko pričakujemo naraščajoče vplive vrste na zoocenozo (predvsem vpliv na plenske vrste) in povečano število konfliktnih situacij zaradi plenjenja domačih/rejnih živali.

Prilagojeni cilji

Šakal je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov. Skladno s tem je cilj upravljanja s šakalom na nivoju Slovenije ohranjanje obstoječih številnosti in območja razširjenosti.

Podrejeno cilju, ki nam ga pri upravljanju šakala v Sloveniji nalaga habitatna direktiva, pri upravljanju šakala zasledujemo cilj zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste (plenske vrste, npr. srna) in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih. V ta namen želimo omejiti nadaljnje naraščajoče številnosti in prostorsko širjenje šakala.

Ukrepi in usmeritve

Upravljanje temelji na dveh temeljnih ukrepih: 1. monitoring stanja populacije, 2. odvzem osebkov.

1. Nadaljevanje monitoringa stanja populacije, ki je bil vzpostavljen v okviru CRP. Cilj monitoringa je predvsem oceniti število stalno prisotnih – teritorialnih družin in prostorsko razširjenost na območju LUO.

Upravljalci lovišč so dolžni v spletni aplikaciji LZS »monitoring šakala« evidentirati naslednje podatke:

- lokacije in čas smrti posameznih osebkov,
- lokacije in čas oglašanja šakalov,
- lokacije in čas vseh ostalih znakov prisotnosti šakalov.

2. Na rtovanje odvzema z namenom omejevanja rasti populacije in nadaljnjega prostorskega širjenja, zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste in omejevanje škod na doma in/rejnih živalih zmanjšanja škod ter s tem povezanih konfliktov.

1. 5. 2020 stopi v veljavo spremenjena priloga 1 spremenjene »Uredbe o zavarovanih prosto živih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 62/19)«, iz katere je šakal brisan kot zavarovana živalska vrsta.

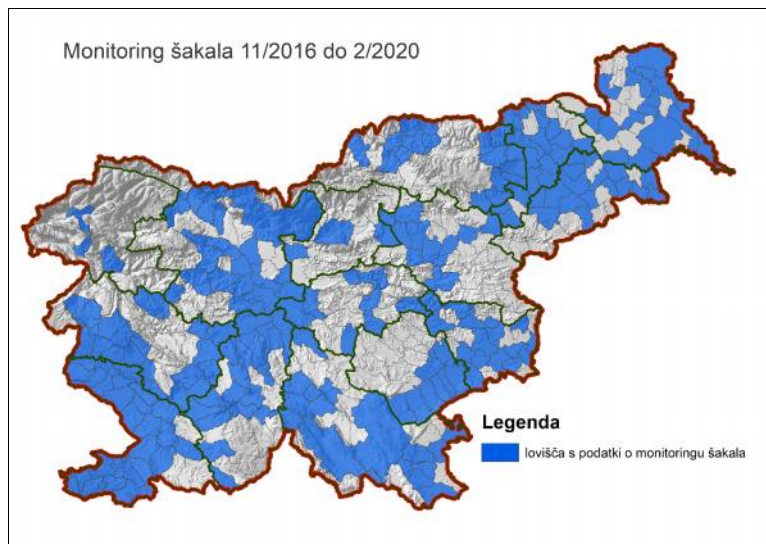
Skladno z določili »Uredbe o spremembi in dopolnitvah določil o lovni divjadi in lovnih dob (Ur. l. RS, št. 81/14)« se šakal lahko lovi od 1. julija do 15. marca (naslednjega leta).

Osnova za število na rtovanje odvzema šakala v Sloveniji in na nivoju LUO je metodologija CRP, ki za izračun višine odvzema upošteva površino območja, habitatno primernost prostora za šakala in podatke monitoringa v obdobju od 11/2016 do 2/2020. Odvzem po navedeni metodologiji smo prilagodili, tako da smo upoštevali rast populacije, pri čemer skupen na rtovanje odvzem na nivoju Slovenije ne presega skupnega odvzema po metodologiji CRP za več kot 20 %.

V letu 2020 se načrtuje odvzem 19 šakalov. Na rtovanje odvzem ne ogroža ugodnega stanja populacije.

Odvzem na rtovanje za celoten LUO. V loviščih, katerih upravljavci niso sodelovali pri monitoringu šakala (slika 4.6.3.), se lahko izvrši odvzem največ 5 šakalov. To so lovišča Mokrice, Podbojce, Bukarja, Studenec – Veliki Trn, Sevnica, Senovo, Veliki Kamen, Artilje, Globoko in Bizeljsko.

S 1. 11. 2020 se nerealizirani del načrtovanega odvzema sprosti za vsa lovišča v LUO.

Slika 4.6.3: Lovišča s podatki o monitoringu šakala (vir: CRP)

Upravljalci lovišč so dolžni sprotno obveščati tajnika OZUL o realizaciji odvzema. Ob izpolnitvi načrtovanega števila za odvzem, morajo upravljavci lovišč po obvestilu OZUL odstrel ustaviti. Upravljalci lovišč so dolžni tajniku OZUL-a sporočiti kontaktno osebo za koordinacijo odvzema.

V Evidenčni knjigi odvzema male divjadi in aplikaciji Lisjak, se naj beleži spol odvzetih živali, v opombe pa se zabeleži tudi ocenjena starost (mladi oziroma do enega leta stara žival ali odrasel osebek).

Na rtovanje odvzema šakala ni treba dosegati, preseganje ni dovoljeno.

Odstrel šakalov na območju Vojašnice Jerneja Molana v lovišču Cerklje ob Krki, ki je dovoljen s posebno odločbo ARSO, se šteje v kvoto odvzema za LUO. Preseganje načrtovanega odvzema, ki bi nastalo zaradi odstrela na območju Vojašnice po izpolnitvi načrtovane kvote za odvzem, pa se ne šteje kot kršitev načrta.

V posameznem lovišču lahko odvzem znaša največ 2 šakala na zaključnih 1.000 ha lovne površine.

Pri tem določilu, se za upravljavca lovišču Cerklje ob Krki, ne upoštevajo šakali, odstreljeni na območju nelovnih površin Vojašnice Jerneja Molana.

Preseganje na rtovanega odvzema, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po izpolnitvi na rtovanega odvzema ali drugih objektivnih razlogov, ne šteje kot kršitev dolo il na rta.

Za vsakega odvzetega šakala, je potrebno Komisiji za oceno odstrela in izgub v LUO predložiti okuhano in primerno o iš eno lobanjo ali fotografijo z datumom ali zapisnik veterinarsko higienske službe o odvozu kadavra.

Izpla evanje odškodnin za škodo, ki jo povzro i šakal po 1. 5. 2020, bo še vedno opravljala država (MKGP) v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), in sicer v prehodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu. Škodo bo ocenjeval ZGS.

Preglednica 4.6.1: Analiza odvzema šakala za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Samci	1		5	2	2	10
Samice			1	3		4
Skupaj odstrel in izgube	1	0	6	5	2	14

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1		1	2		4	100,0
Naravne izgube						0	0,0
Skupaj izgube	1	0	1	2	0	4	100,0
% izgub	100,0		16,7	40,0	0,0	28,6	
Odstrel	0	0	5	3	2	10	

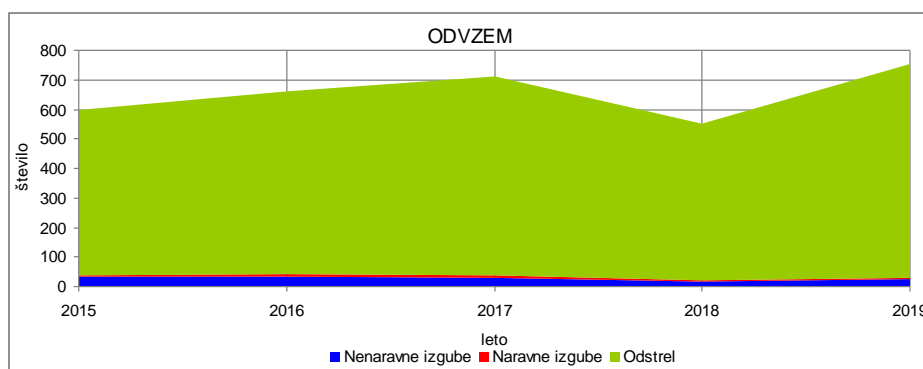
4.7 Lisica (*Vulpes vulpes*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Lisica ima svoj življenjski prostor v vseh loviščih v LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V preteklem obdobju je bilo odvzetih 3.280 lisic, povprečen letni odzjem je znašal 656 lisic. Realizacija načrtovanega odvzema je bila 110,8 %. V preteklem letu je bilo odvzetih 755 lisic, največ v zadnjem obdobju. Izgube lisic se gibljejo med 19 in 43 živali letno, kar znaša 5,2 % odvzema. Največ izgub je zaradi prometa (76 %).

Slika 4.7.1: Odzjem lisic v obdobju 2015 - 2019

Ocena stanja populacije

V zadnjem obdobju je bil opazen trend rahlega naraščanja števil nosilcev lisic, ki je v preteklem letu dosegel najvišjo vrednost, kar je tudi posledica povečanja števila glodavcev, po obilnem gozdnem obrodju v jeseni 2018.

Okuženost lisic z virusom stekline (po podatkih UVHVVR) je nizka, kar dokazuje uspešnost oralne vakcinacije lisic, ki se izvaja redno dva krat letno s polaganjem vab.

V LUO je zaznati posamično okuženost lisic z garjami, vendar v »normalnih« razsežnostih.

Prilagojeni cilj

Vzdrževanje okolju primerne številnosti in dobrega zdravstvenega stanja lisic. Z višino odvzema zasledovati trenutno naraščajočo populacijsko gostoto lisic. V loviščih s prisotnostjo fazana in poljskega zajca, želimo ohraniti relativno visoke nivoje odvzema lisic.

Ukrepi in usmeritve

Višina načrtovanega odvzema za leto 2020 je 660 lisic, kar je za 10 % več od načrtovanega odvzema preteklega leta ter 87 % realizacije odvzema preteklega leta.

Dopustna odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je **v višini navzdol do – 30 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % na načrtovanega števila odvzema**. Za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem do vključno 10 živali, je dovoljeno odstopanje navzdol do –3 živali.

Priporočena se intenziven lov v loviščih z malo poljsko divjadjo.

Krmišča/mrhovišča za lisico so namenjena predvsem lovu in morajo biti najmanj 300 m oddaljena od naselij in ne smejo onesnaževati vodnih virov.

Upravljalci lovišč so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih lisic v preiskavo, v skladu s programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Preglednica 4.7.1: Analiza odvzema lisice za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Samci	299	326	357	274	379	1.635
Samice	300	336	355	278	376	1.645
Skupaj odstrel in izgube	599	662	712	552	755	3.280
Na rt - skupaj	500	600	600	660	600	2.960
Odstrel in izgube / na rt	119,8	110,3	118,7	83,6	125,8	110,8

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	34	35	30	18	24	141	82,9
Naravne izgube	6	8	10	1	4	29	17,1
Skupaj izgube	40	43	40	19	28	170	100,0
% izgub	6,7	6,5	5,6	3,4	3,7	5,2	
Odstrel	559	619	672	533	727	3.110	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	9	8	7	1	4	29	17,1
2 bolezen	2	1	3	1		7	4,1
4 cesta	29	32	29	16	24	130	76,5
5 železnica			1	1		2	1,2
7 psi		1				1	0,6

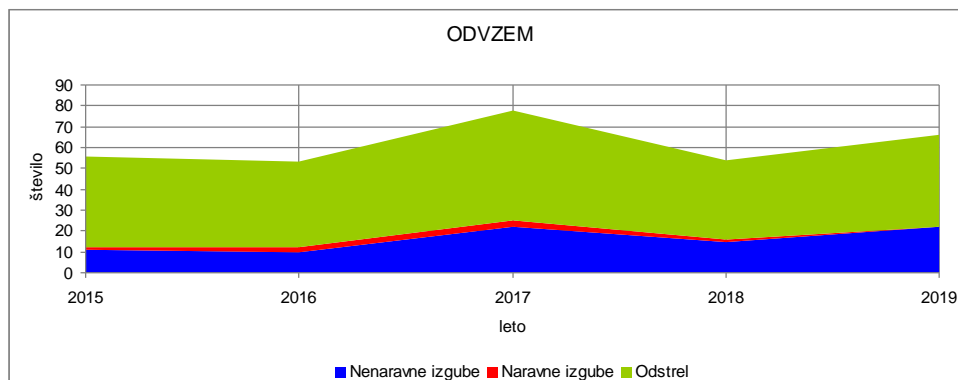
4.8 Jazbec (Meles meles)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Jazbec je prisoten v vseh ekoloških enotah in loviščih v LUO. Sode po podatkih odvzema, je pogostejši v hribovitem delu LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Povprečen odzem v zadnjih petih letih je bil 61 jazbecev, najmanj leta 2016 (53 živali), največ pa leta 2017 (78 živali). Realizacija odvzema je bila 95,3 %. Pri odvzemu jazbega beležimo relativno visok delež izgub, ki je znašal od 21 do 33 % odvzema (povprečno 28,3 %). V zadnjih letih se zopet kaže trend rahlega naraščanja izgub. Največ evidentiranih izgub je zaradi povoza na cesti (90 %).

Slika 4.8.1: Odzem jazbega v obdobju 2015 - 2019

Ocena stanja populacije

Številnost jazbecev je po naši oceni skozi leta precej enakomerna, naraščanje izgub pa nakazuje na rahlo naraščanje populacije. V večini lovišč ni namenskega lova na jazbega, ampak se odstrel izvaja predvsem slučajno ob lovu drugih vrst divjadi ter lokalno v primeru pojava škod na kmetijskih kulturah.

V primeru, da se v LUO najdejo poginuli jazbeci, priporočamo pošiljanje na pregled na Veterinarsko fakulteto.

Prilagojeni cilji

Ohranjanje primerne številnosti, ki bo omogočala normalen razvoj populacije ter preprečevala pojavljanje obsežnejših škod na kmetijskih površinah.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo odzem 70 jazbecev, kar je enako lanskemu načrtu odvzema ter 106 % lanske realizacije.

Odstrel se naj izvaja predvsem na lokacijah, kjer jazbec povzroča škode na kmetijskih kulturah (sadovnjaki, vinogradi) ter v loviščih z malo poljsko divjadjo.

Dopustna odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je **v višini navzdol do – 50 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % na letovanega števila odvzema**. Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 živali, je dovoljeno odstopanje navzdol lahko do –5 živali.

Preglednica 4.8.1: Analiza odvzema jazbega za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Samci	36	35	57	34	36	198
Samice	20	18	21	20	30	109
Skupaj odstrel in izgube	56	53	78	54	66	307
Na rt - skupaj	60	60	60	72	70	322
Odstrel in izgube / na rt	93,3	88,3	130,0	75,0	94,3	95,3

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	11	10	22	15	22	80	92,0
Naravne izgube	1	2	3	1		7	8,0
Skupaj izgube	12	12	25	16	22	87	100,0
% izgub	21,4	22,6	32,1	29,6	33,3	28,3	
Odstrel	44	41	53	38	44	220	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan		2				2	2,3
2 bolezen	1		3	1		5	5,7
4 cesta	9	10	22	15	22	78	89,7
5 železnica	1					1	1,1
7 psi	1					1	1,1

4.9 Kuna belica (*Martes foina*) in kuna zlatica (*Martes martes*)

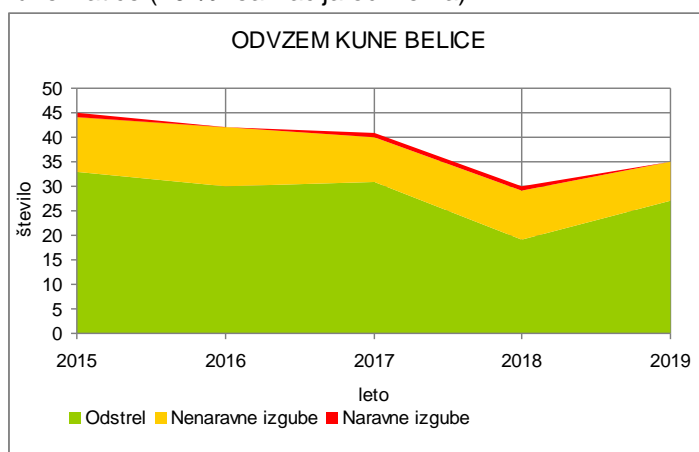
Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Obe vrsti kun se pojavljata v vseh ekoloških enotah in loviš ih v LUO. Belica je pogostejša v loviš ih kmetijske in gozdnate krajine, zlatica pa v loviš ih gozdne krajine.

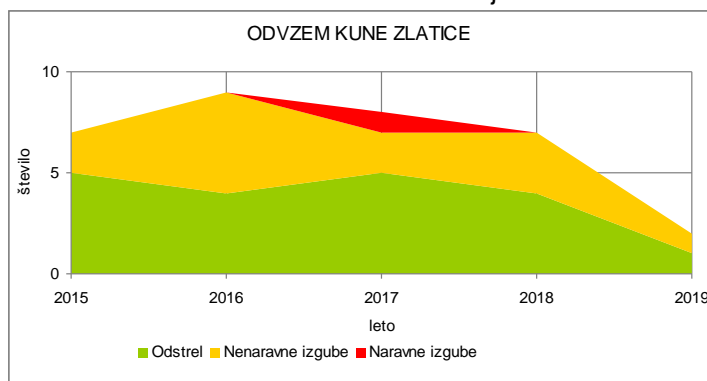
Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V zadnjem pet letnem obdobju je bilo odvzetih 193 kun belic, povpre no 39 živali/leto. Realizacija odvzema je bila 74 %. Delež izgub je znašal 27,5 %, ve ina izgub je zaradi povoza na cesti (94 %). V letu 2019 je bilo odvzetih 35 kun belic, kar pomeni 70 % realizacijo odvzema.

V zadnjem pet letnem obdobju je bilo odvzetih tudi 33 kun zlatic, povpre no 7 živali/leto. Realizacija odvzema je bila 64 %. Delež izgub je znašal 42 % odvzema, ve inoma zaradi povoza na cesti. V letu 2019 so bile odvzete 2 kune zlatice (20 % realizacija odvzema).

Slika 4.9.1.: Odvzem kune belice v obdobju 2015 -2019

Slika 4.9.2.: Odvzem kune zlatice v obdobju 2015 -2019

Ocena stanja populacije

Števil nost kun v LUO, je po naši oceni ustaljena in bistveno višja, kot bi lahko sklepali glede na višino odvzema. Namenskega lova na kune je v LUO zelo malo. Odstrel se vrši bolj ali manj slu ajnostno, namensko pa le tam, kjer povzro ajo gospodarsko škodo (podstrešja vikendov, ipd...).

Prilagojeni cilji

Kuna zlatica je uvrš ena na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto žive ih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Z lovom na obe vrsti kun v obsegu, kot se vrši zadnja leta, ne vplivamo na velikost populacije. Zaželeno je, da upravljavci loviš , ki upravljajo z malo poljsko divjadjo, intenzivirajo odvzem kune belice.

Ukrepi in usmeritve

Na rtovan odzvem za leto 2020 je 45 kun belic in 5 kun zlatic. Ne glede na razdelilnik odvzema, se kuna zlatica lahko lovi v vseh loviš ih v LUO.

Dopustna odstopanja v realizaciji od na rta po loviš ih je **v višini navzdol do – 50 % oz. -5 živali, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % na rtovanega števil nega odvzema oz. vsaj +1 žival.** V kolikor se bo na nivoju LUO, na rt odvzema kune zlatice presegel preko meja dopustnih odstopanj, se bo to kompenziralo z zmanjšanim na rtom odvzema v naslednjem letu.

Priporo a se intenziven lov v loviš ih z malo poljsko divjadjo. Za ohranjanje življenjskega prostora za kune se priporo a ohranjanje dreves z dupli.

Preglednica 4.9.1 Analiza odvzema kune belice in kune zlatice za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube – kuna belica	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Kuna belica - odstrel in izgube	45	42	41	30	35	193
Na rt - skupaj	60	50	50	50	50	260
Odstrel in izgube / na rt	75,0	84,0	82,0	60,0	70,0	74,2

Izgube in odzvem - kuna belica							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	11	12	9	10	8	50	94,3
Naravne izgube	1	0	1	1		3	5,7
Skupaj izgube	12	12	10	11	8	53	100,0
% izgub	26,7	28,6	24,4	36,7	22,9	27,5	
Odstrel	33	30	31	19	27	140	

Vzroki izgub – kuna belica							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan			1	1		2	3,8
2 bolezen	1					1	1,9
4 cesta	11	12	9	10	8	50	94,3

Odstrel in izgube - kuna zlatica	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Kuna zlatica - odstrel in izgube	7	9	8	7	2	33
Na rt - skupaj	12	10	10	10	10	52
Odstrel in izgube / na rt	58,3	90,0	80,0	70,0	20,0	63,5

Izgube in odzvem - kuna zlatica							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	2	5	2	3	1	13	92,9
Naravne izgube			1	0		1	7,1
Skupaj izgube	2	5	3	3	1	14	100,0
% izgub	28,6	55,6	37,5	42,9	50,0	42,4	
Odstrel	5	4	5	4	1	19	

Vzroki izgub - kuna zlatica							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan			1			1	7,1
4 cesta	2	5	2	3	1	13	92,9

4.10 Navadni polh (Glis glis)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Lov na polha se izvaja v majhnem obsegu po celotnem LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V zadnjih petih letih, je bil zabeležen odvzem navadnega polha v lovišču Kostanjevica na Krki (44 živali) v letu 2016 ter v lovišču Boštanj (73 živali) v letu 2018.

Ocena stanja populacije

Temeljitejše raziskave o etologiji in ekologiji polha v Posavju ni. Razvoj populacije je ciklično vezan na letne obroke gozdnega drevja in grmovja. Lov na polhe ne more ogroziti njegove populacije.

Prilagojeni cilj

Zmeren in načrten lov. Izhodišče je zagotavljanje primerne številčnosti polha.

Ukrepi in usmeritve

V dopolnjenem Zakonu o divjadi in lovstvu (ZDLov_1A) je novost 43.a člen, ki opredeljuje načine in love na polha. **Za lov na polha je potrebna polharska dovolilnica, ki jo izda upravljavec lovišča, tudi za svoje lovce.** Imetnik polharske dovolilnice jo je dolžan vrniti upravljavcu lovišča do 31.12. S tem se želi uvesti koordiniran in načrten lov na polha ter **zagotovitev evidenc o odvzemu.**

Za leto 2020 številne omejitve love na polha ni. Lov naj se izvaja skladno s trajnostno rabo, njegov uspeh pa je vezan izključno na pojav polhov v večji številčnosti ob gozdnem obrodu zanj ključnih drevesnih in grmovnih vrst (bukev, leska).

4.11 Pižmovka (*Ondatra zibethia*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Pižmovka je skozi leta postopoma naseljevala in osvajala svoj življenjski prostor od severa proti jugu. V zadnjih desetletjih ugotavljamo skoraj popolno izginotje te vrste iz LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Na ravnem lovu na pižmovko v LUO ni. V zadnjem pet letnem obdobju, je bil zabeležen odvzem ene pižmovke v lovišču u Boštanj.

Ocena stanja populacije

Po letu 2000 je prišlo zaradi neznanega vzroka (inf. Prirodoslovni muzej) do izrazitega upada številnosti pižmav v Sloveniji in tudi v Posavskem LUO. Pižmovka je sicer lovna, vendar namenskega lova v večjem obsegu na to vrsto do sedaj ni bilo.

Prilagojeni cilj

Ker je alohtona vrsta, upad številnosti pižmovke ni problematičen. Zaželeno je, da se številnost v prihodnje poveča.

Ukrepi in usmeritve

Odvzema pižmovke se ne omejuje, zaželeno je, da se odstrelijo vsi opaženi osebki.

4.12 Poljski zajec (*Lepus europaeus*)

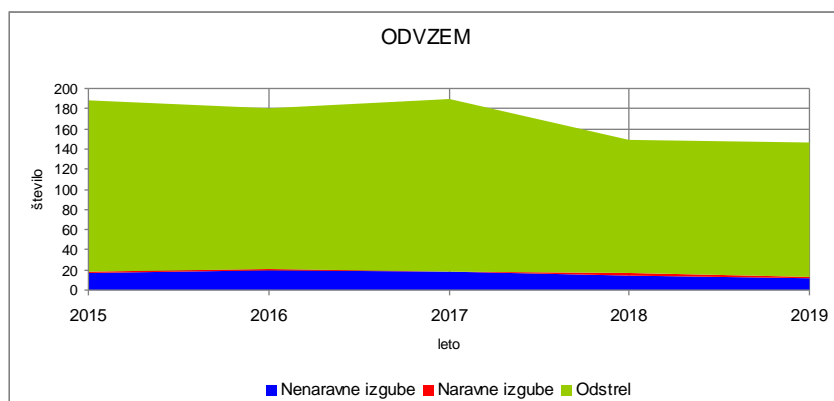
Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prisoten v vseh ekoloških enotah v LUO, populacijska gostota je najvišja v nižinskem delu LUO (EE Krško-Brežiško polje).

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Vse od leta 2002, ko je bil v LUO na rtovan celoleten lovopust, pa do leta 2009, je odvzem poljskega zajca naraščal, v preteklem obdobju (2010-2019), pa se zopet kaže trend upadanja odvzema. Tako je bilo v preteklem petletju odvzetih 855 poljskih zajcev (povprečno 171 letno), največ leta 2017 (190 živali) in najmanj leta 2019 (147 živali). Realizacija načrtovanega odvzema v petletju je bila 77,7 %.

Evidentiranih je bilo 87 izgub poljskega zajca, od tega 93 % zaradi povoza na cesti. V preteklem letu je bilo evidentiranih 13 izgub. Izgube poljskega zajca je zelo težko zaznati, zato evidentirane izgube predstavljajo zelo majhen delež dejanskih izgub.

Slika 4.12.1.: Odvzem poljskega zajca v obdobju 2015 - 2019

Ocena stanja populacije

Populacija poljskega zajca je bila v zadnjem obdobju v upadanju. V določenih loviščih je stanje populacije še dokaj ugodno in bi omogočilo nekoliko višji odstrel, kot se je vršil v zadnjih dveh letih. V preteklih letih smo v sodelovanju z upravljavcema lovišč Cerklje ob Krki in Brežice, izvajali monitoring spomladanske številnosti poljskega zajca v nižinskem delu teh dveh lovišč. Spomladanska številnost je znašala 10-18 živali na 100 hektarjev in je v obdobju monitoringa dokaj stabilna. Monitoring bomo nadaljevali tudi v letošnjem letu, poskušali ga bomo izvesti še v katerem od lovišč EE Krško – Brežiško polje, s čimer bi dobili boljše podatke o populacijski gostoti poljskega zajca v LUO.

O prisotnosti ali razmahu katere od tradicionalnih zanjih boleznih v preteklem obdobju nimamo informacij ali ocen.

Prilagojeni cilji

Ohranjanje življenjskega prostora in številnosti poljskega zajca v LUO vsaj na sedanjem nivoju. V loviščih, kjer so še vedno dokaj dobri pogoji za malo poljsko divjad, želimo z dokaj zadržanim odstrelom v naslednjih letih številnost povišati.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 načrtujemo odvzem 170 poljskih zajcev, kar je 85 % načrtovanega odvzema preteklega leta.

Načrtovane višine odvzema poljskega zajca ni treba dosegati, navzgor pa se realizacija lahko presega do največ 30 % načrtovanega odvzema.

Na isti površini loviš a se lov vrši praviloma samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi ve krat, vendar najve do 1/3 lovne površine loviš a kjer se izvaja lova na poljskega zajca, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t.i. »mirnih con« brez lova se letno menjajo. Upravljevec loviš a takšne površine opredeli v letnem na rtu loviš a.

Lov poljskega zajca v bližini intenzivnih nasadov, naj ima prednost pred lovom v ostalem delu loviš a. Na teh površinah se lov lahko ponavlja.

Priporo amo, da se im ve ji del na rtovanega odvzema (odstrela) realizira v prvi polovici lovne dobe na poljskega zajca – v oktobru. Takrat je v odstrelu visok delež mladih zajcev (poleženih tistega leta), s tem pa v ve ji meri varujemo nosilni oz. reproduktivni del populacije (živali v drugem življenjskem letu in starejše).

Dodajanje poljskega zajca v prosto naravo ni dovoljeno.

Preglednica 4.12.1: Analiza odvzema poljskega zajca za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	188	181	190	149	147	855
Na rt - skupaj	240	200	230	230	200	1100
Odstrel in izgube / na rt	78,3	90,5	82,6	64,8	73,5	77,7

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	17	20	18	15	12	82	94,3
Naravne izgube	1	1		2	1	5	5,7
Skupaj izgube	18	21	18	17	13	87	100,0
% izgub	9,6	11,6	9,5	11,4	8,8	10,2	
Odstrel	170	160	172	132	134	768	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan				1		1	1,1
4 cesta	16	20	18	15	12	81	93,1
6 zveri in ujede	1	1		1	1	4	4,6
7 psi	1					1	1,1

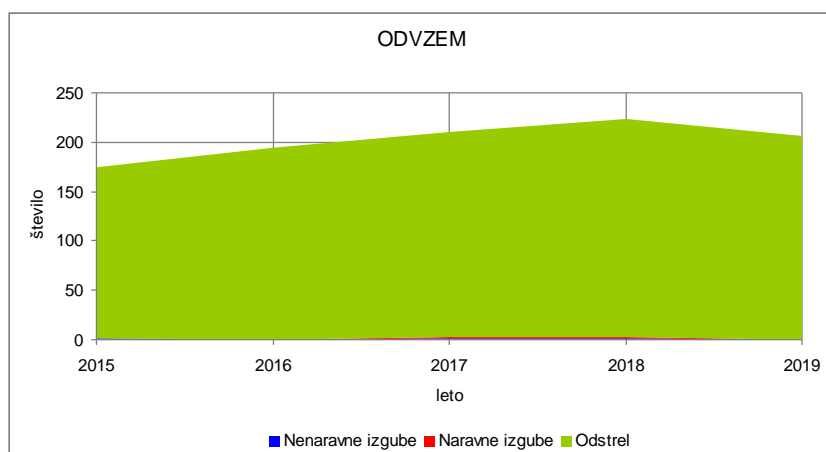
4.13 Fazan (*Phasianus colchicus*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Fazan je zna ilna divjad nižinskega dela LUO (EE Krško-Brežiško polje). Ponekod živi tudi do okoli 300 m n.m.v. (npr. loviš e Pišece).

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem fazana v LUO je naraš al od leta 2001 do 2007, nakar se je pri el trend upadanja, ki je trajal do leta 2015. V zadnji letih je trend odvzema v rahlem naraš anju. Povpre en odvzem fazana v zadnjem pet letnem obdobju je bil 202 fazana na leto, realizacija na rta je bila 84,7 %. Najve ji odvzem je bil leta 2018 (223 živali), najmanj pa v letu 2015, ko je upadel na 175 živali. V preteklem letu je bilo odvzetih 206 živali, kar je pomenilo 89,6 % realizacijo odvzema.

Slika 4.13.1.: Odvzem fazana v obdobju 2015 - 2019

Ocena stanja populacije

Na spremembe števil nosti fazana v LUO je težko sklepati iz odstrela, ker upravljavci loviš a dodajajo v loviš a tudi fazane iz umetne vzreje. Populacijo fazana najbolj ogroža izginjanje remiz za malo divjad, zaradi raznih posegov v prostor in visoka števil nost plenilcev.

Zdravstveno stanje v prosti naravi žive e populacije fazana, je po razpoložljivih podatkih dobro.

Prilagojeni cilji

Z razli nimi biomeliorativnimi in biotehni nimi ukrepi izboljšati oz. vsaj ohranjati ugoden življenjski prostor za fazana in dvigniti števil nost.

Ukrepi in usmeritve

Izrednega pomena za ohranjanje populacije fazana v obmo ju je pospeševanje pripravljanja in vzdrževanja remiz in grmiš , kakor tudi zimsko krmljenje fazanov. Upoštevati je treba tudi usmeritve o odstrelu le dela vloženega števila fazanov.

Na rtovan odvzem v letu 2020 je 230 fazanov, kar je enako na rtu odvzema preteklega leta.

Na isti površini loviš a se lov vrši praviloma samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi ve krat, vendar najve do 1/3 lovne površine loviš a kjer se izvaja lova na naravnega fazana, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t.i. »mirnih con« brez lova se letno menjajo. Upravljavec loviš a takšne površine opredeli v letnem na rtu loviš a. V primeru dodajanja fazana se lov na istih površinah lahko ponavlja.

Na rtovane višine odvzema fazana ni potrebno dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do najve 30 % na rtovanega odvzema. V loviš ih, kjer bo izvedeno dodajanje fazana, je lahko odvzetih do 50 % dodanih fazanov.

Dodajanje divjadi se po predlogu upravljavcev loviš na rtuje z letnim lovsko upravljavskim na rtom. Dodajanje divjadi mora upoštevati določila veljavne zakonodaje, to je Zakon o ohranjanju narave Ur.l. 56/99 (UPB 96/04) in Zakon o zaš itih živalih Ur.l. 98/99 (UPB 20/04).

Na rten lov na fazanko ni zaželen.

Preglednica 4.13.1: Analiza odvzema fazana za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	175	194	210	223	206	1008
Na rt - skupaj	300	200	230	230	230	1190
Odstrel in izgube / na rt	58,3	97,0	91,3	97,0	89,6	84,7

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1		1	1		3	60,0
Naravne izgube			1	1		2	40,0
Skupaj izgube	1	0	2	2	0	5	100,0
% izgub	0,6	0,0	1,0	0,9	0,0	0,5	
Odstrel	174	194	208	221	206	1003	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	1			1		2	40,0
4 cesta			1			1	20,0
6 zveri in ujede			1	1		2	40,0

4.14 Poljska jerebica (*Perdix perdix*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Poljska jerebica ima ustrezne pogoje za življenje le v ekološki enoti Krško-Brežiško polje.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Do leta 2008 lova na poljsko jerebico nismo na rtovali, nato se je številnost poljske jerebice v delu LUO popravila do meje, ki je že dovoljeval omejen lov na gojeno poljsko jerebico. V letih 2009 in 2010 je bilo odstreljenih 12 poljskih jerebic, največ v lovišču Krško. Izgub v preteklem obdobju ni bilo zabeleženih. V obdobju 2011-2013 smo na rtovali minimalen odvzem gojenih poljskih jerebic v loviščih Krško in Dobova, ki pa ni bil realiziran. Od leta 2014 do 2019 nismo na rtovali odvzema poljskih jerebic.

Ocena stanja populacije

V letu 2005 se je zaključil projekt repopulacije poljske jerebice v Posavskem LUO, ki je številnost vsaj začasno nekoliko dvignil. Poljska jerebica je prisotna v loviščih Krško, Cerklje ob Krki, Veliki Podlog in Dobova, občasno pa se pojavlja tudi v drugih nižinskih loviščih v LUO (Brežice, Artilje, Videm ob Savi). Številnost »naravnih« poljskih jerebic je zelo nizka.

Prilagojeni cilj

Ohranjanje ustreznega življenjskega prostora in povišanje številnosti poljske jerebice.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 ne načrtujemo odvzema poljskih jerebic.

4.15 Raca mlakarica (*Anas platyrhynchos*)

Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Prisotna je na vseh večjih in srednjih vodotokih, vključno z odprtimi stojnimi vodami (gramoznice, zajetja, ...) v LUO.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Odvzem rac mlakaric se je v zadnjem obdobju gibal od 125 do 171 živali. Povprečen letni odvzem v zadnjih petih letih je bil 146 rac mlakaric, realizacija odvzema pa je bila 76 %.

V letu 2019 je bilo odvzetih 146 rac mlakaric, kar pomeni 85,9 % realizacijo načrta odvzema.

Ocena stanja populacije

Raca mlakarica spada med splošno razširjene vrste rac pri nas. Dodajanja rase mlakarice v naravne vodotoke niso dovoljena, ker je naravna populacija dovolj številna.

Raca mlakarica je v LUO pogosta vrsta, nižji odvzemi so predvsem posledica majhnega zanimanja za lov na to vrsto ter oteženega lova, zaradi prostorskih posegov in rekreacijskih dejavnosti na in ob vodotokih. Podatki vsakoletnega zimskega (januarskega) štetja vodnih ptic, ki ga organizira Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, kažejo da je v LUO številnost rac mlakaric dokaj visoka.

Prilagojeni cilji

Ohranjanje številnosti rase mlakarice in trajnostno izkoriščanje populacije z lovom. Glede na oceno stanja populacije ocenjujemo, da bi bil lahko odvzem vsaj za 50 % višji.

Ukrepi in usmeritve

Za leto 2020 se načrtuje odvzem 160 rac mlakaric, kar je 94 % načrta preteklega leta.

Na rtovalne višine odvzema rase mlakarice ni treba dosegati, navzgor pa je preseganje realizacije omejeno do največ 30 % osnovno načrtovanega odvzema.

Dodajanja so dovoljena samo na umetno osnovanih vodnih površinah.

Upravljalci lovišč so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce, oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih rac v preiskavo, v skladu s programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Preglednica 4.15.1: Analiza odvzema rase mlakarice za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Skupaj odstrel in izgube	171	155	125	131	146	728
Načrt - skupaj	200	200	200	185	170	955
Odstrel in izgube / načrt	85,5	77,5	62,5	70,8	85,9	76,2

4.16 Sraka (*Pica pica*), šoja (*Garrulus glandarius*) in siva vrana (*Corvus cornix*)

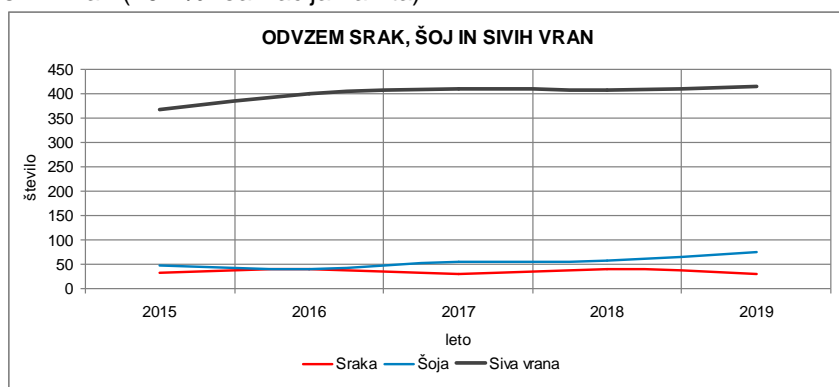
Prostorski okvir obravnave – ekološke enote

Sraka, šoja in siva vrana so prisotne v celotnem LUO, siva vrana je pogostejša v nižinskem delu, sraka pa predvsem v okolici večjih naselij.

Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Naravnega lova na srako in šoja v preteklem obdobju ni bilo. Zaradi potencialnega nastanka škode na posevkih in pridelkih po sivi vrani, smo v preteklih letih pozivali upravljavce lovišč k povišanju odvzema, kar se je odrazilo v podatkih o realizaciji naravnega odvzema. V preteklem obdobju je bilo tako odvzetih 175 srak, 274 šoj in 2.001 siva vrana.

V preteklem letu je bilo odvzetih 29 srak (48,3 % realizacija na rta), 74 šoj (105,7 % realizacija na rta) in 416 sivih vran (104 % realizacija na rta).

Slika 4.16.1: Odvzem srake, šoje in sive vrane v obdobju 2015-2019

Ocena stanja populacije

Številnost srake je stabilna, v okolici večjih naselij je zelo številna, številnost šoje je zadovoljiva v celotnem LUO, številnost sive vrane je visoka. Pri vranah opazujemo tudi večje (nekaj 100 živali) mešane jate vran (siva in poljska vrana), ki se pojavljajo predvsem v nižinskem agrarnem delu LUO (lovišča Brežice, Dobova, Cerklje ob Krki, Videm ob Savi, Krško,...).

Prilagojeni cilji

Ohranjanje relativno visokega odvzema sive vrane, v loviščih z malo poljsko divjadjo je zaželeno povečati odstrel srake.

Ukrepi in usmeritve

V letu 2020 naravno odvezemo 50 srak, 70 šoj in 430 sivih vran.

Lov sive vrane se naravno izvaja v obsegu, ki ima za posledico minimalni vpliv te vrste na okolje in se naj izvede predvsem na tistih kmetijskih površinah, kjer prihaja ali bi lahko prišlo do škodljivih primerov. Pri upravljanju sivo vrano se tudi smiselno upoštevajo določila »Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano v Sloveniji«.

Dopustno odstopanje realizacije naravnega odvzema po loviščih in za LUO je **za sivo vrano po višini navzdol do – 30 %, odstopanje navzgor je v višini do + 100 % naravnega števila odvzema.**

Za lovišča, ki imajo naravno odvezema do vključno 10 sivih vran, se kot dopustno odstopanje od naravnega števila realizacija – 3 živali, navzgor pa je preseganje realizacije možno do 100 % naravnega števila.

Višine naravnega odvzema šoj in srak ni treba dosegati, lahko pa se ga presega za 100 %, oz. vsaj +1 žival.

Upravljalci lovišč so se dolžni držati vseh izdanih odločb s strani pristojnih organov, katere se nanašajo na dodatne ukrepe pri upravljanju s populacijo sive vrane.

Eden izmed priporočenih in dovoljenih ukrepov za zmanjšanje možnosti nastanka škod od sivih vran je t.i. odvralni odstrel. Zmanjšanje škod se sicer doseže z aktivnim lovom enega ali nekaj osebkov, bistveno pa k temu doprinese tudi stalna fizična prisotnost upravljalcev lovišč na področjih z večjim številom škod.

Ciljno zasnovan odvralni odstrel bi ob minimalnih izgubah osebkov, zelo učinkovito odvrnil sivo vrano s škodljivih področij. Da bo odvralni odstrel maksimalno učinkovit, ga je potrebno izvajati na ciljno usmerjen način, in sicer:

- izvajalec odvralnega odstrela naj se nahaja na škodni površini oziroma v njeni neposredni bližini,
- izvajalec naj strelja z mesta, ki je dobro vidno (sive vrane bodo na ta način in hitro razvile znanje, da se jim določene površine treba izogibati).

Odvralni odstrel naj se izvaja v času lovne dobe na lovni površini. Kljub določilom Akcijskega načrta za reševanje problemov, višine odvralnega odstrela sivih vran z letnim načrtom LUO za posamezna lovišča posebej ne določimo, temveč je število odvzema za namene odvralnega odstrela, vključeno v osnovni načrt odvzema. V primeru realizacije osnovnega načrta odvzema sivih vran za posamezno lovišče do zgornje meje dopustnih odstopanj osnovnega načrta, lahko upravljevalec lovišča zaprosi za dovoljenje za izredni poseg.

Izvajanje odvralnega odstrela izven lovne dobe na lovni površini po določilih veljavne zakonodaje ni dovoljeno, lahko pa se dovoli izredni poseg (42. člen ZDLov-1). V primeru nastajajočih škod na kmetijskih površinah (lovna površina) izven lovne dobe sive vrane, naj OZUL v imenu pristojnih upravljalcev lovišč vloži enotno vlogo na MKGP za izredni odstrel sive vrane.

Izvajanje odvralnega odstrela v času lovne dobe in izven lovne dobe na nelovni površini ni dovoljeno. V primeru pojavljanja večjih težav s sivimi vranami se na podlagi obstoječe zakonodaje lahko izda odločba za izredni poseg v populacijo sive vrane, bodisi v lovni dobi, bodisi izven nje.

V primeru povzročenja škod od sive vrane na majhnem področju, se o tem ustno ali pisno obvesti IRSKGLR. Pristojni lovski inšpektor opravi ogled in v primeru upravičenega posega na način, da se odstrani posamezne osebkove sivih vran, lahko odredi le-to.

V primeru večjih težav s sivimi vranami v času lovopusta, predvsem v primeru večjih škod na kmetijskih površinah ali ostalem premoženju, lahko OZUL v imenu več upravljalcev lovišč poda enotno vlogo za izredni odstrel izven lovne dobe.

Preglednica 4.16.1: Analiza odvzema srake, šoje in sive vrane za obdobje 2015 – 2019

Odstrel in izgube						
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Sraka – odstrel in izgube	33	41	31	41	29	175
na rt - skupaj	45	45	50	53	60	253
odstrel in izgube / na rt	73,3	91,1	62,0	77,4	48,3	69,2
Šoja – odstrel in izgube	47	41	55	57	74	274
na rt - skupaj	60	50	50	77	70	307
odstrel in izgube / na rt	78,3	82,0	110,0	74,0	105,7	89,3
Siva vrana – odstrel in izgube	368	400	410	407	416	2.001
na rt - skupaj	400	400	400	400	400	2.000
odstrel in izgube / na rt	92,0	100,0	102,5	101,8	104,0	100,1

4.17 Nutrija ali bobrovka (*Myocastor coypus*) in rakunasti pes (*Nyctereus procyonoides*)

V preteklem obdobju odvzema nutrije in rakunastega psa ni bilo evidentiranega. V zadnjem obdobju se manjša kolonija nutrij zadržuje ob reki Savi v lovišču Brestanica. Prisotnost je zabeležena tudi v nekaterih sosednjih LUO (Zasavsko), predvsem po pobegu iz vzrejališč v prosto naravo. Vrsta ima veliko sposobnost reprodukcije in osvajanja novih teritorijev.

Po sedanjih podatkih se rakunasti pes v LUO ne pojavlja.

V primeru prisotnosti teh dveh alohtonih in invazivnih vrst, se odvzema v lovni dobi ne omejuje. Potrebno je odstreliti vse opažene osebkke. Priporočamo, da se poostri nadzor nad pojavom nutrije ob reki Savi v loviščih Brestanica, Loka pri Zidanem Mostu, Boštanj, Studenec – Veliki Trn in Sevnica.

4.18 Načrt dodajanja divjadi

Upravljalci lovišč v letu 2020 načrtujejo v lovišča dodati 155 fazanov in 10 rac mlakaric iz umetne vzreje.

Preglednica 4.18.1: Načrtovano dodajanje divjadi v letu 2020

Lovišče	Vrsta divjadi	Število
Globoko	Fazan	50
atež ob Savi	Fazan	5
Senovo	Fazan	40
Krško	Raca mlakarica	10
Brežice	Fazan	25
Videm ob Savi	Fazan	35

Način vlaganja fazanov, poljske jerebice in rac mlakaric iz umetne vzreje je stvar spoštovanja določil lovske etike, ter spoštovanja določil veljavne zakonodaje (ZON - Ur.l. RS, št. 56/1999 (31/2000 - popr.), 110/2002, 119/2002, 41/2004) in je v domeni upravljavcev lovišč – dodajanje divjadi v lovišča neposredno pred lovom pa je prepovedano. Dovoljeno je dodajanje kvalitetne divjadi, sposobne preživetja v naravi (Zakon o zaščiti živali Ur.l. 98/99).

Vsi upravljavci lovišč so dolžni pred vlaganjem zagotoviti ustrezno okolje za vloženo divjad. Realizirana dela, ki jih v ta namen opravijo morajo biti razvidna iz letnih načrtov lovišč. Če za izboljšanje življenjskih razmer ne storijo ničesar, vlaganje divjadi ni dovoljeno. Izboljšanje življenjskih razmer za divjad pred vlaganjem se šteje za ukrep varstva divjadi. **Dodajanje je dovoljeno v loviščih v lovopustu, vsaj en mesec pred začetkom lovne dobe. Dodajanja divjadi, ki niso načrtovana s tem načrtom, so prepovedana.**

5 KRONOLOGIJA

Preglednica 5.1: Kronologija usklajevanja višine naravnih odvzema

Divjad	Predlog upravljavcev lovišč	Predlog ZGS	Predlog OZUL	Predlog ZGS po usklajevanju z OZUL	Usklajeno (da / ne)
Srna	2.166	2.270	2.270	2.270	Da
Navadni jelen	62	62	62	62	Da
Damjak	70 (62*)	70*	70*	70*	Da
Gams	12 (10**)	12 (10*)	12 (10*)	12 (10*)	Da
Divji praši	367	400	400	400	Da
Šakal	29	19	19	19	Da
Lisica	653	660	660	660	Da
Jazbec	72	70	70	70	Da
Kuna zlatica	14	5	5	5	Da
Kuna belica	52	45	45	45	Da
Pižmovka	3	Ni omej.	Ni omej.	Ni omej.	Da
Nutrija	5	Ni omej.	Ni omej.	Ni omej.	Da
Navadni polh	10	Ni omej.	Ni omej.	Ni omej.	Da
Poljski zajec	207	170	170	170	Da
Fazan	260	230	230	230	Da
Raca mlakarica	185	160	160	160	Da
Sraka	60	60	60	60	Da
Šoja	91	90	90	90	Da
Siva vrana	424	430	430	430	Da

* na naravnih odvzema v lovišču u Boštanj

** na naravnih odvzema v lovišču u Loka pri Zidanem Mostu

Letni načrt za VII. Posavsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020

6 EVIDENCE

Izdelava načrta je potekala v skladu s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št.91/2010) in usmeritev iz območnih načrtov. Podatki o odvzemu so bili zbrani v skladu s Pravilnikom o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter Uredbo o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju. Obseg opravljenih del za leto 2019 in načrt za leto 2020 ter drugi podatki so bili pridobljeni iz Letnih načrtov lovišč za lovišča v LUO. Podatki o odvzemu v letu 2019 so bili v elektronski obliki posredovani prek spletne aplikacije Lisjak. Podatki so bili oddani pravočasno do 10. 2. 2020.

Izhodišča za izdelavo LN v letu 2021:

Pridobivanje podatkov za LN za leto 2021 bo podobno kot v preteklem letu. Njihovo zbiranje bo predvidoma v skladu z zgoraj omenjenima pravilnikoma ter morebitnimi spremembami in dopolnili.

Pregled odstrela in izgub divjadi v loviščih od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 mora biti opravljen najkasneje do 31. 1. 2021. Komisija za pregled odstrela in izgub divjadi mora biti ena za celotno LUO. Član komisije je tudi predstavnik ZGS, ki ob končanem pregledu v posameznem lovišču na zahtevo dobi kopijo izvoda seznama odvzema in izgub divjadi in kategorizacijskega zapisnika. Komisiji se ob pregledu predloži za vsak odstreljen ali izgubljen osebek:

- za **srnjad, jelenjad in damjaka**: trofeja in levi del spodnje čeljusti za enoletne in starejše samce ter levi del spodnje čeljusti za mladiče obeh spolov in samice,
- za **divjega prašiča**: za oba spola cele spodnje čeljusti,
- za **gamsa**: trofeja pri obeh spolih,

Evidenčna knjiga:

Samo redni vpis v evidenčno knjigo brez materialnega dokaza se ne upošteva. Kot materialni dokaz se lahko predloži zapisnik komisije za ocenjevanje odstrela in izgub posameznega upravljavca lovišča, zapisnik pristojnih javnih služb in državnih organov – Veterinarsko higienska služba, Policija, fotografija z datumom odvzema, trofejni list (lovski gost), ipd., ki jih komisija lahko upošteva kot materialni dokaz odvzema. Čeljusti je komisija po končanem pregledu dolžna trajno uničiti. Kot trajno uničenje čeljusti šteje tudi njihova izročitev raziskovalnim institucijam, in sicer z namenom raziskav divjadi. Morebitno nepredložitev trofej in čeljusti v oceno je komisija dolžna prijaviti lovskemu inšpektorju.

Evidenčne knjige je potrebno voditi tako, da je vanje vpisan vsak izločen kos, poleg odstrela tudi vse izgube (naravne in nenaravne). Izgube posameznih vrst je potrebno ločiti po vzrokih, pri »veliki« divjadi še po starostnih kategorijah, pri ostalih vrstah le s skupnim številom.

Za odstreljeni del populacije posameznih vrst velike divjadi je potrebno za vsako starostno kategorijo izračunati povprečno biološko telesno maso (z glavo, trofejno, nogami, a iztrebljeno) na dve decimalni natančno (npr. srnjad, moški mladiči, povprečna telesna masa vseh uplenjenih v lovišču v zadnjem lovskem letu - 9,67 kg, ...), pri dveh in večletnih srnjakih in jelenih je potrebno izračunati tudi povprečno maso suhega rogovja vseh odvzetih v lovišču za preteklo lovsko leto. Voditi je potrebno tudi evidenco transportnih telesnih mas in geokoordinate odvzema za veliko divjad.

Letni načrti lovišč in lovišč s posebnim namenom:

Do 10. 2. 2021 morajo lovišča posredovati ZGS Letne načrte lovišč za leto 2020 (realizacija), in preliminarne načrte za leto 2021. Načrte je skladno z dogovorom med ZGS in LZS možno posredovati tudi po elektronski poti, s pomočjo aplikacije LISJAK.

Upravljalce lovišč opozarjamo na dosledno izpolnjevanje letnih načrtov lovišč, saj so osnova za LN. Nujno je potrebno navesti konkretne lokacije posegov v okolje v obliki katastrskih občin in parcelnih števil. Upoštevajo naj tudi pripombe, ki jih bomo pripisali k posameznim načrtom lovišč. Več pozornosti naj upravljalci lovišč posvetijo tudi zasledovanju trenda številčnosti in prostorske prisotnosti posameznih vrst divjadi, saj lahko na podlagi teh podatkov, k izboljšanju življenjskih pogojev divjadi pripomorejo tudi posamezni ukrepi oz. režim gospodarjenja z gozdovi.

Za uspešno realizacijo LN je potrebno v tekočem letu (predvidoma sredina novembra) opraviti usklajevalni sestanek s pregledom realizacije načrta odvzema do 1. 11. 2020. Po potrebi se lahko izven načrtovanega skliče tudi več usklajevalnih sestankov.

Usklajevalni sestanek med ZGS in OZUL, na katerem se uskladi odzem lovskih vrst ter dela v loviščih na nivoju LUO in po loviščih, se skliče najpozneje do sredine marca prihodnjega leta

Sestavil:
Gregor Bogovič, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja ZGS OE Brežice
Niko Rainer, univ. dipl. inž. gozd.

SEZNAM PRILOG

1. Seznam krmišč za parkljasto divjad v in male zveri v letu 2020
2. Zapisnik sestanka Stokovnega sveta ZGS OE Brežice, ki je določil osnutek načrta
3. Vabilo na javno predstavitev Letnega načrta za VII. Posavsko LUO za leto 2020
4. Lista prisotnosti na javni predstavitvi Letnega načrta za VII. Posavsko LUO za leto 2020
5. Zapisnik javne predstavitve Letnega načrta za VII. Posavsko LUO za leto 2020
6. Zapisnik seje Sveta ZGS OE Brežice, ki je določil predlog načrta

PRILOGA 1: Seznam krmiš za parkljasto divjad in male zveri v letu 2019

Zap.št.	Ime lovišča	Krajeno ime	Živalska vrsta	Namen	ŽSP
1	ARTI E	Omerzu	D. PRAŠI	privabljalno	
2	BIZELJSKO	Pri macesnih	D. PRAŠI	privabljalno	
3	BIZELJSKO	Velika bukva	D. PRAŠI	privabljalno	
4	BIZELJSKO	Glog	D. PRAŠI	privabljalno	
5	BIZELJSKO	Traven ec	D. PRAŠI	privabljalno	
6	BIZELJSKO	Suhi potok	D. PRAŠI	privabljalno	
7	BOŠTANJ	Rib eva dolina	JELENJAD	privabljalno	
8	BOŠTANJ	Kobiljek	JELENJAD	privabljalno	
9	BOŠTANJ	Vrške njive	JELENJAD	privabljalno	
10	BOŠTANJ	Gradiš e	D. PRAŠI	prepre evalno	
11	BOŠTANJ	Rekštanj	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
12	BOŠTANJ	Lepi dob	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
13	BOŠTANJ	Rib eva dolina	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
14	BOŠTANJ	Brezina	D. PRAŠI	privabljalno	
15	BOŠTANJ	Brezje	D. PRAŠI	privabljalno	
16	BOŠTANJ	Laze-Kremenc	D. PRAŠI	privabljalno	
17	BOŠTANJ	Kosmatec	D. PRAŠI	privabljalno	
18	BOŠTANJ	Gradiš e2	D. PRAŠI	privabljalno	
19	BOŠTANJ	Voznik	D. PRAŠI	privabljalno	
20	BOŠTANJ	Kobiljek - Š avnik	MALE ZVERI	privabljalno	DA
21	BOŠTANJ	Konjsko deponija	MALE ZVERI	privabljalno	DA
22	BOŠTANJ	Voznik	MALE ZVERI	privabljalno	DA
23	BOŠTANJ	Brezovec	MALE ZVERI	privabljalno	DA
24	BRESTANICA	Ma kovci	D. PRAŠI	privabljalno	
25	BRESTANICA	Brezina	D. PRAŠI	privabljalno	
26	BRESTANICA	Stranjska reber	D. PRAŠI	privabljalno	
27	BRESTANICA	Leže k	D. PRAŠI	privabljalno	
28	BREŽICE	Jernejev štant	D. PRAŠI	privabljalno	
29	BREŽICE	Gregorjevo krmiš e	D. PRAŠI	privabljalno	
30	BU KA	Osredok	D. PRAŠI	privabljalno	
31	BU KA	Strmi breg	D. PRAŠI	privabljalno	
32	BU KA	Zaj ja gora	D. PRAŠI	privabljalno	
33	BU KA	Kamenca	D. PRAŠI	privabljalno	
34	BU KA	Legarje	JELENJAD	privabljalno	
35	CERKLJE OB KRKI	Izvir VKNJ	D. PRAŠI	prepre evalno	
36	CERKLJE OB KRKI	Stojansko-ešnja	D. PRAŠI	prepre evalno	
37	CERKLJE OB KRKI	Novaki-mlaka	D. PRAŠI	privabljalno	
38	CERKLJE OB KRKI	Beretna	D. PRAŠI	privabljalno	
39	CERKLJE OB KRKI	Izvir MKNJ	JELENJAD	privabljalno	
40	CERKLJE OB KRKI	Stojansko KNJ	JELENJAD	privabljalno	
41	ATEŽ OB SAVI	Kležnik	JELENJAD	privabljalno	
42	ATEŽ OB SAVI	Dobenski jarek	JELENJAD	privabljalno	
43	ATEŽ OB SAVI	Spivkovo	D. PRAŠI	privabljalno	

44	ATEŽ OB SAVI	Pistolice	D. PRAŠI	privabljalno	
45	ATEŽ OB SAVI	Farjevec	D. PRAŠI	privabljalno	
46	ATEŽ OB SAVI	edem pri hruški	D. PRAŠI	privabljalno	
47	ATEŽ OB SAVI	Pušne	D. PRAŠI	privabljalno	
48	ATEŽ OB SAVI	Goli Cirknik	D. PRAŠI	privabljalno	
49	ATEŽ OB SAVI	Baronov štant	D. PRAŠI	privabljalno	
50	ATEŽ OB SAVI	Tandre	JELENJAD	privabljalno	
51	ATEŽ OB SAVI	Kotli	D. PRAŠI	prepre evalno	
52	ATEŽ OB SAVI	Prilipske njive	JELENJAD	privabljalno	
53	ATEŽ OB SAVI	Globoški gaj	D. PRAŠI	prepre evalno	
54	DOBOVA	Gmajna	D. PRAŠI	privabljalno	
55	DOBOVA	Šetin ev štant	D. PRAŠI	privabljalno	
56	GLOBOKO	Laze	D. PRAŠI	privabljalno	
57	GLOBOKO	Rudnik	D. PRAŠI	privabljalno	
58	GLOBOKO	Dobrava-Flis	D. PRAŠI	privabljalno	
59	GLOBOKO	Veliki jarek	D. PRAŠI	privabljalno	
60	KAPELE	Hotko	D. PRAŠI	privabljalno	
61	KOSTANJEVICA NA KRKI	Bosanska bajta	D. PRAŠI	prepre evalno	
62	KOSTANJEVICA NA KRKI	Strašni jarek	D. PRAŠI	privabljalno	
63	KOSTANJEVICA NA KRKI	Kozarje	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
64	KOSTANJEVICA NA KRKI	Vrhe	D. PRAŠI	prepre evalno	
65	KOSTANJEVICA NA KRKI	Mu inske drage	D. PRAŠI	privabljalno	
66	KOSTANJEVICA NA KRKI	Kofin	D. PRAŠI	privabljalno	
67	KOSTANJEVICA NA KRKI	Suhi vrh	D. PRAŠI	privabljalno	
68	KOSTANJEVICA NA KRKI	Vol ji gri	D. PRAŠI	privabljalno	
69	KOSTANJEVICA NA KRKI	Cvajer	D. PRAŠI	privabljalno	
70	KOSTANJEVICA NA KRKI	Krakovo	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
71	KRŠKO	Gunte	D. PRAŠI	privabljalno	
72	KRŠKO	Žlapovec	D. PRAŠI	privabljalno	
73	KRŠKO	Markov hrib	D. PRAŠI	privabljalno	
74	KRŠKO	Pušen graben	D. PRAŠI	privabljalno	
75	KRŠKO	Krenj ika	JELENJAD	privabljalno	
76	LOKA PRI ZIDANEM MOSTU	Na Mlakah	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
77	LOKA PRI ZIDANEM MOSTU	Planina	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
78	LOKA PRI ZIDANEM MOSTU	Pri Pavletu	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
79	LOKA PRI ZIDANEM MOSTU	Pod rižo	D. PRAŠI	prepre evalno	
80	LOKA PRI ZIDANEM MOSTU	Zorec Briše	D. PRAŠI	privabljalno	
81	LOKA PRI ZIDANEM MOSTU	Radež	D. PRAŠI	privabljalno	
82	MOKRICE	Selevc	D. PRAŠI	prepre evalno	
83	MOKRICE	Ma ji jarek	D. PRAŠI	prepre evalno	
84	MOKRICE	Bukovina	D. PRAŠI	privabljalno	
85	MOKRICE	i eve njive	D. PRAŠI	privabljalno	
86	MOKRICE	Pokojc	D. PRAŠI	privabljalno	
87	MOKRICE	Fu no	D. PRAŠI	privabljalno	
88	MOKRICE	Bukovina	MALE ZVERI	privabljalno	DA

89	MOKRICE	Pokojc	MALE ZVERI	privabljalno	DA
90	PIŠECE	Brod	D. PRAŠI	prepre evalno	
91	PIŠECE	Pečarjev breg	D. PRAŠI	privabljalno	
92	PIŠECE	Košen dol	D. PRAŠI	prepre evalno	
93	PIŠECE	Rakonka	D. PRAŠI	privabljalno	
94	PIŠECE	Sumrekovo	D. PRAŠI	privabljalno	
95	PIŠECE	Pikljev Trebež	D. PRAŠI	privabljalno	
96	PIŠECE	Ruše	D. PRAŠI	privabljalno	
97	PIŠECE	Goliše	D. PRAŠI	privabljalno	
98	PIŠECE	Jastrebinsko	D. PRAŠI	privabljalno	
99	PIŠECE	Pikljev Trebež 1	D. PRAŠI	privabljalno	
100	PIŠECE	Kralovo	D. PRAŠI	privabljalno	
101	PODBOJE	Močile	D. PRAŠI	prepre evalno	
102	PODBOJE	Griz	D. PRAŠI	prepre evalno	
103	PODBOJE	Planinska gora	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
104	PODBOJE	Kobilaca	D. PRAŠI	privabljalno	
105	PODBOJE	Lanišče	D. PRAŠI	privabljalno	
106	RAKA	Suhi les	D. PRAŠI	privabljalno	
107	RAKA	Urbanova	D. PRAŠI	privabljalno	
108	RAKA	Za Sajevcem	JELENJAD	privabljalno	
109	RAKA	Gabrina	D. PRAŠI	prepre evalno	
110	RAKA	Herkules	D. PRAŠI	privabljalno	
111	SENOVO	Zakšek	D. PRAŠI	privabljalno	
112	SENOVO	Globoko	D. PRAŠI	privabljalno	
113	SEVNICA	Zlaka	D. PRAŠI	privabljalno	
114	SEVNICA	Metni vrh	D. PRAŠI	privabljalno	
115	STUDENEC - VELIKI TRN	Javorje	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
116	STUDENEC - VELIKI TRN	Dalce	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
117	STUDENEC - VELIKI TRN	Štegina	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
118	VIDEM OB SAVI	Jurenberg	D. PRAŠI	privabljalno	
119	VELIKI PODLOG	Pristava	D. PRAŠI	privabljalno	
120	VELIKI PODLOG	Bivak	D. PRAŠI	privabljalno	
121	ZABUKOVJE	Lisca	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
122	ZABUKOVJE	Log	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
123	ZABUKOVJE	Gorica	D. PRAŠI	privabljalno-prepre evalno	
124	ZABUKOVJE	Cerovina	D. PRAŠI	privabljalno	
125	ZABUKOVJE	Veliki vrh	D. PRAŠI	prepre evalno	
126	ZABUKOVJE	Poreber	D. PRAŠI	privabljalno	
127	ZABUKOVJE	Brunk	MALE ZVERI	privabljalno	DA

Podrobnejši podatki o lokacijah krmišč (parcelne številke, k.o. in koordinate) se nahajajo na Zavodu za gozdove Slovenije, Območni enoti Brežice. Usklajenost vrst in količin krme z načrtom LUO je dosežena ob izdaji sklepa usklajenosti letnih načrtov lovišč. V preglednici ne prikazujemo krmišč za malo divjad.

*ŽSP = živalski stranski proizvodi

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Brežice

Datum: 17.03.2020

Zadeva: Zapis sklepa strokovnega sveta ZGS OE Brežice – določitev osnutka Letnega lovsko upravljalvskega načrta za VII. Posavsko LUO za leto 2020

Strokovni svet ZGS OE Brežice sprejme sklep o določitvi osnutka Letnega lovsko upravljalvskega načrta za VII. Posavsko lovsko upravljalvsko območje za leto 2020.

Niko Rainer, univ.dipl.inž.gozd.
Vodja ZGS OE Brežice

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Brežice

Šifra: 3410- 5 /2020 -1

Datum: 17.3.2020

VABILO

na oddajo pisnih pripomb na osnutek Letnega lovsko upravljaljskega načrta za VII. Posavsko lovsko upravljaljsko območje za leto 2020

Spoštovani,

v skladu s priporočilom MKGP št. 341-4/2020/1 z dne 12.3.2020, se zaradi širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) in razglasitve epidemije v Republiki Sloveniji, **javna predstavitev načrta opravi na način, da se zbira pripombe pisno ali po e-pošti do vključno 25.3.2020. Pripombe se lahko podajo tudi po telefonu dne 23.3.2020 med 8.00 in 9.00 in 25.3.2020 med 8.00 in 9.00** (na tel. št. 041-657-403). V tem času smo na voljo tudi za morebitna dodatna pojasnila glede vsebine osnutka načrta.

Pripombe se lahko pošljejo na naslov ZGS OE Brežice ali na e-naslov gregor.bogovic@zgs.si.

Osnutek načrta je objavljen na spletni strani ZGS: <http://www.zgs.si/?id=595>

Dne 27.3.2020 bodo pripombe in odgovori na le te, objavljeni na spletni strani ZGS.

Lep pozdrav!

Vodja ZGS OE Brežice:
Niko Rainer

Vabljeni:

MKGP, Sektor za lovstvo in ribištvo, Dunajska 22, 1000 Ljubljana
OZUL Posavskega LUO, CKŽ 23, 8270 Krško
Zavod RS za varstvo narave, OE Novo mesto, Adamičeva 2, 8000 Novo mesto
Kozjanski regijski park, Podsreda 45, 3257 Podsreda
Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, p.p.2990, Tržaška 2, 1001 Ljubljana
Izpostave kmetijsko-gozdarske zbornice Brežice, Krško in Sevnica
ZGS OE Novo mesto, Gubčeva 15, 8000 Novo mesto – po e-pošti
ZGS OE Celje, Ljubljanska 13, 3000 Celje – po e-pošti
ZGS OE Ljubljana, Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana – po e-pošti
ZGS CE, Oddelek za gozdne živali in lovstvo, Večna pot 2, 1000 Ljubljana – po e-pošti
Občine Brežice, Krško, Kostanjevica na Krki in Sevnica
Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, Dunajska 58, 1000 Ljubljana
IRSKGLR, OE Novo mesto, Izpostava Brežice, Lovska inšpekcija, CPB 24a, 8250 Brežice
Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice, Ostrožno pri Ponikvi 26, 3232 Ponikva
Člani Sveta ZGS OE Brežice
Zveza lastnikov gozdov, Slovenska vas 5, 8320 Šentrupert
Sindikata kmetov Slovenije, Gospodinjna ulica 6, 1000 Ljubljana

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Brežice
Odsek za gozdne živali
in lovstvo

Datum: 26.03.2020

Z A P I S N I K

Javne predstavitve osnutka LETNEGA LOVSKO UPRAVLJAVSKEGA NAČRTA ZA VII. POSAVSKO LUO ZA LETO 2020 in opredelitev do pripomb

Vabljeni: OZUL Posavskega LUO, ZRSVN OE Novo mesto, Kozjanski regijski park, DOPPS, KGZS - Izpostave kmetijsko-gozdarske zbornice Brežice, Krško in Sevnica, ZGS OE Novo mesto, OE Celje, OE Ljubljana, Centralna enota – Oddelek za gozdne živali in lovstvo, Občine Brežice, Krško, Sevnica in Kostanjevica na Krki, SKZG, MKGP – Sektor za lovstvo in ribištvo, IRSKGLR – lovska inšpekcija, Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice, člani Sveta OE Brežice, Sindikat kmetov Slovenije (SKS), Zveza lastnikov gozdov.

V skladu s priporočilom MKGP št. 341-4/2020/1 z dne 12.3.2020, zaradi širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) in razglasitve epidemije v Republiki Sloveniji, **se je javna predstavitev načrta opravila na način, da se je zbiralo pripombe pisno ali po e-pošti do vključno 25.3.2020.** Pripombe so se lahko podale tudi po telefonu dne 23.3.2020 med 8.00 in 9.00 in 25.3.2020 med 8.00 in 9.00.

Do vključno 25.3.2020 smo prejeli naslednje pripombe:

IRSKGLR – lovska inšpekcija:

1. Poglavje 4.6 Šakal. Pri ukrepih in usmeritvah se naj bolj jasno zapiše določilo o dovoljenem preseganju načrtovanega odvzema, kakor tudi preseganje odvzema dveh živali na 1.000 ha lovne površine, ki bi nastalo zaradi odstrela na podlagi odločbe ARSO, na območju Vojašnice Jerneja Molana v lovišču Cerklje ob Krki.
PRIPOMBA JE UPOŠTEVANA.
2. Poglavje 4.4 Gams. Pri ukrepih in usmeritvah za odvzem gamsa na območju EE Bohor – Orlica, se namesto priporočila, da se odvzame največ 1 gams na lovišče, zapiše, da se lahko odvzame največ 1 gams v posameznem lovišču.
PRIPOMBA JE UPOŠTEVANA.

MKGP – Sektor za lovstvo:

1. V poglavju »3.3 Škode od divjadi« v točki B na področju »ŠKODA NA PREMOŽENJU« (škoda na nelovni površini) za prvim stavkom dodajte sledečo poved: »Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku.«.
PRIPOMBA JE UPOŠTEVANA.
2. V poglavju »4.5 Divji prašič« pod točko »Ukrepi in usmeritve« se na koncu točke (pred preglednico 4.5.3) doda odstavek, ki se glasi: »Upravljalci lovišč so dolžni upoštevati Obvezno navodilo o obvezni prijavi najdbe vsakega poginulega divjega prašiča ter o postopkih ob ugotovitvi sprememb zdravstvenega stanja v populaciji divjih prašičev, na podlagi katerih bi lahko posumili na možno prisotnost afriške prašičje kuge (APK), katerega je izdalo MKGP. Po določilih tega navodila mora lovec, ki v naravi najde poginulega divjega prašiča (ne glede na vzrok pogina npr. neznan vzrok, bolezen, krivolov, povoz cesta, povoz, železnica, zveri, poškodba) o tem obvestiti **Center za obveščanje na telefonsko številko 112.** Upravljalci lovišč naj lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Brežice
Svet OE Brežice

Štev.: 013-1/2020-1

Datum: 1. 4. 2020

Zadeva: Izvleček iz zapisnika 3. korespondenčne seje Sveta OE Brežice, ki je trajala od 30.3.2020 od 8.00 ure do 1.4.2020 do 8.00 ure.

Na 3. korespondenčni seji sveta ZGS OE Brežice je Svet ZGS OE Brežice pod točko 3 sprejel naslednji

SKLEP:

Svet ZGS OE Brežice sprejme predlog letnega lovsko upravljaljskega načrta za VII. Posavsko lovsko upravljaljsko območje za leto 2020.

Predsednik Sveta ZGS OE Brežice:
mag. Hrvoje Teo Oršanič

